

הכנסת
הלשכה המשפטית

תקנון הכנסת

**החלטות בעניני נוהל
וכללי אתיקה**

**מעודכן ליום א' באדר א' התשס"ה
10 בפברואר 2005**

תוכן ענינים**חלק א': אירגון הכנסת****פרק ראשון: יושב ראש הכנסת והסגנים**

1	בחירת יושב ראש הכנסת והסגנים	.1
1	סייג לבחירה	.א1
2	מי לא ייבחר	.2
2	תקופת הכהונה	.3
3	השעיה מכהונה מחמת עבירה	.א3
3	העברה מכהונה מחמת עבירה	.ב3
3	העברה מכהונה שלא מחמת עבירה	.ג3
4	[בוטל]	.4
4	תפקידי יושב ראש הכנסת	.5
4	תפקידי סגני היושב ראש	.6
4	חברות בוועדות	.7
4	השתתפות בוועדות	.8

פרק שני: ועדות

5	הרכבן של ועדות קבועות	.9
5	ממלא מקום באופן ארעי	.א9
6	ממלא מקום קבוע	.ב9

7	הוראות מיוחדות לוועדת החוץ והביטחון.....	9.ג
7	יושב ראש ועדה קבועה.....	10.
7	סייג לבחירה.....	10.א
9	השעיה מכהונה.....	10.ב
9	החלטה לאחר פסק דין.....	10.ג
9	נושאי תפקידים אחרים.....	10.ד
9	חברי ועדת האתיקה.....	10.ה
10	ממלא מקום ליושב ראש ועדה.....	11.
11	תקופת הכהונה.....	12.
11	הוועדות הקבועות ועניניהן.....	13.
14	תפקידיה וסמכויותיה של ועדה קבועה.....	14.
15	ועדות משנה.....	15.
15	ועדות משותפות.....	16.
16	ועדות לענינים מסוימים.....	17.

פרק שלישי: סיעות

17	שם הסיעה ומענה.....	18.
17	שינויים בהרכב הסיעתי של הכנסת.....	18.א
17	הודעה ליושב ראש הכנסת ולכנסת.....	18.ב
17	הודעה, פרסום והוראות יושב ראש הכנסת.....	18.ג
18	עבודת הסיעות.....	19.

פרק רביעי: חברי הכנסת

19מען והודעות	.20
19נסיעות לחוץ לארץ	.21
19השתתפות בישיבות	.22
19משלוח כתב התפטרות	.23

פרק חמישי: מזכירות, תקציב ועובדים

20מזכירות הכנסת	.24
20תקציב הכנסת	.25
20עובדי הכנסת	.26

חלק ב': עבודת הכנסת**פרק ראשון: ישיבות**

21ימי הישיבות	.27
21פומביות הדיונים וסגירת הדלתות	.28
21פרוטוקול	.29
22[בוטל]	.30

פרק שני: סדר היום

23	קביעת סדר היום השבועי.....	.31
23	כינוס ישיבה דחופה.....	.א31
23	סדרי קביעת סדר היום.....	.32
24	זכויות קדימה בסדר היום.....	.33
25	נאומים בני דקה.....	.א33
25	הצעות הממשלה והצעות חברי הכנסת.....	.34
26	פתיחת מושב הכנסת.....	.א34
27	הודעות הממשלה.....	.35
27	הצעה להבעת אי אמון.....	.36
29	הבעת אמון.....	.א36
30	סדר היום בכנס מיוחד של הכנסת.....	.37

פרק שלישי: שאילתות

31	הגשת שאילתה.....	.38
31	שאילתה פסולה.....	.39
31	תשובה שלא בפני הכנסת.....	.40
32	העברת שאילתה.....	.41
32	סירוב למתן תשובה.....	.42
32	תקופה לתשובה לשאילתה.....	.43
33	המצאת שאילתות לחברי הכנסת.....	.44
33	דיון בשאילתה.....	.45

החלטות ועדת הכנסת

שאלות ישירות

35 הגשת שאלתה ישירה	.1
36 תשובת השר	.2
36 סירוב למתן תשובה	.3
36 ערעור על סירוב	.4
36 הפיכה לשאלתה רגילה	.5

שאלות בעל פה

37 הגשת השאלתה	.6
37 מועד התשובה	.7
38 מיכסת השאלות	.8
38 הודעה מוקדמת	.9
38 שאלות פסולות	.10
39 פגיעה בעניני המדינה	.11
39 סדר העלאת השאלות והתשובות	.12
40 איסור קריאות ביניים	.13
40 כינוי	.14
40 תחולה	.15

שאלות

41	מכסה.....	16.
41	החלטת ועדת הכנסת בדבר שעת שאלות.....	
42	החלטת ועדת הכנסת בנושא שאלות מהירות.....	

פרק רביעי: סדר הדיונים - הוראות כלליות

סימן א': סדר הנאומים

43	צורת הדיון.....	46.
43	הנושאים לדיון סיעתי.....	47.
44	הנוהל בדיון סיעתי.....	48.
44	הנוהל בדיון אישי.....	49.
45	הנוהל בדיון בהשתתפות ראש הממשלה.....	49א.
46	רשות הדיבור של חבר הממשלה.....	50.
46	רשות הדיבור של שר שהתפטר.....	51.
46	פתיחת הדיון וסיכומו.....	52.
47	הצעה לסדר.....	53.
48	הודעה אישית.....	54.
48	הודעת סיעה בדיון על הצעת חוק.....	55.
49	הודעת סיעה בדיון שלא בהצעת חוק.....	56.
49	הודעות סיעות במקום דיון.....	57.
50	הנאומים בישיבה מיוחדת.....	58.

50	לזכר נפטרים	.א58
----	-------	-------------	------

סימן ב': החלטות

51	החלטות שלא על הצעות חוק	.59
51	סדר ההצבעה	.60
52	קריאה להצבעה	.61
52	כיצד מצביעים	.62
52	קביעת תוצאות ההצבעה	.63
53	החלטות המליאה והטיפול בהן	.64

סימן ג': הוראות נוספות

54	קבלת רשות הדיבור	.65
54	הגבלת איזכורים	.66
54	הערה לנואם	.67
55	ציות להוראות	.68
55	קריאה לסדר	.69
55	שלילת רשות הדיבור, הוצאה והרחקה משיבה	.70
56	הפסקת הישיבה	.71
56	הצגת חפץ או עשיית מעשה שאינם הולמים	.א71
57	שימוש ברדיו-טלפון-נייד	.ב71
57	הוצאה והרחקה מהישיבה	.72
58	הצהרת אמונים	.א72
58	ערעור	.73

58הרחקה בכוח	.74
----	-----------------	-----

סימן ד': בחירת נציגי הכנסת לוועדות בחירת שופטים וכו'

58בחירת נציגי הכנסת	.א.74
59הצעת מועמדים	.ב.74
59מועמדות חבר הכנסת	.ג.74
60מועמדות מי שאינו חבר הכנסת	.ד.74
61בחירת המועמדים	.ה.74
61הפסקת חברות בוועדות מינוי	.ו.74

פרק חמישי: הצעות לסדר היום של חברי הכנסת

63הצעה לסדר היום	.75
63הגשת הצעה לסדר היום	.76
63דברי הסבר	.77
63אישור יושב ראש הכנסת	.78
64העברת ההצעה לוועדה	.79
	סדר היום לישיבה שנועדה לדיון בהצעות לסדר היום	.80
65קביעת מספר הצעות לסדר היום לסיעות	.81
66הצעה דחופה	.82
67אישור לדחיפותן של הצעות לסדר היום	.83
67מועד הדיון בהצעות דחופות	.84
68הכרעת ועדת הכנסת בענין דחיפות הצעות	.85

69	הצעות לסדר היום מאת רוב חברי הכנסת.....	.86
69	הודעת הממשלה.....	.87
70	סדר הדיון בהצעות לסדר היום.....	.88
72	מספר הצעות בענין הצעה לסדר היום.....	.89
72	תשובה בענין מספר הצעות.....	.90
73	הצעה לדיון בוועדה.....	.91
73	הצבעות בענין הצעות לסדר היום.....	.92
74	דחיית הצבעה בענין הצעות לסדר היום.....	.93
74	הדיון בנושא שהכנסת החליטה לדון בו.....	.94
75	קביעת ועדה לדיון בנושא הצעה לסדר היום.....	.95
75	חזרה מהצעה לסדר היום.....	.96
76	זכות דיבור לשרים.....	.97
76	הצעה לדיון בוועדה.....	.97א

פרק חמישי 1: ועדת חקירה פרלמנטרית

סימן א': הקמתה של ועדת חקירה פרלמנטרית

77	הצעה להקים ועדת חקירה.....	.97ב
78	הדיון בוועדה.....	.97ג
79	הנחה על שולחן הכנסת.....	.97ד
79	סדרי הדיון בהצעה.....	.97ה
79	חידוש הדיון בוועדה על פי דרישה.....	.97ו
80	דיון חוזר בוועדה על פי דרישת הכנסת.....	.97ז

פרק שישי: עבודת הוועדות

81	ישיבות הוועדות.....	.98
81	ישיבות ועדה בימי פגרה.....	.99
81	המנין בישיבות הוועדה.....	.100
81	אי פומביות הישיבות.....	.101
82	סדרי דיון מיוחדים.....	.101א
83	פרוטוקול.....	.102
84	עיון חברי הכנסת בפרוטוקולים.....	.102א
86	עיון בפרוטוקולים.....	.102ב
87	תחולת תקנות הארכיונים.....	.102ג
87	סדר היום.....	.103
87	קריאה לסדר בוועדה.....	.103א
87	שלילת רשות הדיבור, הוצאה והרחקה מישיבה.....	.103ב
88	שימוש ברדיו-טלפון-נייד.....	.103ב1
88	החלפת חבר הכנסת שהוצא מישיבה.....	.103ג
88	הצבעה.....	.103ד
88	ערעור.....	.103ה
88	דיון בוועדת האתיקה.....	.103ו
89	הגבלת השתתפות בישיבות ועדה.....	.103ז
89	השתתפות חברי הכנסת שאינם חברי הוועדה.....	.104
90	הזמנת משקיפים.....	.105
90	הזמנת מומחים וכו'.....	.106
91	הזמנת עובדים ונושאי משרה.....	.106א
91	דרך ההזמנה.....	.106ב
92	התייצבות שר.....	.106ג

92	ייחוד ההופעה.	106ד.
92	אי התייצבות	106ה.
92	ייצוג של שר	107.
92	קשר עם משרדי הממשלה.	108.
92	המלצות.	109.
93	דיון מחדש.	110.
93	מסקנות הוועדה והטיפול בהן.	111.
94	הודעה על עבודת הוועדה.	112.

פרק שביעי: הדיון בהצעות חוק מטעם הממשלה

96	הנחה על שולחן הבית.	113.
96	שלוש קריאות.	114.
96	קריאה ראשונה.	115.
97	הצבעה לאחר הקריאה הראשונה.	116.
97	הוועדה לניסוח ההצעה.	117.
98	הדיון בוועדה.	118.
98	תיקוני ההצעה.	119.
98	חריגה מגדר הנושא.	120.
100	חלוקת הצעת החוק.	121.
100	מיזוג וחלוקה של הצעות.	122.
101	הנחה על שולחן הכנסת לקריאה שניה.	123.
102	הצעה להסיר הצעת חוק מסדר היום.	123א.
102	חידוש הדיון בוועדה על פי דרישתה.	124.
103	זמן הקריאה השניה.	125.
103	סדרי הדיון בקריאה השניה.	126.

104דיון חוזר בוועדה על פי דרישת הכנסת.	.127
105הצבעה בקריאה שניה.	.128
105הסתגויות שאינן מתיישבות זו עם זו.	.128א
106קריאה שלישית.	.129
106דחיית הקריאה השלישית.	.130
107סדרי דיון מיוחדים.	.131
107סמכותה של הממשלה לחזור בה מהצעת חוק.	.132
108הרשות להביא שנית הצעת חוק שהוחזרה.	.133

פרק שביעי 1: הכרזת מצב חירום

109הגדרה.	.133א
109הכרזת מצב חירום על פי הצעת הממשלה.	.133ב
109הכרזה חוזרת על מצב חירום.	.133ג
110הכרזת מצב חירום ביוזמת הכנסת.	.133ד
110הכרזת הממשלה על מצב חירום.	.133ה
110ביטול מצב חירום.	.133ו
111סדרי הדיון.	.133ז

פרק שביעי 2: תקנות שעת חירום

112הגדרות.	.133ח
112הנחה על שולחן ועדת החוץ והביטחון.	.133ט
112ביטול תקנות שעת חירום בהחלטה.	.133י

113	סדרי הדיון	133א.
-----	-------	------------	-------

פרק שמיני: הדיון בהצעות חוק של חברי הכנסת

114	הגשת הצעת חוק פרטית	134.
116	דיון מוקדם	135.
117	הבאה לדיון	136.
118	הנוהל בדיון מוקדם	137.
119	דחיית ההצבעה	137א.
119	העברה לוועדה	138.
121	חקיקה הצריכה תקציב	138א.
123	העברה לפרסום	138ב.
123	בדיקה	138ג.
123	קריאה ראשונה	139.
124	הצעות חוק על נושא אחד	140.
125	המשך הדיון	141.
125	זכותו של חבר הכנסת לחזור בו	142.
126	דין הצעת מי שחדל מהיות חבר הכנסת	142א.
126	דין הצעת מי שמונה שר או סגן שר	142ב.
126	הצעת חוק זהה	143.
127	הצעות חוק מקבילות	144.
127	הצעה פרטית והצעת הממשלה	145.
127	פרסום	146.

חלק ג': פירוש התקנון - תקדימים

128	קביעת תקדימים.....	147
128	סטיה מהתקנון והתקדימים.....	148
128	פירוש התקנון והתקדימים.....	149

חלק ד': תיקון התקנון

129	הצעה לתיקון התקנון.....	150
129	הזכות להגשת השגות.....	151
129	הליכים באין השגות.....	152
129	הליכים כשהוגשו השגות.....	153
130	תחילת תוקף.....	154
130	פרסום.....	155

החלטות בעניני נוהל

131	סדרים בישיבת הכנסת בעת ביקור נשיא המדינה.....	
131	קימה ועמידה של חברי הכנסת.....	
131	ענין שבדיון בבית המשפט (סוב-יודיצה).....	
	סיכום הדיון בדו"ח ועדת אונא לבירור בעיית היחסים המקצועיים בין עורכי הדין שהנם חברי כנסת ובין הממשלה ורשויותיה וחברות ממשלתיות.....	
132		

	החלטת ועדת הכנסת בענין דו"חות משלחת לחו"ל מטעם
132הכנסת
133	מעמד חברי הכנסת לשעבר בטקסים ואירועים ממלכתיים.....
133סיורי עבודה וביקורת של ועדות הכנסת
133צילומי ישיבות הוועדות על ידי הטלוויזיה
134שדולות בכנסת
135כינוסים במשכן הכנסת
135הביקורת בכנסת
135מעמד המבקר הפנימי של הכנסת
136הצבעה - דחיה
136תואר חבר הכנסת
136חלוקת חומר
136דיון על התקציב - רשות הדיבור
137פגיעה בחבר הכנסת
	הודעת חבר הכנסת לפי סעיף 2 לחוק מסי מכס ובלו (שינוי
137תעריף), התש"ט-1949
137שימוש בסמל המדינה
138הבאת אמנות לעיון חברי הכנסת לפני אישורן
139	נוהל הדיון בכנסת בהצעה להגדלת מספר שופטי בית המשפט
העליון
140עיון בפרוטוקולים של ישיבות ועדות
	החלטת ועדת הכנסת בענין דיון חוזר בעלות תקציבית של
141הצעת חוק

כללי אתיקה לחברי הכנסת

פרק א': פרשנות

1. הגדרות..... 142

פרק ב': כללי יסוד

- א1. ערכים כלליים..... 143
 2. כבוד הכנסת..... 143
 3. מילוי התפקיד..... 144
 4. מילוי השליחות..... 144

פרק ג': הגבלות בענינים אישיים

5. ענין אישי..... 144
 6. גילוי..... 144
 7. איסור ניצול ידיעות..... 144
 8. רכישת נכסי המדינה..... 145

פרק ד': הגבלות בענין לקוחות

9. ייצוג בפני הכנסת..... 145

145	קבלת לקוחות במשכן הכנסת.....	.10
145	סייגים בייצוג ובייעוץ.....	.11
145	ייצוג בפני רשויות ממשל.....	.12

פרק ה': הגבלות כהונה

146	משרה בגוף או בתאגיד.....	.13
146	הרצאות ושליחויות.....	.14

פרק ו': הצהרת הון

147	ההצהרה.....	.15
148	הארכת מועד הגשת ההצהרה.....	.15א
148	פעולת יושב ראש הכנסת.....	.16

פרק ז': ועדת האתיקה

148	[בוטל].....	.17
148	[בוטל].....	.18
148	שמיעת קובלנה.....	.19
149	[בוטל].....	.20
149	איסור פרסום.....	.21
149	נוהלים.....	.22
149	חוות דעת.....	.23
149	תקדימי אתיקה.....	.24

149פרשנות	.25
149קבצי אתיקה	.26

פרק ח': שונות

150הוראות מעבר	.27
150תחילה	.28

נוהל אתיקה לחברי הכנסת (קובלנות)

פרק א': הליכי הטיפול בקובלנה נגד חבר הכנסת

151הרשות להגיש קובלנה	.1
151תוכן קובלנה	.2
151רישום ואישור קבלת קובלנות	.3
151ייעוץ משפטי	.4
151אימות פרטים	.5
152המצאת העתק קובלנה לנקבל	.א5
152דחיית קובלנה על הסף	.6
152[בוטל]	.7
152חזרה מקובלנה	.8
152תיק הקובלנה	.9

פרק ב': הדיון בקובלנה

153	מועד הדיון בקובלנה.....	.10
153	רציפות הדיון.....	.11
153	מנין נוכחות בדיון ובהצבעות.....	.12
154	הזמנת הקובל.....	.13
154	הזמנת עובד המדינה.....	.14
154	המצאת הזמנה לדיון.....	.15
155	זכות השמיעה.....	.16
155	סדרי דין וגביית ראיות.....	.17

פרק ג': החלטת הוועדה

155	תוכן ההחלטה.....	.18
-----	------------------	-----

נוהל אתיקה לחברי הכנסת
(התנהגות במליאה ובוועדות)

פרק א': כללי

156	תחולה.....	.1
-----	------------	----

פרק ב': הליכי הטיפול בפניית יושב ראש הכנסת

- 156פניית יושב ראש הכנסת. 2
 157זימון חבר הכנסת הנקבל. 3

פרק ג': הדיון בפניית יושב ראש הכנסת

- 157מועד הדיון בקובלנה. 4
 157רציפות הדיון. 5
 157מנין. 6
 157הזמנת היושב ראש. 7
 158זכות השמיעה. 8

פרק ד': החלטת הוועדה

- 158החלטת הוועדה. 9
 158ביצוע. 10

פרק ה': הדיון בערעור חבר הכנסת

- 159הגשת ערעור לפי סעיף 71א. 11
 159הגשת ערעור לפי סעיף 103ה. 12
 159מנין. 13

160הדיון בוועדה	14.
160החלטת הוועדה	15.

החלטות ועדת האתיקה

	החלטת ועדת האתיקה בדבר בקשת נקבל לפסול חבר ועדת	
161אתיקה	
	החלטת ועדת האתיקה בדבר שימוש בנייר מכתבים של	
161הכנסת	
162	החלטת ועדת האתיקה בדבר מינוי חברי הכנסת לתפקידים	
ממשלתיים	
163	החלטת ועדת האתיקה בדבר פרסום פניה לבדיקה או חקירה..	
163	החלטת ועדת האתיקה בדבר פרסומים פוגעים בתקשורת.....	
164	החלטת ועדת האתיקה בענין כהונת חברי הכנסת במוסדות	
וגופים ציבוריים	
167	החלטת ועדת האתיקה בענין פניית חברי הכנסת לגופים בעלי	
סמכות מעין שיפוטית	
	החלטת ועדת האתיקה בענין קבלת תרומות למימון הגנה	
168משפטית ועזרה רפואית	
	החלטת ועדת האתיקה בענין קבלת מתנות וטובות הנאה בידי	
170חבר הכנסת	
	החלטת ועדת האתיקה בדבר איסור הכללת פרסומת מסחרית	
173ב"איגרת לבוחר".....	
	החלטת ועדת האתיקה בענין מימון נסיעות לחו"ל של חברי	
174הכנסת	

- 181 החלטת ועדת האתיקה בדבר מענה לפניית הציבור
- 183 הודעה על הקמת קרן הכנסת לנזקקים
- כללי הועדה המייעצת לקרן הכנסת לנזקקים בדבר סיוע
- 185 למוסדות ללא כוונת רווח לצורך קידום פרויקטים חברתיים..

תקנון הכנסת

תקנון הכנסת אושר בכנסת ביום י"ח בתמוז התשכ"ז (26 ביולי 1967); תיקוני לשון אושרו בכנסת ביום כ"ה בחשון התשכ"ח (28 בנובמבר 1967).

התקנון פורסם בילקוט הפרסומים 1420, התשכ"ח, עמ' 590.

תיקון מס' 1: י"פ התשכ"ח, עמ' 654; אושר ביום כ"ג בכסלו התשכ"ח (25.12.67);

תיקון מס' 2: י"פ התשכ"ט, עמ' 1172; אושר ביום כ"א בטבת התשכ"ח (29.1.68);

תיקון מס' 3: י"פ התשכ"ט, עמ' 1196; אושר ביום כ"ג באדר התשכ"ט (13.3.69);

תיקון מס' 4: י"פ התשכ"ט, עמ' 2040; אושר ביום כ"א בתמוז התשכ"ט (7.7.69);

תיקון מס' 5: י"פ התשלי"ב, עמ' 246; אושר ביום י"ט באב התשלי"א (10.8.71);

תיקון מס' 6: י"פ התשלי"ב, עמ' 1158; אושר ביום כ"ד בטבת התשלי"ב (11.1.72); נוסח זה פורסם בטעות - ראה תיקון מס' 7.

תיקון מס' 7: י"פ התשלי"ב, עמ' 1298; אושר ביום כ"ד בטבת התשלי"ב (11.1.72);

תיקון מס' 8: י"פ התשלי"ז, עמ' 712; אושר ביום כ"ז בטבת התשלי"ז (17.1.77);

תיקון מס' 9: י"פ התשלי"ז, עמ' 1214; אושר ביום כ"ג בניסן התשלי"ז (11.4.77);

תיקון מס' 10: י"פ התשלי"ח, עמ' 374; אושר ביום כ"א בחשון התשלי"ח (2.11.77);

תיקון מס' 11: י"פ התשלי"ט, עמ' 980; אושר ביום כ"ג בטבת התשלי"ט (22.1.79);

תיקון מס' 12: י"פ התשלי"ט, עמ' 1288; אושר ביום ח' בניסן התשלי"ט (5.4.79);

תיקון מס' 13: י"פ התשי"ם, עמ' 538; אושר ביום ל' בחשון התשי"ם (20.11.79);

תיקון מס' 14: י"פ התשי"ם, עמ' 1204; אושר ביום ג' באדר התשי"ם (20.2.80);

תיקון מס' 15: י"פ התשמ"א, עמ' 572 (כולל תיקון מספרי הסעיפים); אושר ביום י"א בחשון התשמ"א (21.10.80);

תיקון מס' 16: י"פ התשמ"א, עמ' 1932; אושר ביום י' בניסן התשמ"א (14.4.81);

תיקון מס' 17: י"פ התשמ"ד, עמ' 1230; אושר ביום ח' בטבת התשמ"ד (14.12.83);

תיקון מס' 18: י"פ התשמ"ה, עמ' 1836; אושר ביום י"א באדר התשמ"ו (11.3.85);

תיקון מס' 19: י"פ התשמ"ו, עמ' 772; אושר ביום כ"ט בחשון התשמ"ו (13.11.85);

תיקון מס' 20: י"פ התשמ"ו, עמ' 1364; אושר ביום י"ז בשבט התשמ"ו (27.1.86);

תיקון מס' 21: י"פ התשמ"ו, עמ' 2048; אושר ביום י"ג באדר ב' התשמ"ו (24.3.86);

תיקון מס' 22: י"פ התשמ"ו, עמ' 2896; אושר ביום כ"ו בסיון התשמ"ו (6.7.86);

תיקון מס' 23: י"פ התשמ"ז, עמ' 520; אושר ביום ט"ו בכסלו התשמ"ז (17.12.86);

תיקון מס' 24: י"פ התשמ"ז, עמ' 2205; אושר ביום כ"ד בסיון התשמ"ז (21.6.87);

- תיקון מס' 25: י"פ התשמי"ט, עמ' 1798; אושר ביום כ"ה באדר התשמ"ח (14.3.88);
- תיקון מס' 26: י"פ התשמי"ט, עמ' 1798; אושר ביום י"ג באב התשמ"ח (27.7.88);
- תיקון מס' 27: י"פ התשמי"ט, עמ' 3482; אושר ביום ג' בסיון התשמ"ט (6.6.89);
- תיקון מס' 28: י"פ התשמי"ט, עמ' 3827; אושר ביום כ"ד בתמוז התשמ"ט (27.7.89);
- תיקון מס' 29: י"פ התשמי"ט, עמ' 3850; אושר ביום ב' באב התשמ"ט (3.8.89);
- תיקון מס' 30: י"פ התש"ן, עמ' 2053; אושר ביום כ' בשבט התש"ן (15.2.90);
- תיקון מס' 31: י"פ התש"ן, עמ' 3175; אושר ביום כ"ו בסיון התש"ן (19.6.90);
- תיקון מס' 32: י"פ התשנ"א, עמ' 1334; אושר ביום כ"ח בשבט התשנ"א (12.2.91);
- תיקון מס' 33: י"פ התשנ"א, עמ' 2058; אושר ביום ו' בניסן התשנ"א (21.3.91);
- תיקון מס' 34: י"פ התשנ"ב, עמ' 638; אושר ביום ט"ו בחשוון התשנ"ב (23.10.91);
- תיקון מס' 35: י"פ התשנ"ב, עמ' 1067; אושר ביום ה' בטבת התשנ"ב (12.12.91);
- תיקון מס' 36: י"פ התשנ"ב, עמ' 2916; אושר ביום י"ג באדר ב' התשנ"ב (18.3.92);
- תיקון מס' 37: י"פ התשנ"ג, עמ' 2466; אושר ביום כ"ט באדר התשנ"ג (22.3.93);
- תיקון מס' 38: י"פ התשנ"ג, עמ' 3446; אושר ביום י"ב בסיון התשנ"ג (1.6.93);
- תי"ט התשנ"ד, עמ' 428;
- תיקון מס' 39: י"פ התשנ"ג, עמ' 3782; אושר ביום כ"ד בתמוז התשנ"ג (13.7.93);
- תיקון מס' 39א: י"פ התשנ"ד, עמ' 246; אושר ביום כ"ו בתשרי התשנ"ד (11.10.93);
- תיקון מס' 40: י"פ התשנ"ד, עמ' 1378; אושר ביום ב' בכסלו התשנ"ד (16.11.93);
- תיקון מס' 41: י"פ התשנ"ה, עמ' 2550; אושר ביום ב' באדר א' התשנ"ה (20.2.95);
- תיקון מס' 42: י"פ התשנ"ה, עמ' 3070; אושר ביום ג' בניסן התשנ"ה (3.4.95);
- תיקון מס' 43: י"פ התשנ"ה, עמ' 3790; אושר ביום י"ד בסיון התשנ"ה (12.6.95);
- תיקון מס' 44: י"פ התשנ"ה, עמ' 4682; אושר ביום ו' באב התשנ"ה (2.8.95);
- תיקון מס' 45: י"פ התשנ"ו, עמ' 1597; אושר ביום ב' בשבט התשנ"ו (23.1.96);
- תיקון מס' 46: י"פ התשנ"ו, עמ' 2404; אושר ביום ז' באדר התשנ"ו (27.2.96);
- תיקון מס' 47: י"פ התשנ"ז, עמ' 906; אושר ביום א' בכסלו התשנ"ז (12.11.96);
- תיקון מס' 48: י"פ התשנ"ז, עמ' 1058; אושר ביום כ"ח בכסלו התשנ"ז (9.12.96);
- תיקון מס' 48א: י"פ התשנ"ז, עמ' 2986; אושר ביום כ"ב באדר ב' התשנ"ז (31.3.97);
- תיקון מס' 49: י"פ התשנ"ח, עמ' 178; אושר ביום כ"ד בתמוז התשנ"ז (29.7.97);
- תיקון מס' 50: י"פ התשנ"ח, עמ' 980; אושר ביום ב' בכסלו התשנ"ח (1.12.97);
- תיקון מס' 51: י"פ התשנ"ח, עמ' 2698; אושר ביום י"ג בשבט התשנ"ח (9.2.98);
- תיקון מס' 52: י"פ התשנ"ח, עמ' 3346; אושר ביום י"ח באדר התשנ"ח (16.3.98);
- תיקון מס' 53: י"פ התשנ"ח, עמ' 4534; אושר ביום כ"ג בסיון התשנ"ח (17.6.98);
- תיקון מס' 54: י"פ התשנ"ט, עמ' 1378; אושר ביום י"ב בכסלו התשנ"ט (1.12.98);
- תיקון מס' 55: י"פ התשנ"ט, עמ' 1982; אושר ביום א' בשבט התשנ"ט (18.1.99);
- תיקון מס' 56: י"פ התשנ"ט, עמ' 1982; אושר ביום ח' בשבט התשנ"ט (26.1.99);
- תיקון מס' 57: י"פ התש"ס, עמ' 1845; אושר ביום א' בכסלו התש"ס (10.11.99);

- תיקון מס' 58: י"פ התש"ס, עמ' 1844; אושר ביום י"ג בכסלו התש"ס (22.11.99);
- תיקון מס' 59: י"פ התש"ס, עמ' 2454; אושר ביום כ"ה בטבת התש"ס (3.1.00);
- תיקון מס' 60: י"פ התש"ס, עמ' 2454; אושר ביום כ"ה בטבת התש"ס (3.1.00);
- תיקון מס' 61: י"פ התש"ס, עמ' 2800; אושר ביום ג' באדר א' התש"ס (9.2.00);
- תיקון מס' 62: י"פ התש"ס, עמ' 2800; אושר ביום ג' באדר א' התש"ס (9.2.00);
- תיקון מס' 63: י"פ התש"ס, עמ' 3348; אושר ביום כ"ג באדר א' התש"ס (29.2.00) וביום כ' באדר ב' התש"ס (27.3.00);
- תיקון מס' 64: י"פ התש"ס, עמ' 3364; אושר ביום כ"ב באדר ב' התש"ס (29.3.00);
- תיקון מס' 65: י"פ התש"ס, עמ' 4398; אושר ביום א' בתמוז התש"ס (4.7.00);
- תיקון מס' 66: י"פ התש"ס, עמ' 4510; אושר ביום ט"ז בתמוז התש"ס (19.7.00);
- תיקון מס' 67: י"פ התש"ס, עמ' 86; אושר ביום כ"ה בתמוז התש"ס (31.7.00);
- תיקון מס' 68: י"פ התש"ס, עמ' 1054; אושר ביום כ"ב בכסלו התש"ס (19.12.00);
- תיקון מס' 69: י"פ התש"ס, עמ' 2060; אושר ביום כ"ז בשבט התש"ס (20.2.01);
- תיקון מס' 70: י"פ התש"ס, עמ' 3872; אושר ביום ד' באב התש"ס (24.7.01);
- תיקון מס' 71: י"פ התש"ס, עמ' 1272; אושר ביום כ"ד בטבת התש"ס (8.1.02);
- תיקון מס' 72: י"פ התש"ס, עמ' 3188; אושר ביום כ"ג בסיון התש"ס (3.6.02);
- תיקון מס' 73: י"פ התש"ס, עמ' 3472; אושר ביום כ"ג בתמוז התש"ס (3.7.02);
- תיקון מס' 74: י"פ התש"ס, עמ' 3552; אושר ביום י"ד באב התש"ס (23.7.02);
- תיקון מס' 75: י"פ התש"ס, עמ' 658; אושר ביום ח' בכסלו התש"ס (13.11.02);
- תיקון מס' 76: י"פ התש"ס, עמ' 3862; אושר ביום ט' בסיון התש"ס (9.6.03);
- תיקון מס' 77: י"פ התש"ס, עמ' 3658; אושר ביום ח' בתמוז התש"ס (8.7.03);
- תיקון מס' 78: י"פ התש"ס, עמ' 2290; אושר ביום ב' באדר התש"ס (24.2.04);
- תיקון מס' 79: י"פ התש"ס, עמ' 2538; אושר ביום כ"ט באדר התש"ס (22.3.04);
- תיקון מס' 80: י"פ התש"ס, עמ' 2974; אושר ביום י"ט באדר התש"ס (10.5.04);
- תיקון מס' 81: י"פ התש"ס, עמ' 3264; אושר ביום כ"ו בסיון התש"ס (15.6.04);
- תיקון מס' 82: י"פ התש"ס, עמ' 3616; אושר ביום ב' באב התש"ס (20.7.04);
- תיקון מס' 83: י"פ התש"ס, עמ' 3752; אושר ביום ט"ז באב התש"ס (3.8.04);
- תיקון מס' 84: י"פ התש"ס, עמ' 666; אושר ביום כ"ד בחשוון התש"ס (8.11.04);
- תיקון מס' 85: י"פ התש"ס, עמ'...; אושר ביום ט"ז בשבט התש"ס (26.1.2005).

חלק א': אירגון הכנסת

פרק ראשון: יושב ראש הכנסת והסגנים

1. בחירת יושב ראש הכנסת והסגנים
 יושב ראש הכנסת והסגנים, במספר שתקבע הכנסת¹, ייבחרו על ידי הכנסת בבחירות גלויות².
- סעיף לבחירה (תיקון מס' 63)
 1א. (א) ועדת הכנסת רשאית לקבוע כי חבר הכנסת אשר היועץ המשפטי לממשלה ביקש את נטילת חסינותו או שמתקיימים נגדו הליכים פליליים כמשמעותם בחוק הכנסת, התשנ"ד-1994 (להלן - חוק הכנסת), לא יהיה מועמד לתפקיד יושב ראש הכנסת או סגן יושב ראש הכנסת, כל עוד לא הסתיימו ההליכים המשפטיים בענינו, וזאת בין אם ניטלה חסינותו של אותו חבר הכנסת ובין אם לאו.
- (ב) חבר הכנסת שהורשע, בין בהיותו חבר הכנסת ובין לפני כן, בפסק דין סופי בעבירה פלילית, והחליטה ועדת הכנסת כי יש עם העבירה קלון, וטרם חלפו עשר שנים מיום שגמר לרצות את עונשו, לא יהיה מועמד לתפקיד יושב ראש הכנסת או סגן יושב ראש הכנסת.
- (ג) ועדת הכנסת רשאית לקבוע כי חבר הכנסת שהורשע בפסק דין סופי בעבירה פלילית, בין בהיותו חבר הכנסת ובין לפני כן, נדון למאסר בפועל וטרם חלפו חמש שנים מיום שגמר לרצות את עונשו, לא יהיה מועמד לתפקיד יושב ראש הכנסת או סגן יושב ראש הכנסת.

¹ סעיף 10 לחוק הכנסת, התשנ"ד-1994, קובע כי החל בכנסת ה-16 מספר הסגנים של יושב ראש הכנסת לא יעלה על שבעה.

² על פי הנוהג והנהל מביאה הוועדה המסדרת או ועדת הכנסת הצעה למינוי סגני היושב ראש לאישור הכנסת.

(ד) ועדת הכנסת לא תקבע כאמור בסעיפים קטנים (א) עד (ג), אלא לאחר שנתנה לחבר הכנסת שבו מדובר, הזדמנות להשמיע את דברו.

(ה) על הדיון בוועדה יחולו הוראות סעיף 101א.

(ו) הליכי הדיון בוועדה יסתיימו בתוך שבוע.

(ז) קבעה ועדת הכנסת כי חבר הכנסת לא יהיה מועמד כאמור, רשאי חבר הכנסת, בתוך 48 שעות, לערער על ההחלטה בפני הכנסת; הדיון בכנסת ייערך בתוך 48 שעות ממועד הגשת הערעור; המערער ינמק את ערעורו ויושב ראש ועדת הכנסת או מי שהוא הסמיך לשם כך ישיב לערעור, כל אחד מהם במסגרת זמן שלא תעלה על 15 דקות; לאחר שמיעת הצדדים תקיים הכנסת הצבעה בלא דיון נוסף.

(ח) ההצבעה בוועדת הכנסת ובכנסת תהיה גלויה.

(ט) חבר הכנסת רשאי לבקש כי הדיון בענינו יתקיים בוועדת האתיקה, אם הוקמה; ביקש חבר הכנסת כאמור, יחולו על הדיון הכללים הנהוגים בוועדת האתיקה והוראות סעיף קטן (ז) לא יחולו; ועדת האתיקה תניח את החלטתה המנומקת על שולחן הכנסת.

(י) הסמכויות הנתונות לוועדת הכנסת יהיו נתונות, כל עוד לא הוקמה, לוועדה המסדרת.

2. מי לא ייבחר
חבר הממשלה או סגן שר לא יהיה יושב ראש או סגן יושב ראש של הכנסת.

3. תקופת הכהונה (תיקון מס' 24)
(א) יושב ראש הכנסת והסגנים ייבחרו לכל תקופת כהונתה של הכנסת.

(ב) נתפנתה משרה של יושב ראש הכנסת או של סגן יושב ראש הכנסת, תבחר הכנסת את הבא במקומו.

(א) ביקש היועץ המשפטי לממשלה ליטול את חסינותו של יושב ראש הכנסת או של סגן יושב ראש הכנסת (להלן בסעיף זה ובסעיפים 33 ו-33ג - נושא המשרה), או שמתקיימים נגד מי מהם הליכים פליליים כמשמעותם בחוק הכנסת, תחליט ועדת הכנסת אם להציע לכנסת להשעות את נושא המשרה מכהונתו, או לקבוע לה סייגים, וזאת בין אם ניטלה החסינות ובין אם לאו.

השעיה
מכהונה מחמת
עבירה
(תיקון
מס' 63)

(ב) על הדיון בוועדת הכנסת יחולו הוראות סעיף 101א.

(ג) הושעה יושב ראש הכנסת מכהונתו, ימלא את מקומו סגן יושב ראש הכנסת, כאמור בסעיף 20א לחוק-יסוד: הכנסת.

(ד) ניתן פסק דין סופי במשפטו של נושא המשרה, וזיכה בית המשפט את חבר הכנסת או שלא קבע כי יש בעבירה שבה הרשיעו משום קלון, תסתיים ההשעיה או יבוטלו הסייגים לכהונה, לפי הענין.

(א) הורשע נושא משרה בפסק דין סופי במהלך כהונתה של אותה כנסת, בעבירה פלילית, וקבע בית המשפט שיש עם העבירה קלון, תחליט ועדת הכנסת אם להציע לכנסת להעבירו מכהונתו.

העברה
מכהונה מחמת
עבירה
(תיקון
מס' 63)

(ב) על הדיון בוועדת הכנסת יחולו הוראות סעיף 101א.

הוגשה לוועדת הכנסת קובלנה נגד נושא משרה לפי הוראות סעיף 8 לחוק הכנסת, יחולו על הדיון בוועדת הכנסת הוראות סעיף 101א.

העברה
מכהונה שלא
מחמת עבירה
(תיקון
מס' 63)

4. (תיקונים מס' 18, 24 ו-69) [בוטל]
5. **תפקידי יושב ראש הכנסת**
 יושב ראש הכנסת ינהל את עניני הכנסת, ייצג אותה כלפי חוץ, ישמור על כבודה, על סדר ישיבותיה ועל קיום תקנונה; הוא ישב ראש בישיבות הכנסת, ינהל¹, יעמיד את השאלות להצבעה ויקבע את תוצאותיה וכן התוצאות של כל הבחירות המתקיימות בכנסת.
6. **תפקידי סגני היושב ראש**
 (א) נעדר יושב ראש הכנסת מיישיבת הכנסת, ימלא אחד הסגנים את מקומו².
 (ב) יושב ראש הכנסת רשאי למסור, מזמן לזמן, את הנהלת ישיבת הכנסת או כל תפקיד מתפקידיו לאחד הסגנים.
 (ג) לסגן יושב ראש הכנסת, כשהוא מנהל את ישיבת הכנסת או ממלא אחד מתפקידי יושב ראש הכנסת, יהיו כל החובות והסמכויות הנתונות ליושב ראש הכנסת באותו מעמד.
7. **חברות בוועדות**
 יושב ראש הכנסת לא יהיה חבר בוועדה מוועדות הכנסת, פרט לוועדת הפירושים.
8. **השתתפות בוועדות**
 יושב ראש הכנסת והסגנים רשאים להשתתף בדיוני ועדת הכנסת; יושב ראש הכנסת רשאי להשתתף בדיוני כל אחת מוועדות הכנסת.

¹ דעת הוועדה היא שאין זה רצוי שיושב ראש הכנסת בהיותו ממלא מקום הנשיא, ינהל ישיבות הכנסת (החלטת ועדת החוקה, חוק ומשפט מיום ט' בטבת התשכ"ד - 25.12.1963).

² השווה סעיפים 29 ו-30(א) לחוק משכן הכנסת, רחבתו ומשמר הכנסת, התשכ"ח-1968.

פרק שני : ועדות

- הרכבן של ועדות קבועות (תיקון מס' 72) 9. (א) הכנסת תחליט על הרכב הוועדות הקבועות, וחבריהן ייבחרו על ידי הכנסת לפי העיקרון של נציגות סיעתית.
- (1א) על אף האמור בסעיף קטן (א), סיעה הזכאית למנות חבר בוועדה מוועדות הכנסת, רשאית למנותו מבין חבריה של סיעה אחרת.
- (ב) נתפנה מקומו של חבר ועדה, תבחר הסיעה חבר אחר במקומו, תוך שמירה על העיקרון של נציגות סיעתית כאמור בסעיף קטן (א); יושב ראש ועדת הכנסת יודיע לכנסת מיהו הנציג החדש של הסיעה בוועדה, בהתאם להודעת יושב ראש הסיעה שנמסרה לו בכתב¹.
- ממלא מקום באופן ארעי (תיקון מס' 72) 9א. (א) (1) נעדר חבר קבוע של ועדה קבועה (להלן בסעיף זה ובסעיף 39 - חבר ועדה) באופן ארעי - רשאי למלא את מקומו בוועדה חבר אחר מסיעתו בלבד.
- (2) נעדר חבר ועדה הנמנה על סיעת יחיד - לא ימלא חבר כנסת אחר את מקומו בוועדה.
- (ב) בהעדר הסכמה על זהות ממלא המקום מטעם הסיעה - יכריע בדבר יושב ראש הסיעה או ממלא מקומו, ובהעדרם יכריע יושב ראש הוועדה.

¹ הנוהג בדבר אופן שינוי הרכבה של ועדה, לא נטל ממליאת הכנסת את סמכותה להחליט בענין ההרכב האישי של הוועדות הקבועות (בג"ץ 482/88 רייסר נ' יושב ראש הכנסת).

(ג) (1) בסעיף קטן זה, "סיעה מיוצגת" - סיעה שמיינתה חבר בוועדה מבין חבריה של סיעה אחרת, כאמור בסעיף 9(א1).

(2) נעדר באופן ארעי חבר ועדה מטעם סיעה מיוצגת, רשאי למלא את מקומו בוועדה חבר אחר מסיעתו; לא השתתף בישיבה חבר מסיעתו כאמור, רשאי חבר הסיעה המיוצגת לשמש כממלא מקום בוועדה.

(ד) דינו של ממלא מקום בוועדה לפי סעיף זה כדין חבר הוועדה שנעדר, אלא אם כן נקבעו הוראות מיוחדות לענין חבר הוועדה, ואולם לא ינהל ממלא המקום את ישיבת הוועדה.

(ה) הוראות סעיף זה יחולו גם על ועדה משותפת, ועדה לענינים מיוחדים, ועדת חקירה פרלמנטרית וועדת משנה.

(א) **ממלא מקום קבוע (תיקון מס' 72)** 39. ועדת הכנסת רשאית לקבוע ועדות שבהן יהיו לחברים ממלאי מקום קבועים מסיעתם, במספר שלא יעלה על מספר החברים באותן ועדות; ממלאי המקום הקבועים ייבחרו על ידי הכנסת ויחולו הוראות סעיף 9(ב).

(ב) נעדר חבר ועדה באופן ארעי, ונכח בוועדה ממלא מקום קבוע - לא יחולו הוראות סעיף 9א.

(ג) דינו של ממלא מקום קבוע בוועדה לפי סעיף זה כדין חבר הוועדה, אלא אם כן נקבעו הוראות מיוחדות לענין חבר הוועדה, ואולם -

(1) נכח חבר הוועדה הקבוע בישיבה, לא יוכל ממלא המקום הקבוע להשתתף בהצבעה;

(2) לא ייבחר ממלא המקום הקבוע לכהן כיושב ראש או כחבר של ועדת משנה או של ועדה משותפת, ולא ינהל ישיבות של הוועדה או של הוועדות האמורות בפסקה זו בהעדרו של היושב ראש.

הוראות סעיף 9א לא יחולו על היעדרות באופן ארעי של חבר ועדת החוץ והביטחון או ועדת משנה שלה או ממלאי מקומם הקבועים.	(א) .9ג	<p>הוראות
מיוחדות
לוועדת החוץ
והביטחון
(תיקון
מס' 72)</p>
חילופי חברים קבועים בוועדת החוץ והביטחון כאמור בסעיף 9(ב) יהיו לתקופה שלא תפחת משלושה חודשים.	(ב)	
ועדה קבועה תבחר לה יושב ראש מבין חבריה, לפי המלצת ועדת הכנסת.¹	(א) .10	<p>יושב ראש
ועדה קבועה
(תיקון
מס' 85)</p>
סגן שר לא יוכל להיות יושב ראש ועדה.	(ב)	
מונה יושב ראש ועדה לשר או לסגן שר, או חדל מסיבה אחרת לכהן כיושב ראש ועדה במהלך כהונתה של הכנסת, רשאית הוועדה לבחור יושב ראש זמני מבין חבריה, בדרך האמורה בסעיף קטן (א), ויהיו לו, עד שייבחר יושב ראש קבוע, כל סמכויות היושב ראש.	(ג)	
ביקש היועץ המשפטי לממשלה ליטול את חסינותו של חבר הכנסת או שמתקיימים נגד חבר הכנסת הליכים פליליים, כמשמעותם בחוק הכנסת, והוצע לבחור בחבר הכנסת האמור לתפקיד יושב ראש ועדה, תחליט ועדת הכנסת, בין אם ניטלה החסינות ובין אם לאו, על אחד מאלה:	(א) .10א	<p>סייג לבחירה
(תיקון
מס' 63)</p>

¹ חבר הכנסת כשיר למלא את מכלול התפקידים המוטלים על חברי הכנסת, ובתוך זה כהונה כיושב ראש של ועדת הכנסת, גם אם הורשע בעבירות שיש עימן קלון (בג"ץ 7367/97 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' היועץ המשפטי לממשלה ואחי') (פסה"ד ניתן לפני שהותקנו סעיפים 10א עד 10ה לתקנון).

- (1) אין מניעה לבחירת חבר הכנסת לתפקיד;
- (2) חבר הכנסת יכהן זמנית בתפקיד, עם או בלי סייגים שתקבע הוועדה, והכל עד לסיום ההליכים המשפטיים נגדו;
- (3) אין לבחור בחבר הכנסת לתפקיד.
- (ב) ועדת הכנסת לא תקבע כאמור בסעיף קטן (א)(2) או (3), אלא לאחר שנתנה לחבר הכנסת שבו מדובר, הזדמנות להשמיע את דברו.
- (ג) על הדיון בוועדה יחולו הוראות סעיף 101א.
- (ד) קבעה ועדת הכנסת כאמור בסעיף קטן (א)(2) או (3), רשאי חבר הכנסת לערער על ההחלטה בפני הכנסת; המערער ינמק את ערעורו ויושב ראש ועדת הכנסת או מי שהוא הסמיך לשם כך ישיב לערער, כל אחד מהם במסגרת זמן שלא תעלה על 15 דקות; לאחר שמיעת הצדדים תקיים הכנסת הצבעה בלא דיון נוסף.
- (ה) ההצבעה בוועדת הכנסת ובכנסת תהיה גלויה.
- (ו) חבר הכנסת רשאי לבקש כי הדיון בענינו יתקיים בוועדת האתיקה, אם הוקמה; ביקש חבר הכנסת כאמור, יחולו על הדיון הכללים הנהוגים בוועדת האתיקה והוראות סעיף קטן (ד) לא יחולו; ועדת האתיקה תניח את החלטתה המנומקת על שולחן הכנסת.
- (ז) כל עוד לא הסתיימו ההליכים לפי סעיפים קטנים (ב) עד (ו), תבחר הוועדה יושב ראש זמני מבין חבריה, לפי המלצת ועדת הכנסת.

- השעיה
מכהונה
(תיקון
מס' 63)
- 10.ב. (א) ועדת הכנסת רשאית, בהחלטה שהתקבלה ברוב חבריה, להשעות יושב ראש ועדה מכהונתו או לקבוע לה סייגים, אם ביקש היועץ המשפטי לממשלה ליטול את חסינותו או אם מתקיימים נגדו הליכים פליליים כמשמעותם בחוק הכנסת, וזאת עד לסיום ההליכים המשפטיים נגדו.
- (ב) על החלטת ועדת הכנסת לפי סעיף זה יחולו הוראות סעיף 10א(ב) עד (ז), בשינויים המחויבים.
- החלטה לאחר
פסק דין
(תיקון
מס' 63)
- 10.ג. (א) ניתן פסק סופי במשפטו של יושב ראש ועדה, או מי שננקטו לגביו הליכים (להלן - הנידון), והוראות סעיף 42 לחוק-יסוד: הכנסת, אינן חלות, רשאית ועדת הכנסת או ועדת האתיקה, לפי הענין, להסיר את המגבלה שהטילה עליו לפי סעיף 10א או לבטל את ההשעיה לפי סעיף 10ב, ולבחור בנידון כיושב ראש קבוע לוועדה, עם או בלי סייגים, או להחליט שהנידון לא יכהן או יחדל לכהן כיושב ראש ועדה, הכל לפי הענין.
- (ב)¹ על הליכים לפי סעיף זה יחולו הוראות סעיף 10א(ב) עד (ו).
- נושאי
תפקידים
אחרים
(תיקון
מס' 63)
- 10.ד. הוראות סעיפים 10א עד 10ג יחולו, בהתאמה, על נושאי תפקידים אחרים בכנסת כפי שתקבע ועדת הכנסת.
- חברי ועדת
האתיקה
(תיקון
מס' 63)
- 10.ה. (א) לא ימנה יושב ראש הכנסת כחבר בוועדת האתיקה, חבר הכנסת שהיועץ המשפטי לממשלה ביקש את נטילת חסינותו, או שמתקיימים נגדו הליכים פליליים כמשמעותם בחוק הכנסת, או שהורשע במהלך כהונתה של אותה כנסת בפסק דין סופי בעבירה פלילית, וזאת בין אם ניטלה חסינותו ובין אם לאו.

¹ בילקוט הפרסומים נרשם בטעות כסעיף קטן (ג).

(ב) יושב ראש הכנסת רשאי להשעות את חברותו של חבר הכנסת בוועדת האתיקה, אם היועץ המשפטי לממשלה ביקש את נטילת חסינותו או שמתקיימים נגדו הליכים פליליים כמשמעותם בחוק הכנסת, וזאת בין אם ניטלה חסינותו ובין אם לאו; החליט יושב ראש הכנסת על השעיית חבר הכנסת, רשאי היושב ראש למנות לו מחליף לתקופת ההשעיה.

(ג) זיכה בית המשפט את חבר הכנסת בפסק דין סופי, יחליט יושב ראש הכנסת אם יחזור חבר הכנסת לכהן כחבר בוועדת האתיקה או יועבר מכהונתו וימונה חבר אחר במקומו.

(ד) יושב ראש הכנסת יעביר את חבר הכנסת מכהונתו בוועדת האתיקה, וימנה חבר אחר במקומו, אם הורשע חבר הכנסת, במהלך כהונתה של אותה כנסת, בפסק דין סופי בעבירה פלילית.

(א) 11. יושב ראש ועדה קבועה רשאי למנות מפעם לפעם אחד מחברי הוועדה למלא מקומו לתקופה שלא תעלה על שבועיים¹.

(1א) יצא יושב ראש ועדה את גבולות המדינה, או נבצר ממנו למלא את תפקידו למשך תקופה שלא תעלה על שבועיים, ימנה ממלא מקום לתקופה זו ויודיע על כך ליושב ראש הכנסת.

(ב) לממלא מקום יושב ראש הוועדה יהיו כל סמכויות היושב ראש.

**ממלא מקום
ליושב ראש
ועדה
(תיקונים
מס' 14 ו-83)**

¹ הוועדה ממליצה בפני יושבי ראש הוועדות, למנות מראש ממלאי מקום לצורך ניהול ישיבה בלבד, למקרה של היעדרות היושב ראש לפרק זמן קצר (החלטת ועדת הכנסת מיום ו' בתמוז התשמ"א - 8.7.1980).

12.	תקופת כהונתה של ועדה קבועה תהיה כתקופת כהונתה של הכנסת. ¹	תקופת הכהונה
13.	(א) ואלו הן הוועדות הקבועות ותחומי ענייניהן ² :	הוועדות הקבועות וענייניהן (תיקונים מס' 9, 10, 28, 55, 57 ו-83)
	(1) ועדת הכנסת: תקנון הכנסת ועניינים הנובעים ממנו ³ ; חסינות חברי הכנסת ⁴ ובקשות לנטילתה; סדרי הבית; המלצות על הרכב הוועדות הקבועות והוועדות לעניינים מסוימים, ויושבי ראש שלהן; תיחום ותיאום עבודות הוועדות; העברת בקשות המוגשות לכנסת מן הציבור ליושב ראש הכנסת או לוועדות המתאימות; דיון בתלונות על חברי הכנסת ⁵ ; תשלומים לחברי הכנסת; דיון בבקשות ובעניינים שאינם נוגעים לשום ועדה או שלא נכללו בתפקידי ועדה אחרת.	

¹ הכוונה לעצם קיומה ופעולתה של הוועדה ולא להרכבה; קביעותה של ועדה מתבטאת בכך שמשך קיומה מקביל לזה של הכנסת, אך אין ללמוד מכך על איסור החלפת חברי הוועדה (בג"ץ 482/88 רייסר נ' יושב ראש הכנסת).

² בנוסף על הוועדות המנויות בסעיף זה, קיימות גם הוועדות הבאות: (1) ועדת האתיקה - ראה סעיף 13 לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951 ופרק ז' לכללי האתיקה לחברי הכנסת; (2) ועדת הפירושים - ראה סעיף 149 לתקנון.

³ הסמכות לשמוע ערעור על החלטות יושב ראש הכנסת, או היושב ראש והסגנים, נתונה לוועדת הכנסת רק במקרים שבהם התקנון נותן לה סמכות זו במפורש (החלטת ועדת הכנסת מיום ט' בשבט התשכ"ט - 28.1.1969).

⁴ התלונן חבר הכנסת לפני ועדת הכנסת על פגיעה בו על ידי משהו, דבר המהווה עבירה על חוק חסינות חברי הכנסת, תברר ועדת הכנסת את העובדות, ואם מצאה שיש רגליים לתלונה, תבקש מיושב ראש הכנסת להעביר את הענין לתביעה הכללית, בהוראה להעמיד את הפוגע לדין פלילי בשל העבירה (החלטת ועדת הכנסת מיום ד' בשבט התשי"ג - 20.1.1953).

⁵ ועדת הכנסת רשמה לפניו ביום כ"ה בחשון התשמ"א (4.11.1980) את הסיכום שנתקבל בפגישה בהשתתפות יושב ראש הכנסת ויושב ראש ועדת הכנסת לפיו "אין חובה על השר לבוא לישיבות ועדה כדי להשמיע את טענותיו בדבר תלונה שהוגשה נגדו".

- (2) ועדת הכספים: תקציב המדינה; מסים לכל סוגיהם; מכס ובלו; מילוות; עניני מטבע ומטבע חוץ; בנקאות ושטרי כסף; הכנסות והוצאות המדינה.
- (3) ועדת הכלכלה: מסחר ותעשייה; אספקה וקיצוב; חקלאות ודיג; תחבורה על כל ענפיה; איגוד שיתופי; תכנון ותיאום כלכלי; פיתוח; זכויות המדינה ואפטרופסות על הרכוש; רכוש הערבים הנעדרים; רכוש היהודים בארצות האויב; רכוש היהודים שאינם בחיים; עבודות ציבוריות; שיכון.
- (4) ועדת החוץ והביטחון: מדיניות חוץ של המדינה, כוחותיה המזוינים ובטחונה.
- (5) ועדת הפנים ואיכות הסביבה: שלטון מקומי; בנין ערים; כניסה לישראל ומרשם האוכלוסין; אזרחות; עתונות ומודיעין; עדות; ארגון הדתות של יהודים ושל לא יהודים; משטרה ובתי סוהר.
- (6) ועדת החוקה, חוק ומשפט: חוקת המדינה; חוקי-יסוד; חוקים וסדרי משפט.
- (7) ועדת העליה, הקליטה והתפוצות: עליה; קליטה; הטיפול ביורדים; חינוך יהודי וציוני בגולה; מכלול הנושאים הקשורים בענינים אלה והנמצאים בתחום טיפולו של המוסד לתיאום בין ממשלת ישראל לבין ההסתדרות הציונית העולמית ובין ממשלת ישראל והסוכנות היהודית לארץ ישראל.

(תיקון
מס' 55)

- (8) **(תיקון מס' 83)**
ועדת החינוך התרבות והספורט:
חינוך; תרבות; מדע; אמנות;
שידור; קולנוע; ספורט.
- ¹(9) **(תיקון מס' 57)**
ועדת העבודה, הרווחה והבריאות:
עבודה; בטחון סוציאלי כולל מערכת
הבטחת הכנסה; המוסד לביטוח
לאומי; בריאות; סעד; שיקום; נכים
ושיקום לרבות נכי צה"ל ומשפחות
נפגעי מלחמה וכן נפגעים אחרים;
עבריינים צעירים; גימלאות
ותגמולים; חוקת התשלומים
לחיילים ולמשפחותיהם.
- (10) ועדה לענייני ביקורת המדינה: הקשר
עם מבקר המדינה ונציב תלונות
הציבור; סמכויות על פי חוק מבקר
המדינה וחוקים אחרים; מעמדם
וסמכויותיהם של מבקרים פנימיים.
- (11) ועדה לקידום מעמד האשה: קידום
מעמד האשה לקראת שוויון בייצוג,
בחינוך, במעמד האישי ובמניעת
אפליה בשל מין או נטייה מינית בכל
התחומים; להקטנת פערים בכלכלה
ובשוק העבודה; למאבק באלימות
כלפי נשים.

¹ על פי סעיף 1 לחוק ועדות הכנסת (ועדת העבודה והרווחה), התשל"ז-1977 "כל
סמכות ותפקיד הנתונים לפי חיקוק לוועדת העבודה של הכנסת או לוועדת
השירותים הציבוריים של הכנסת יהיו נתונים לוועדת העבודה והרווחה של
הכנסת, אולם הכנסת רשאית, בהחלטה על פי הצעת ועדת הכנסת, לקבוע כי
סמכות או תפקיד כאמור יהיו נתונים לוועדה אחרת של הכנסת".

(תיקונים
מס' 56 ו-76)

(12) ועדת המדע והטכנולוגיה: מדיניות מחקר ופיתוח אזרחי בישראל; טכנולוגיות מתקדמות; מחקר ופיתוח סביבתי; מחקר מדעי באקדמיה הישראלית למדעים; מחקר מדעי שלא במוסדות להשכלה גבוהה; מכוני מחקר; מדענים ראשיים של כלל משרדי הממשלה; מועצה לאומית למחקר ולפיתוח; קרנות מחקר; מידע ומחשוב; והכל - בתחום האזרחי שאינו בטחוני.

(ב) הכנסת רשאית לבחור מזמן לזמן ועדות קבועות נוספות.

(ג) ועדת הכנסת היא המוסמכת לפסוק בחילוקי דעות בענין סמכויות הוועדות.

14. (א) תפקידי ועדה קבועה בתחום העניינים המסורים לה הם: דיון בהצעות חוק, בתקנות הטעונות אישור הוועדה או התייעצות עמה ובתקנות לאחר שהותקנו, בבקשות של תושבים שהוגשו לכנסת או שהוגשו לממשלה והועברו על ידיה לכנסת לדיון ולמסקנה, וכל ענין אחר אשר יימסר לדיונה על ידי הכנסת.¹

תפקידיה
וסמכויותיה
של ועדה
קבועה
(תיקון
מס' 24)

(ב) הוועדה רשאית לדרוש מאת השר הנוגע בדבר הסברה וידיעות בענין שנמסר לדיונה או שנכנס לתחום תפקידיה, והשר חייב, בעצמו או על ידי נציגו, למסור את ההסברות או הידיעות המבוקשות.²

¹ מניעת כפילות בדיונים בעבודת הוועדות:

(א) כל ועדה מוועדות הכנסת, מטפלת בנושאם שהועברו לטיפול על פי חוק.
(ב) העבירה מליאת הכנסת נושא לטיפול של ועדה, או שהחליטה ועדת הכנסת על העברת הנושא לטיפול של ועדה מסוימת בעקבות החלטת ועדת הכנסת, תטפל אותה ועדה בנושא האמור.

(ג) כל ועדה המעלה נושא תשמור על תיחום העניינים כפי שנקבע בתקנון. במקרה של חריגה הגורמת לכפילות בעבודת הוועדות, תפעל ועדת הכנסת לפי סמכותה. (החלטת ועדת הכנסת מיום ד' באב התשל"ד - 23.7.1974).

² מדובר בסמכות הוועדה ולא בסמכות חבר ועדה בתור שכזה (בג"ץ 337/83 ח"כ חיים רמון נ' שר המשפטים, פ"ד לז(3) 418).

ועדות משנה 15. (א) ועדה קבועה רשאית לבחור מזמן לזמן בוועדות משנה, ורשאית היא - בהחלטה שתתקבל ברוב של שני שלישים¹ - להעביר את סמכויותיה, כולן או מקצתן, לוועדת משנה כזאת, פרט לסמכויות שיוחדו לה בחוק.²

(ב) לחברי הוועדה שאינם נמנים על חברי ועדת המשנה תישמר זכות הסתייגות גם אם הסמכויות הועברו כולן לוועדת המשנה; הוראה זו לא תחול על ועדות משנה ששיבותיהן חסויות, כאמור בסעיף 102א(ד).

(ג) יושב ראש ועדת המשנה ייבחר על ידי הוועדה הקבועה בשעת הקמתה של ועדת המשנה.

ועדות משותפות⁴ (תיקון מס' 5) 16. (א) החליטה הכנסת או ועדת הכנסת על העברת הצעת חוק או נושא של הצעה לסדר היום של חבר הכנסת לשתי ועדות לטיפול משותף, תורכב ועדה מיוחדת על ידי ועדת הכנסת, במספר חברים שווה מכל אחת משתי הוועדות.³

(ב) יושב ראש הוועדה המשותפת ייקבע על ידי ועדת הכנסת מתוך חברי אותה הוועדה שלפי דעת ועדת הכנסת הענין נוגע לה יותר מבחינת תפקידיה.

¹ הכוונה היא לרוב של שני שלישים מחברי הוועדה (החלטת ועדת הכנסת מיום ל' בתשרי התשנ"ב - 8.10.1991).

² ועדות המשנה שהקימה ועדת הכספים לנושאי בריאות ורווחה, שיכון, חקלאות, רשויות מקומיות, מפעלים במצוקה וצרכנות, אין להן מקום כוועדות משנה, כי כולן עוסקות בתחומים שהם בסמכות ועדות אחרות. הטיעון שנושאים אלה נוגעים גם לבעיות תקציביות אינו יכול לעמוד במבחן כי אין פעולה שאין לה השלכה תקציבית (החלטת ועדת הכנסת מיום ד' בשבט התש"ן - 30.1.1990).

³ יושב ראש ועדת אחת לא יזמין באופן ישיר חברי ועדות אחרות (החלטת ועדת הכנסת מיום ד' באב התש"י - 18.7.1950).

⁴ הוראות סעיף 16 מוחלות גם על ועדות משותפות שנקבעו בחוקים; הנהוג הוא כי יושב ראש הוועדה מתמנה מבין חברי אותה ועדה ששמה נזכר ראשון בסעיף המקים את הוועדה המשותפת.

(ג) לכל צורכי הדיון, לקבלת החלטות ולמסירת דינים וחשבונות, תיחשב ועדה משותפת כוועדה לענין מסוים.

(ד) ועדה הרוצה להקים ועדה משותפת עם ועדה אחרת, או לקיים איתה ישיבה משותפת, תברר ותקבל את הסכמת הוועדה האחרת - פרט אם הוחלט על כך בוועדת הכנסת.

ועדות לענינים מסוימים¹ 17. הכנסת תבחר מזמן לזמן, לפי הצעת ועדת הכנסת, ועדה לענין מסוים שדינה לכל דבר, פרט לתקופת כהונתה, כדין ועדה קבועה, אם לא קבעה הכנסת הוראות אחרות.

¹ הכנסת ה-14 החליטה ביום כ"ח בכסלו התשנ"ז (9.12.1996) על הקמת ועדה מיוחדת לעניני מחקר ופיתוח מדעי וטכנולוגי למשך כהונתה של הכנסת ה-14. הכנסת ה-15 החליטה על הקמת ועדות מיוחדות בנושאים הבאים: מאבק בנגע הסמים, קידום מעמד הילד, בחינת מעמד העובדים הזרים, בעיית הנשירה מבתי הספר. הכנסת ה-16 החליטה על הקמת ועדות מיוחדות בנושאים הבאים: פניות הציבור, זכויות הילד, מאבק בנגע הסמים, בחינת בעיית העובדים הזרים.

פרק שלישי : סיעות

- שם הסיעה ומענה 18. (א) כל סיעה רשאית לתת לעצמה את השם בו השתמשה בבחירות לכנסת; במקרה של התפלגות הסיעה לאחר הבחירות רשאית הסיעה, אשר בה נשארו רוב החברים שנבחרו לפי רשימת המועמדים, לתת לעצמה את השם בו השתמשה בבחירות; כל שם אחר טעון אישור ועדת הכנסת.¹
- (ב) כל סיעה תודיע את מענה בכתב ליושב ראש הכנסת, וההזמנות וההודעות המיועדות לסיעה יישלחו לפי המען הזה.
- שינויים באלה טעונים אישורה של ועדת הכנסת: 18.א.
- (1) ההרכב הסיעתי של הכנסת;
- (2) שמה של סיעה;
- (3) מספר חבריה של סיעה.
- הודעה ליושב ראש הכנסת ולכנסת (תיקון מס' 25) 18.ב. ועדת הכנסת תודיע ליושב ראש הכנסת על כל שינוי כאמור שאישרה ועל כל התפלגות או מיזוג שחלים עליהם הוראות סעיף 13א לחוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973; הוועדה תודיע על כל שינוי לכנסת.
- הודעה, פרסום והוראות יושב ראש הכנסת (תיקון מס' 25) 18.ג. (א) יושב ראש הכנסת יודיע ליושב ראש ועדת הבחירות המרכזית על כל שינוי בפרטים האמורים בסעיף 18א, ויפרסם עליהם הודעה ברשומות.

¹ ראה ההוראות בדבר סיעות בסעיף 25 לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969 וכן בחוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973. מבלי שנקבע שחבר כנסת יחיד שפרש מסיעתו יהווה סיעה, הוכר כי יש לו בדיוני הכנסת כל הזכויות שהתקנון והנוהל מעניקים לסיעה (החלטת ועדת הכנסת מיום י"ז בטבת התשכ"ה - 22.12.1964).

(ב) יושב ראש הכנסת יורה את חשב הכנסת בדבר השינויים המתחייבים במימון ההוצאות השוטפות של סיעה כתוצאה משינויים שחלו בהרכב הסיעתי של הכנסת.

עבודת הסיעות 19. (א) כל סיעה רשאית לקבל חדר בבנין הכנסת למטרת עבודתה; הוראה זו תבוצע בהתחשב עם האפשרויות הטכניות של הכנסת.

(ב) עובדיה הקבועים של סיעה - שמספרם ייקבע בשים לב לגודל הסיעה ולא יעלה על חמישה - זכאים לכניסה חופשית לבנין הכנסת ולמשרדה.

פרק רביעי : חברי הכנסת

20. מען והודעות¹ כל חבר הכנסת חייב להודיע ליושב ראש הכנסת את המען לפיו יישלחו לו הזמנות, הודעות ומסמכים; משלוח לפי מען זה ייחשב כהודעה מספיקה.
21. נסיעות לחוץ לארץ חבר הכנסת הנוסע לחוץ לארץ חייב להודיע על כך ליושב ראש הכנסת ולציין את זמן שהותו בחוץ לארץ ומקום הימצאו.
22. השתתפות בישיבות (תיקון מס' 24) חבר הכנסת יתמיד במיטב יכולתו בהשתתפות בישיבות מליאת הכנסת ובישיבות הוועדות שהוא חבר בהן.
23. משלוח כתב התפטרות כתב התפטרות של חבר הכנסת שנבצר ממנו להגישו אישית ליושב ראש הכנסת, כאמור בסעיף 40 לחוק-יסוד: הכנסת, יישלח -
- (1) מן הארץ - על ידי מי שהוסמך לכך בכתב על ידי יושב ראש הכנסת;
- (2) מחוץ לארץ - על ידי נציג דיפלומטי או קונסולרי של ישראל;
- מי שהוסמך כאמור בפסקה (1) והנציג האמור בפסקה (2) יאמת על גבי ההתפטרות את חתימת חבר הכנסת וירשום עליו את יום החתימה.

¹ הסדר זה אינו בלעדי. הנחת הודעה על שולחן הכנסת, בימים בהם הכנסת מתכנסת, הינה דרך חוקית למסירת הודעה לחברי הכנסת (בג"ץ 1843/93 ח"כ רפאל פנחסי נ' הכנסת).

פרק חמישי: מזכירות, תקציב ועובדים

מזכירות
הכנסת	24.	לכנסת תהיה מזכירות ¹ שתעבוד בפקוחם של יושב ראש הכנסת והסגנים.
תקציב הכנסת	25.	יושב ראש הכנסת יביא לאישור ועדת הכנסת את הצעת התקציב השנתי של הכנסת, והוא אחראי לביצועו.
עובדי הכנסת	26.	יושב ראש הכנסת רשאי להזמין עובדים ולהטיל עליהם תפקידים שונים, והוא אחראי לפעולתם.

¹ ראה גם חוק מינוי מזכיר הכנסת, התשכ"ח-1968.

חלק ב': עבודת הכנסת

פרק ראשון: ישיבות

(א) הכנסת תקיים ישיבות בימים ב', ג' ו-ד'. (ב) יושב ראש הכנסת, באישור ועדת הכנסת, רשאי לקבוע את מספר הישיבות השבועיות וזמניהן, והוא רשאי באישור כאמור, לבטל ישיבה, לקבוע ישיבה נוספת וזמניה - אם באחד הימים האמורים בסעיף קטן (א) ואם ביום חול אחר - ולקבוע את היום בו יסתיים כנס הכנסת, בשים לב לסעיף 9 לחוק הכנסת, התשנ"ד-1994. (ג) יושב ראש הכנסת רשאי לשנות זמניה של ישיבה ולקבוע הפסקה של ישיבה.	27. (א) ימי הישיבות (תיקון מס' 78) 28. ישיבות הכנסת יהיו פומביות ופרסום תוכן אינו מוגבל. 29. (א) בישיבות הכנסת יתנהל פרוטוקול סטנוגרפי שיכיל את כל מהלך הדיונים, את ההצעות ואת תוצאות ההצבעה.¹	פומביות הדיונים וסגירת הדלתות (תיקון מס' 54) פרוטוקול (תיקונים מס' 24 ו-54)

¹ (1) לפי הנוהג המקובל, כוללים הפרוטוקול הסטנוגרפי ו"דברי הכנסת" אך ורק את הנאמר בעל פה במליאה, אם מן הדוכן ואם כקריאת ביניים. הדפסת תוספות בכתב או מסמכים המוגשים על ידי חברי הכנסת אינה אפשרית ויש לשלבם בנאום עצמו; הגבלה זו אינה חלה על מסמכים ששרים מבקשים לצרף לנאומיהם (החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ט בתמוז התשל"ב - 11.7.1972).

(2) פירוט אופן ההצבעה האלקטרונית יפורסם בנפרד באסופת "הצבעות חברי הכנסת" (החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ב בסיון התשמ"ח - 7.6.1988).

(1א) הפרוטוקול ייערך בידי עורך "דברי הכנסת"; כל חבר הכנסת יקבל לתיקון את דבריו, לרבות קריאות הביניים שלו, והוא רשאי לתקן שיבושים, שגיאות והשמטות; חבר הכנסת הרוצה לתקן את דבריו כאמור, יחזיר את הפרוטוקול למערכת "דברי הכנסת" תוך שבעה ימים מקבלתו.

(ב) כל חבר הכנסת רשאי לקבל העתק מהפרוטוקול.

(ג) הפרוטוקול יפורסם ב"דברי הכנסת".

(ד) [בוטל]

התרת פרסום .30 [בוטל]
(תיקון
מס' 54)

פרק שני: סדר היום

31. **קביעת סדר היום השבועי (תיקון מס' 5)**
 יושב ראש הכנסת יקבע את סדר היום השבועי לשיבות הכנסת¹ על פי האמור להלן בסעיפים 32 ו-33 והוראות התקנון לענין סדרי הדיון בנושאים השונים וסדרי עדיפותם, ויודיע עליו לחברי הכנסת לא יאוחר מיום ו' שלפני אותו שבוע².
- 31א. **כינוס ישיבה דחופה (תיקונים מס' 62 ו-68)**
 יושב ראש הכנסת, בהתייעצות עם יושב ראש ועדת הכנסת, רשאי, בראותו כי התרחש אירוע בעל חשיבות יוצאת דופן, לכנס את הכנסת לישיבה דחופה בימים ב', ג' או ד', החורגת מסדר היום השבועי, בכל שעה, לשם דיון באירוע האמור, והוא יקבע את מסגרת הדיון בישיבה זו.
32. **סדרי קביעת סדר היום (תיקונים מס' 5 ו-23)**
 (א) סדר היום לשיבות הכנסת, בשניים משלושת ימי השבוע, לרבות שינויים ותוספות, ייקבע על ידי יושב ראש הכנסת על פי הצעות הממשלה.
- (ב) ישיבה אחת לשבוע, ביום האחרון שבו, תוקדש לדיון בהצעות לסדר היום או בהצעות חוק פרטיות של חברי הכנסת; אולם רשאים היושב ראש והסגנים לקבוע לדיון זה מועד אחר באותו שבוע, או בשבוע שלאחריו, והודעה על כך תינתן לחברי הכנסת.
- (ג) הוראת סעיף קטן (ב) לא תחול על שבוע שדנה בו הכנסת בתקציב המדינה.

¹ הואיל וקביעת סדר היום של הכנסת היא בסמכותו של יושב ראש הכנסת, והואיל ויושב ראש הכנסת פעל בדרך התואמת את תקנון הכנסת בקבעו את סדר היום - ועדת הכנסת מחליטה שאין זה בסמכותה לשנות מסדר היום כפי שנקבע על ידי יושב ראש הכנסת (החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ב בחשון התשל"ג - 30.10.1972).

² חבר הכנסת עתר לבג"ץ לפסול חוק שנתקבל, וזאת בטענה שנמנע ממנו לנמק הסתייגויותיו לחוק, כיוון שאותו חוק לא נכלל בסדר היום השבועי, כאמור בסעיף 31, והודעה על הדיון בו נמסרה רק ביום הדיון עצמו, שעה שחבר הכנסת העתר כבר עזב את הכנסת. העתירה לא נדונה לגופה, ונדחתה מן הטעם שתפקיד חבר הכנסת להיות נוכח בכנסת ומוכן לכל דיון עד תום הישיבה (בג"ץ 59/76 ח"כ רוני נ' ראש הממשלה ואח', לא פורסם).

- (ד) בשתי ישיבות בכל שבוע יינתנו תשובות על שאילתות; את הישיבות והמועדים שבהם יינתנו התשובות יקבעו יושב ראש הכנסת והסגנים; הודעה על מתן תשובות לשאילתות תינתן לחברי הכנסת לפני פתיחת הישיבה.
- (ה) קבע יושב ראש הכנסת ישיבה נוספת לפי סעיף 27(ב) יקבע את סדר יומה.
- (א) 33. **זכויות קדימה בסדר היום (תיקון מס' 5)**
 בכל ישיבה תהא זכות קדימה להודעה של הממשלה, להצעות לסדר היום של חברי הכנסת שדחיפותן אושרה לפי הוראות סעיפים 83 ו-84, לנושאים שהכנסת החליטה לכלול בסדר יומה על פי הצעות דחופות לסדר היום של חברי הכנסת וכן לנושאים שהחוק או התקנון מחייבים דיון או הצבעה בהם בכנסת.
- (ב) הוגשה הצעת אי אמון לממשלה על פי סעיף 36(א) וביקשה הממשלה למסור, במועד שנועד לדיון בהצעה, הודעה דחופה בעלת חשיבות מיוחדת, תימסר ההודעה באישור יושב ראש הכנסת לפני הדיון בהצעה ובלבד שלא יתקיים דיון על ההודעה מיד לאחר מסירתה.
- (ג) קריאה שניה ושלישית של הצעות חוק שהונחו על שולחן הכנסת תהיה על פי הוראות סעיפים 125 ו-129.
- (ד) נושאים שהכנסת החליטה לכלול אותם בסדר יומה על פי הצעות רגילות לסדר היום, וענינים המובאים למליאת הכנסת מן הוועדות שלה לפי סעיף 111(ב) - יידונו במועד שקבע יושב ראש הכנסת תוך שלושה חודשים מיום קבלת ההחלטה.

- נאומים בני דקה (תיקונים מס' 59, 67 ו-68)**
- 33.א. (א) שלושים הדקות הראשונות של ישיבת הכנסת בימים ב' ו-ג', שאינה נפתחת בדיון או בהצבעה על הצעת אי אמון, יוקדשו לנאומים מהמקום של חברי הכנסת; משכו של כל נאום לא יעלה על דקה אחת; לא סיים חבר הכנסת את נאומו בתוך דקה - ינותק המיקרופון שבו הוא נואם.
- (ב) נאום כאמור יעסוק בנושא לפי בחירת חבר הכנסת, ובלבד שלא יכיל:
- (1) חריצת משפט, כינוי או ביטוי מעליב;
- (2) פגיעה בכבוד הכנסת.
- (ג) יושב ראש הישיבה יקבע את סדר הנואמים; חבר הכנסת המבקש לנאום, יצביע ממקומו באולם המליאה, ויוכל לנאום פעם אחת בלבד.
- (ד) עם סיום הנאומים, רשאית הממשלה להשיב, באמצעות אחד או שניים מנציגיה, במסגרת זמן שלא תעלה על חמש דקות לכל נציג.
- (ה) [בוטל]
34. (א) בישיבה שיועדה לדיון בהצעות לסדר היום של חברי הכנסת ואין לפניה הצעות שאושרו לפי סעיף 78, או שנותר בה זמן אחרי גמר הדיון בהצעות שלפניה, תמשיך הכנסת לדון בסדר היום שנקבע על פי סעיף 32(א).
- הצעות הממשלה והצעות חברי הכנסת¹ (תיקון מס' 5)**

¹ ועדת הפירושים החליטה שעל פי סעיף 34(א) לתקנון הכנסת יכולה הממשלה - מלבד זכותה למסור הודעה בכל עת - לבקש לשבץ סעיף בסדר היום של ישיבת יום ד', והסעיף יבוא רק לאחר גמר הדיון בהצעות לסדר היום ובהצעות חוק של חברי הכנסת (החלטה מיום כ"ד בכסלו התשמ"א - 2.12.1980).

(ב) בישיבה שיועדה לדיון בהצעות הממשלה, ולא היו לפני הכנסת נושאים שנקבעו על פי הצעותיה, תמשיך הכנסת לדון בהצעות לסדר היום של חברי הכנסת שאושרו לפי סעיף 78, או בהצעות חוק של חברי הכנסת, בכפוף להוראות סעיף 135.

(א) "כנס החורף" - כנס הכנסת שנפתח לאחר חג הסוכות, כאמור בסעיף 9(א) לחוק הכנסת;

"כנס הקיץ" - כנס הכנסת שנפתח לאחר יום העצמאות, כאמור בסעיף 9(א) לחוק הכנסת;

"מושב של הכנסת" - כנס החורף וכנס הקיץ שלאחריו, ובשנה שבה מתקיימות בחירות לכנסת - כפי שקבעה ועדת הכנסת.

(ב) נשיא המדינה רשאי לפתוח את ישיבת הכנסת הראשונה בכל מושב של הכנסת.

(ג) פתח נשיא המדינה את ישיבת הכנסת כאמור בסעיף קטן (ב), ימסור ראש הממשלה, מיד אחריו, הודעה על פעילות הממשלה בתקופה שחלפה מאז המושב הקודם ועל תכניות הממשלה למושב הקרוב; לא פתח נשיא המדינה את ישיבת הכנסת כאמור בסעיף קטן (ב), יפתח ראש הממשלה את הישיבה בהודעה כאמור; על ההודעה יקוים דיון סיעתי.

(ד) בכפוף להוראות סעיף קטן (ב), דנה הכנסת בהצעה להביע אי אמון בממשלה ביום מסירת הודעת ראש הממשלה כאמור בסעיף זה, תימסר הודעת ראש הממשלה, אחריה תנומק ההצעה להביע אי אמון בממשלה, ויתקיים דיון סיעתי משולב בשני הנושאים.

פתיחת מושב הכנסת (תיקונים מס' 30, 80 ו-81)

35. **הודעות הממשלה (תיקון מס' 5)**
 הממשלה רשאית בכל עת למסור בכנסת הודעה או הצהרה ולפי דרישתם של שלושים חברי הכנסת יקויים עליה דיון כעבור 24 שעות משעת מסירת הדרישה ליושב ראש הכנסת; אולם רשאית הממשלה לדרוש שדיון על פי דרישה כאמור יידחה ל-48 שעות נוספות.
36. **הצעה להבעת אי אמון (תיקונים מס' 33, 34, 47, 48 ו-80)**
 (א)¹ סיעה או סיעות שמספר חבריהן עשרה או יותר, רשאיות להציע הבעת אי אמון בממשלה; סיעה המונה פחות מעשרה חברי כנסת רשאית להגיש לא יותר משלוש הצעות להבעת אי אמון בממשלה בכל מושב של הכנסת באופן האמור בסעיף קטן (ב).
- (ב) הצעה להביע אי אמון בממשלה, יכול שתהיה בדרך של הצעת סעיף לסדר היום או כהצעה בסיום דיון בכל סעיף העומד על סדר היום; לענין זה -
- "סיום הדיון" - אחרי שהסתיימה התשובה ולפני ההצבעה, ואם הדיון הוא בהצעת חוק בקריאה השניה ובקריאה השלישית - בתום הקריאה השניה ולפני הקריאה השלישית;
- "סעיף העומד על סדר היום" - סעיף שהממשלה הביעה עמדה לגביו, ולמעט הצעות חוק בדיון מוקדם והצעה לסדר היום.
- (ג) בהצעה להביע אי אמון בממשלה בדרך של הצעת סעיף לסדר היום, יש לציין את עילת ההצעה.
- (ד) להצעה להביע אי אמון בממשלה תצורף הסכמה בכתב של חבר הכנסת, כאמור בסעיף 28 לחוק-יסוד: הממשלה.

¹ ביום 26.6.1995 ביקש חבר הכנסת רחבעם זאבי להפוך הצעת אי אמון של סיעתו, להצעה לסדר היום; הממשלה לא התנגדה, בתנאי שהכנסת תסכים לכך. יושב ראש הישיבה העמיד ההצעה להצבעה, והכנסת הצביעה פה אחד על הפיכת ההצעה להבעת אי אמון להצעה לסדר היום.

(ה) ¹ (1) הצעה להביע אי אמון שהוגשה בדרך של הצעת סעיף לסדר היום עד לנעילת הישיבה ביום האחרון בשבוע שבו מתקיימת ישיבת הכנסת, תידון בישיבת הכנסת הרגילה הראשונה בשבוע שלאחר הגשת ההצעה, ותדחה, בכפוף לאמור בסעיף 34א(ג), דיון בכל סעיף אחר; הצעה שהוגשה לאחר המועד האמור, יראו אותה כאילו הוגשה בשבוע שלאחר מכן.

(2) הצבעה על הצעת אי אמון שהוגשה בסיום הדיון בסעיף העומד על סדר היום, תתקיים בישיבת הכנסת הרגילה הראשונה בשבוע שלאחר מכן, כאמור בפסקה (1), ואולם אם ביקשה זאת הממשלה - תתקיים ההצבעה על הצעת האי אמון ביום שבו הוגשה, מיד לאחר הדיון באותו סעיף.

(ו) דחיית הצבעה בשל הצעה להביע אי אמון בממשלה בסעיף העומד על סדר היום, תיעשה פעם אחת בלבד לענין אותו סעיף.

(ז) בהצעה להביע אי אמון בממשלה בסיום דיון בסעיף העומד על סדר היום, תתקיים הצבעה אחת בלבד, והיא תהיה הן על הסעיף העומד על סדר היום והן לענין הבעת האי אמון.

¹ (א) ועדת הכנסת רשאית להחליט על סטייה מהוראות סעיף זה וזאת לפי סמכותה בסעיף 148 של התקנון (בג"ץ 148/73 פרופ' שמואל קניאל נ' שר המשפטים ואח', פ"ד כו (1), 794, 797).

(ב) ועדת הכנסת החליטה החלטות מיוחדות במועדים שונים: על עריכת הצבעה על הצעת אי אמון בו ביום, הן בימי כנסת רגילים והן בכנס מיוחד בפגרה (החלטות ועדת הכנסת מיום א' בטבת התשל"א - 29.12.1970; מיום כ"ו באלול התשל"ב - 5.9.1972; מיום כ"ז בטבת התשל"ג - 1.1.1973; מיום כ"ח בטבת התשל"ג - 2.1.1973; מיום כ"ד באדר ב' התשל"ג - 28.3.1973 ומיום ח' בניסן התשל"ג - 10.4.1973) (החלטת ועדת הכנסת מיום א' באב התש"ס - 14.7.1980).

(ח) (1) היתה ההצעה להביע אי אמון, בסיום הדיון בסעיף שהממשלה הודיעה כי היא מתנגדת לו, בענין שבו לא נדרש רוב של חברי הכנסת, וזכתה ההצעה לרוב של המשתתפים בהצבעה, אך לא לרוב של חברי הכנסת, תתקבל ההצעה לענין אותו סעיף ותידחה הצעת האי אמון.

(2) היתה ההצעה להביע אי אמון בסיום הדיון כאמור בפסקה (1), וזכתה לרוב של חברי הכנסת, יתקבלו הן ההצעה שעמדה לדיון והן הצעת האי אמון.

(3) היתה ההצעה להביע אי אמון בסיום הדיון בסעיף העומד על סדר היום שהביאה הממשלה או בענין אחר שהממשלה הודיעה כי היא תומכת בו, יחולו הוראות פסקאות (1) ו-(2), בשינויים המחויבים.

(ט) הגישו מספר סיעות הצעת אי אמון בממשלה, תהיה הנמקת הצעותיהן לפי סדר גודלן ולא לפי סדר הגשת ההצעות, ואם הגישו מספר סיעות הצעה אחת, יראו אותן כסיעה אחת לענין זה.

(י) מכסת הזמן להנמקת הצעה להבעת אי אמון בממשלה - 10 דקות; סיעה שחבר מטעמה נימק את ההצעה לא תשתתף בדיון הסיעתי, אלא אם כן הדיון הסיעתי משולב עם הצעה נוספת להבעת אי אמון בממשלה או עם נושא אחר.

(א) 36.א. ראש הממשלה רשאי להודיע ליושב ראש הכנסת שהוא יראה בהצבעת הכנסת בסעיף העומד על סדר היום, ענין של הבעת אמון בו; לענין זה, "סעיף העומד על סדר היום" - למעט הצעת חוק בדיון מוקדם והצעה לסדר היום.

הבעת אמון (תיקונים מס' 48 א ו-80)

(ב) הודיע ראש הממשלה כאמור, יחולו הוראות סעיף 36(ז) ו-(ח) בשינויים המתחייבים.

(א) 37. **סדר היום בכנס מיוחד של הכנסת (תיקון מס' 64)**
עשרים וחמישה חברי הכנסת הדורשים לכנס כנס מיוחד של הכנסת רשאים לפרט בדרישתם נושא אחד או שני נושאים לסדר יומו של הכנס המיוחד.¹

(ב) פורט בדרישה נושא אחד, יעמידו יושב ראש הכנסת והסגנים נושא זה על סדר יומו של הכנס המיוחד כהצעה דחופה לסדר היום; פורטו בדרישה שני נושאים, יעמידו יושב ראש הכנסת והסגנים את שני הנושאים על סדר יומו של הכנס המיוחד כהצעות דחופות לסדר היום לפי הסדר שצוין לכך בדרישה, ובאין ציון כזה בדרישה - לפי הסדר שבו הם מופיעים בדרישה.²

¹ (1) הסמכות לדרוש כינוסה של הכנסת מחוץ לכנסים הקבועים, לכנס מיוחד, נתונה לעשרים וחמישה חברי הכנסת.

(2) אותם עשרים וחמישה חברי הכנסת רשאים לפרט בדרישתם נושא אחד או שני נושאים לסדר יומו של הכנס המיוחד.

(3) משדרשו עשרים וחמישה חברי הכנסת לכנס את הכנסת, שוב אין הם יכולים לשוב ולדרוש כינוסה של הכנסת וממילא אין הם יכולים להעלות נושאים נוספים לאותו כנס מיוחד (אך לאחר קיומו של כנס זה, רשאים הם לפנות מחדש ולבקש כנס מיוחד נוסף).

(4) אין באמור למנוע מעשרים וחמישה חברי הכנסת אחרים לדרוש כינוס מיוחד ולפרט בדרישתם נושא אחד או שנים שאותו הם מבקשים להעלות.

(החלטת ועדת הכנסת מיום ט"ז באייר התשנ"ה - 16.5.1995; ההחלטה במקורה מדברת על שלושים חברי הכנסת, בהתאם למצב החוקי בעת נתינתה.)

² (א) כשנערכת ישיבה מיוחדת של הכנסת בזמן הפגרה המתכנסת על פי דרישת עשרים וחמישה חברי כנסת, אי אפשר לדון בנושא או בנושאים שהעלאתם אינה נתמכת על ידי עשרים וחמישה חברי כנסת לפחות (החלטת ועדת הכנסת מיום כ"א בחשוון התשכ"ה - 27.10.1964).

(ב) כאשר עשרים וחמישה חברי הכנסת או יותר, דורשים לכנס את הכנסת שלא בתקופת הכנסים של הכנסת, לפי סעיף 9(ב) לחוק הכנסת, התשנ"ד-1994, ינמק את ההצעה לסדר היום אחד מהם בלבד, גם אם הם משתייכים למספר סיעות, במשך זמן שלא יעלה על 10 דקות. פורטו בדרישה שני נושאים - ינומק כל נושא על ידי אחד מ-25 חברי הכנסת, במשך הזמן כאמור (החלטת ועדת הכנסת מיום י" באב התשס"ד - 28.7.2004).

(ג) בכנס מיוחד יכול שיערך דיון אחד על הצעות אחדות, אולם ההצבעה תיערך על כל הצעה בנפרד (החלטת ועדת הכנסת מיום י"ד בכסלו התשל"ד - 9.12.1973; ההחלטה במקורה מדברת על "שלושים חברי כנסת", בהתאם למצב החוקי בעת נתינתה).

פרק שלישי: שאילתות¹

- הגשת שאילתה**
38. (א) חבר הכנסת רשאי לפנות לשר בשאילתה על ענין עובדתי שבתחום תפקידיו של השר הנשאל; לא היה ברור לשואל מי הוא השר שלתחום תפקידיו שייך נושא השאלה, יפנה את השאילתה לראש הממשלה על מנת להעבירה לשר הנוגע בדבר.
- (ב) השאילתה תנוסח בקיצור נמרץ² ובצורת שאלה בלבד, תיחתם על ידי השואל ותוגש ליושב ראש הכנסת בשלושה עותקים.
- שאילתה פסולה**
39. שאילתה לא תכיל -
- (1) פרסום כל שם³ או גילוי דברים שפרסומם אינו הכרחי להבנת השאלה;
- (2) ויכוח, חריצת משפט, כינוי או ביטוי מעליב;
- (3) בקשה לחוות דעה או לפתרון שאלה משפטית מופשטת, או למתן תשובה על הצעה היפותטית;
- (4) פגיעה בכבוד הכנסת או במוסר המקובל.
- תשובה שלא בפני הכנסת**
40. בכל שאילתה רשאי השואל לבקש -
- (1) שהתשובה לא תיקרא בכנסת, אלא תישלח לפי מענו;

¹ ראה החלטת ועדת הכנסת בדבר שאילתות ישירות, שאילתות בע"פ ושאילתות בסוף הפרק (החלטת ועדת הכנסת מיום ה' באב התשנ"ב - 4.8.1992).

² השאילתה לא תכיל יותר מ-50 מילה (החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ז בכסלו התשנ"ה - 30.11.1994 ומיום א' בשבט התשנ"ה - 2.1.1995).

³ חבר הכנסת המגיש שאילתה המוסבת על עניניו האישיים של אדם מסוים (להבדיל מענין הקשור במילוי תפקיד ציבורי), יימנע מלהזכיר בשאילתה את שמו של אותו אדם או פרטים אחרים המאפשרים את זיהויו, וימסור לשר הנשאל את הפרטים הדרושים בנפרד (החלטת ועדת הכנסת מיום י"ד באדר התשכ"ד - 26.2.1964).

- (2) שהתשובה לא תיקרא בכנסת, אולם תפורסם ב"דברי הכנסת".
41. (א) **העברת שאילתה (תיקון מס' 79)**
 יושב ראש הכנסת יעביר את השאילתה לשר שאליו היא מופנית, אם לא יראה אותה כפסולה לפי התקנון או לפי התקדימים; שאילתה שהעביר יושב ראש הכנסת כשרה לפי סעיף 39.
- (ב) פסל יושב ראש הכנסת את השאילתה, יודיע על כך בכתב, עם הנימוקים, לשואל¹.
- (ג) יושב ראש הכנסת רשאי לשנות את נוסח השאילתה כדי להתאימה להוראות התקנון והתקדימים; שינה יושב ראש הכנסת את נוסח השאילתה, יודיע על כך לחבר הכנסת, וחבר הכנסת רשאי לבקש מהיושב ראש עיון חוזר; החלטת היושב ראש תהיה סופית.
42. **סירוב למתן תשובה**
 השר הנשאל רשאי לסרב להשיב על השאילתה אם התשובה ברבים יכולה, לפי דעתו, לפגוע בעניני המדינה; עליו לציין בתשובה בכתב שהסירוב בא מחמת סיבה זו.
43. (א) **תקופה לתשובה לשאילתה (תיקון מס' 13)**
 השר הנשאל חייב להשיב על השאילתה, או להודיע על סירובו להשיב, תוך 21 יום מקבלת השאילתה.
- (ב) נבצר מן השר להשיב תוך 21 יום מקבלת השאילתה, יודיע בכתב ליושב ראש הכנסת ולשואל, לפני עבור אותם 21 יום, את סיבת העיכוב ואת המועד שבו ישיב; ובלבד שמועד זה לא יהיה מאוחר מ-21 יום נוספים, אלא בהסכמת יושב ראש הכנסת.

¹ על פי פניית יושב ראש הכנסת בענין שאילתה המופנית לשר בענינים שהתרחשו, או בדברים שנאמרו, בתקופת כהונתו של שר שקדם לו, וכן שאילתות כנ"ל על מעשים ודברים שאירעו לפני זמן ניכר ויש מקום לטעון שהם בגדר "היסטוריה", החליטה ועדת הכנסת כי אישור שאילתה הוא בסמכותו ובשיקול דעתו של יושב ראש הכנסת, בכפוף לאמור בתקנון (החלטת ועדת הכנסת מיום ל' בשבט התשל"ה - 11.2.1975).

- (ג) עבר המועד, והשאלתה לא נענתה תוך 7 ימים נוספים, יקבע יושב ראש הכנסת מועד למתן תשובה על השאלתה ויודיע עליו לשר הנשאל; ובאותו מועד תונח השאלתה על שולחן הכנסת; לא השיב השר הנשאל באותו מועד - יודיע על כך יושב ראש הישיבה לכנסת.
- (ד) ימי פגרה לא יובאו במנין התקופות הנזכרות בסעיף זה, אלא אם השואל ביקש שהתשובה תישלח לפי מענו.
44. המצאת שאלות לחברי הכנסת (תיקון מס' 24)
- (א) שאלות שהועברו לשרים הנשאלים יסומנו בשמות השואלים ובמספרים לפי סדר קבלתם על ידי יושב ראש הכנסת.
- (ב) נוסח השאלות שנקבעו בסדר היום של ישיבה לשם מתן תשובה, יונח על שולחן הכנסת.
45. דיון בשאלתה (תיקונים מס' 21 ו-26)
- (א) יושב ראש הכנסת יודיע את מספר השאלתה שעלתה על סדר היום ושם השואל, והשר הנשאל יקרא את תשובתו¹; על תוכן התשובה חלות כל ההגבלות הקבועות בסעיף 39 לגבי השאלתה; נעדר השואל מהאולם, יעביר השר את תשובתו לפרוטוקול, אולם רשאי הוא - אם רצונו בכך - לקרוא תשובתו גם בהיעדרו של השואל.
- (ב) בהסכמת השואל, או - בנסיבות המצדיקות זאת - על דעת יושב ראש הכנסת, יכול השר הנשאל להיות מיוצג על ידי שר אחר.

¹ תשובת השר תהיה במסגרת זמן של 2 דקות (החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ז בכסלו התשנ"ה - 30.11.1994 ומיום א' בשבט התשנ"ה - 2.1.1995).

(ג) השואל רשאי, אחר שמיעת התשובה, לשאול בעל פה שאלה קצרה נוספת¹, ובלבד שתהא נובעת מתוכן התשובה.

(ד) נשאלה שאלה נוספת, יענה הנשאל תשובה קצרה בעל פה², אולם רשאי הוא לסרב לתת תשובה מהטעמים הנזכרים בסעיפים הקודמים או לדחות את מתן התשובה לשיבת הכנסת הבאה המיועדת לשאלות; השר הנשאל רשאי לדרוש כי השאלה הנוספת תוגש כשאלתה חדשה, ועליה חייב הוא להשיב תוך 7 ימים מיום קבלתה.

¹ במסגרת זמן של דקה אחת (החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ז בכסלו התשנ"ה - 30.11.1994 ומיום א' בשבט התשנ"ה - 2.1.1995).

² במסגרת זמן של דקה אחת; אם לדעת השר מחייבת תשובתו פרק זמן ארוך יותר, רשאי הוא לצרף לפרוטוקול תשובה בכתב (החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ז בכסלו התשנ"ה - 30.11.1994 ומיום א' בשבט התשנ"ה - 2.1.1995).

**החלטות ועדת הכנסת בענין שאילתות, בתוקף סמכותה מכוח
סעיפים 147 ו-148 לתקנון הכנסת¹**

שאלתות ישירות

(א) 1. חבר הכנסת רשאי לפנות לשר בשאלתה ישירה² על ענין עובדתי שבתחום תפקידיו של השר הנשאל; לא היה ברור לשואל מי הוא השר שלתחום תפקידיו שייך נושא השאלה, יפנה את השאלתה הישירה לראש הממשלה על מנת להעבירה לשר הנוגע בדבר; אין להעביר שאילתות ליותר משר אחד באותו נושא. (ב) השאלתה הישירה תנוסח בקצרה בצורת שאלה, בשלושה עותקים, תחתם בידי השואל ותמסר למזכירות הכנסת. (ג) שאילתה ישירה לא תכיל: (1) ויכוח, חריצת משפט, כינוי או ביטוי מעליב; (2) בקשה לחוות דעה או לפתרון של שאלה משפטית מופשטת או למתן תשובה על הצעה היפותטית; (3) פגיעה בכבוד הכנסת או במוסר המקובל.	<p>הגשת
שאלתה
ישירה</p> |
|---|--|

¹ מהימים ה' באב התשנ"ב - 4.8.1992; כ"ז בכסלו התשנ"ה - 30.11.1994; א' בשבט התשנ"ה - 2.1.1995; כ"ג בחשוון התשנ"ז - 5.11.1996; י"א בשבט התש"ס - 18.1.2000.

² מיכסת השאלתות הישירות שחבר הכנסת רשאי להפנות לשר תהיה 60 שאלתות למושב; 30 שאלתות לכנס (החלטת ועדת הכנסת מיום ה' באב התשנ"ד - 4.8.1992).

- תשובת השר** 2. (א) תשובת השר לשאלתה הישירה תמסר לחבר הכנסת לא יאוחר מ-21 יום מיום קבלת השאלתה; העתק התשובה ימסר ליושב ראש הכנסת.
- (ב) נבצר מן השר להשיב תוך 21 יום מקבלת השאלתה, יודיע בכתב ליושב ראש הכנסת ולשואל לפני חלוף אותם 21 יום, את סיבת העיכוב ואת המועד שבו ישיב השר ובלבד שמועד זה לא יהיה מאוחר מ-14 ימים נוספים.
- סירוב למתן תשובה** 3. השר הנשאל רשאי לסרב להשיב על השאלתה הישירה, אם התשובה יכולה, לפי דעתו, לפגוע בענייני המדינה; עליו לציין בתשובה בכתב שהסירוב בא מחמת סיבה זו.
- ערעור על סירוב** 4. (א) מצא השר כי השאלתה הישירה מנוסחת בניגוד לאמור בסעיף 1ג דלעיל, הוא רשאי לסרב לענות לשאלתה הישירה ובתשובתו לשואל יציין נימוקיו לסירוב.
- (ב) שואל שהשר הנוגע בדבר סרב לענות לשאלתתו הישירה על פי סעיף 4(א) לעיל, רשאי לערער על כך בפני יושב ראש הכנסת והחלטתו של יושב ראש הכנסת בענין זה תהיה סופית.
- הפיכה לשאלתה רגילה** 5. (א) לא קיבל חבר הכנסת השואל תשובה לשאלתה ישירה בתוך המועד שנקבע בסעיף 2 דלעיל, יפנה ליושב ראש הכנסת בבקשה לנהוג בשאלתה הישירה כבשאלתה רגילה.
- (ב) יושב ראש הכנסת יודיע לשר הנוגע בדבר על מועד השמעת השאלתה במליאת הכנסת.

שאלות בעל פה

- הגשת השאלתה** .6 (א)
- חבר הכנסת רשאי לפנות לשר בשאלתה בעל פה על ענין עובדתי שבתחום תפקידיו של השר הנשאל; לא היה ברור לשואל מי הוא השר שלתחום תפקידיו שייך נושא השאלה, יפנה את השאלה לראש הממשלה על מנת להעבירה לשר הנוגע בדבר; אין להפנות שאלות ליותר משר אחד באותו נושא.
- (ב) השאלתה בעל פה תנוסח בכתב בצורה שאלה, תיחתם בידי השואל ותוגש ליושב ראש הכנסת בשלושה עותקים.
- (ג) שאלתה בעל פה לא תכיל:
- (1) פרסום כל שם או גילוי דברים שפרסומם אינו הכרחי להבנת השאלה;
 - (2) ויכוח, חריצת משפט, כינוי או ביטוי מעליב;
 - (3) בקשה לחוות דעה או לפתרון של שאלה משפטית מופשטת או למתן תשובה על הצעה היפותטית;
 - (4) פגיעה בכבוד הכנסת או במוסר המקובל.
- מועד התשובה** .7 (א)
- תשובות לשאלות בעל פה תינתנה בישיבות רגילות של הכנסת בכל יום ד' בשבוע, בראשית הישיבה (להלן - זמן השאלות); החליטה הממשלה למסור הודעה לכנסת באותו יום, או הצעת תקציב, או הוגשה הצעת אי אמון שתידון באותו יום - יידחו התשובות לשאלות בעל פה למועד אחר שיקבע יושב ראש הכנסת.

- (ב) שאילתה בעל פה שהוגשה ליושב ראש הכנסת עד יום ב' בשבוע, שעה 12:00 והועברה לשר הנשאל בו ביום על ידי יושב ראש הכנסת, ישיב עליה השר ביום רביעי באותו שבוע, אלא אם כן הודיע ליושב ראש הכנסת כי נבצר ממנו הדבר, מטעמים שיניחו דעתו של יושב ראש הכנסת; יכול יושב ראש הכנסת לפי שיקול דעתו ובמקרים מיוחדים להעביר שאילתה לשר גם אם הוגשה לידיו ביום שלישי עד שעה 12:00.
- (ג) שר ראשי להיות מיוצג בתשובה על ידי סגנו או על ידי שר אחר.
8. **מיכסת השאילתות (תיקון התשנ"ז)**
- (א) בזמן השאילתות בכל שבוע יועלו עד 4 שאילתות, ובלבד שמשך הזמן שיוקדש לכך לא יעלה על שעה; בתום הזמן האמור יפסיק היושב ראש את הדיון בשאילתות בעל פה אף אם נענו רק חלקן.
- (ב) לכל חבר הכנסת תהיה מכסה שווה של שאילתות בעל פה במשך מושב אחד; יושב ראש הכנסת יקבע את השאילתות בעל פה שיועלו בזמן השאילתות בעל פה לפי סדר שיקבע.
- (ג) לא יועלו שתי שאילתות בעל פה באותו נושא בזמן השאילתות.
9. **הודעה מוקדמת**
- יושב ראש הכנסת יפרסם בלוח ההודעות לחברי הכנסת מדי יום ד' בשבוע בשעות הבוקר את השאילתות בעל פה שיועלו באותו יום; נוסח השאילתות יונח על שולחן הכנסת בו ביום.
10. **שאילתות פסולות**
- (א) יושב ראש הכנסת יפסול שאילתה בעל פה הנוגדת את הוראות התקנון, התקדימים או החלטה זו.
- (ב) שאילתה בעל פה לא תהא מותרת בפרסום אלא לאחר העלאתה בכנסת.

(ג) פורסמה שאילתה בעל פה קודם העלאתה בכנסת - תיפסל מאליה.

(ד) לא תתקבל שאילתה בעל פה בנושא שהועלה בשאילתה עד ארבעה שבועות קודם לכן.

(ה) פסל יושב ראש הכנסת שאילתה בעל פה יודיע על כך בכתב עם הנימוקים לשואל.

11. **פגיעה בענייני המדינה**
 השר הנשאל רשאי לסרב להשיב על שאילתה בעל פה אם התשובה ברבים יכולה, לפי דעתו, לפגוע בענייני המדינה; עליו לציין בתשובה בכתב שהסירוב בא מחמת סיבה זו.

12. **סדר העלאת השאילתות והתשובות (תיקונים, התשנ"ה, התשנ"ז)**
 (א) השאילתות בעל פה שהועברו לשרים תסומנה על ידי יושב ראש הכנסת במספרים לפי סדר אישורן.

(ב) יושב ראש הכנסת יודיע על מספר השאילתה בעל פה ושם חבר הכנסת השואל את השאילתה בעל פה שעלתה לסדר היום.

(ג) לא נכח חבר הכנסת השואל באולם - רואים אותו כמי שויתר על השאילתה.

(ד) חבר הכנסת יקרא נוסח השאילתה כפי שאישר יושב ראש הכנסת, באורך של 40 מילים לכל היותר.

(ה) תשובת השר תינתן משולחן הממשלה והיא תהיה במסגרת 3 דקות בלבד; על תשובת השר חלות כל ההגבלות הקבועות בסעיף 39 לתקנון הכנסת.

(ו) רשאי חבר הכנסת השואל, לאחר ששמע את תשובת השר, לשאול שאלה נוספת במסגרת של דקה.

- (ז) לאחר שחבר הכנסת השואל סיים את דבריו, יהיה היושב ראש רשאי לאפשר ל-2 חברי כנסת אחרים לשאול כל אחד שאלה קצרה נוספת במסגרת זמן של דקה אחת; אחד מהם יהיה מן הסיעות התומכות בממשלה ואחד מהסיעות המתנגדות לממשלה, במידת האפשר.
- (ח) השר ישיב לשאלה הנוספת במסגרת זמן של דקה.
- (ט) על השאלה הנוספת חלות ההגבלות הקבועות בהחלטה זו.
- (י) השר הנשאל רשאי לסרב להשיב לשאלה נוספת מן הטעם הנזכר בסעיף 6 לעיל, או לדחות תשובתו לשאלה הנוספת להמשך הישיבה או לאחת הישיבות הקרובות.
- (יא) היושב ראש יפסיק את השואל או השר אם השאלה או התשובה חורגת מהוראות החלטה זו.
- (יב) חרג השואל או השר מן הזמן הקצוב לו - יפסיקו היושב ראש.
- (יג) לא קיים השואל הוראת היושב ראש, יורה היושב ראש לשר שלא להשיב על השאלתה או השאלה הנוספת.

13. **איסור קריאות ביניים** אין לקרוא קריאות ביניים בזמן השאלות.
14. **כינוי** שאלות לפי החלטה זו ייקראו: שאלות בעל פה.
15. **תחולה** תחולתה של החלטה זו לתקופת כהונתה של הכנסת החמש עשרה.

שאלות

מכסה 16. כל זמן שהחלטה זו תהא בתוקפה יוסיפו הוראות תקנות 38 עד 45 לעמוד בתוקפן ובכפוף לכך שכל חבר כנסת יהיה רשאי להגיש לא יותר מאשר 18 שאלות בכל כנס חורף ו-12 שאלות בכל כנס קיץ; המיכסה הזאת אינה ניתנת להעברה לחבר כנסת אחר.

החלטת ועדת הכנסת בדבר שעת שאלות¹

יושב ראש הכנסת רשאי להודיע לכנסת על קיום שעת שאלות ביום מסוים, המופנות לשר שיקבע היושב ראש. עוד יקבע היושב ראש 2 - 4 נושאים בתחום אחריות השר שסביבם יתמקדו השאלות. לגבי כל אחד מהנושאים יקבע היושב ראש שואל שישאל שאלה אחת והשר ישיב, וחוזר חלילה, עד שיחליט היושב ראש לעבור לנושא הבא אחריו. שאלה תהיה במסגרת של עד דקה אחת, והתשובה במסגרת של עד 2 דקות. השר רשאי להמציא לחבר הכנסת בכתב, בתוך שבוע, תשובה או השלמות לתשובתו שבעל פה.

על השאלות בהחלטה האמורה יחולו הוראות הסעיפים 38(ב) רישה, 39 ו-42 לתקנון, בשינויים המתחייבים, וכן החלטת ועדת הכנסת מיום י"ז בתמוז התשנ"ז - 22 ביולי 1997.

¹ מיום י"ז בחשון התשנ"ח - 17.11.1997.

החלטת ועדת הכנסת בנושא שאילתות מהירות¹

1. (א) יושב ראש הכנסת יקבע, בתאום עם הממשלה ובמסגרת ישיבות הכנסת, מועדים בהם יענו חברי הממשלה על שאילתות מהירות שיציגו בפניהם חברי הכנסת.
 - (ב) בכל ישיבת שאילתות מהירות ישתתפו לפחות שבעה מהשרים, ובלבד שכל אחד מהשרים ישתתף בישיבה כאמור אחת לחודש לפחות.
 - (ג) אחת לחודש וחצי לפחות, ובמועד שתואם עמו, ישתתף גם ראש הממשלה בישיבת שאילתות מהירות ויענה על שאילתות מופנות אליו או אל השרים האחרים.
2. חבר הכנסת המבקש להציג שאילתה מהירה לראש הממשלה או לאחד השרים רשאי להגישה למוזכירות הכנסת לשם העברתה למוזכירות הממשלה, 48 שעות לפחות לפני מועד הישיבה; השאילתות שהועברו מראש לממשלה יהוו לפחות שני שלישים משאילתות המהירות באותו דיון.
 3. משך הדיון בשאילתות המהירות לא יעלה שעה וחצי; הזמן העומד לרשותו של חבר הכנסת השואל לא יעלה על דקה; הזמן העומד לרשותו של ראש הממשלה או השר המשיב לא יעלה על שתי דקות לכל שאילתה; עבר הדובר את זמן הדיבור המוקצב לו, יורה לו יושב ראש הישיבה לחזור למקומו ויסגור את המיקרופון בו הוא מדבר.
 4. החלטה זו תעמוד בתוקפה חצי שנה מיום קבלתה.
 5. החלטה זו מחליפה את החלטת ועדת הכנסת בנושא שאילתות מהירות מיום א' באדר א' התש"ס (7 בפברואר 2000).

¹ מיום א' באדר ב' התש"ס - 8.3.2000.

פרק רביעי: סדר הדיונים - הוראות כלליות

סימן א': סדר הנאומים

- צורת הדיון 46. הדיונים בכנסת הם סיעתיים או אישיים.
- הנושאים לדיון 47. (א) אלה הנושאים שהדיון בהם הוא סיעתי¹:
- (תיקונים מס' 46, 48 ו-80)
- (1) כינון הממשלה או התפטרות ראש הממשלה;
- (2) הצעת תקציב;
- (3) מדיניות החוץ;
- (4) מדיניות הביטחון;
- (5) נושא שאחת הסיעות הודיעה עליו ליושב ראש הכנסת שהיא תציע בו אי אמון בראש הממשלה;
- (6) נושא שראש הממשלה הודיע עליו ליושב ראש הכנסת שהוא יראה בהצבעת הכנסת בו ענין של הבעת אמון בו²;
- (7) נושא שעשרה חברי הכנסת, או שתי סיעות שמספר חבריהן ביחד אינו פחות משמונה, דרשו שהדיון בו יהיה סיעתי.
- (ב) נמסרה הודעה כאמור בסעיף קטן (א) (5) או (6), לאחר שהחל דיון אישי בנושא, יימשך הדיון האישי ולא יתקיים דיון סיעתי.

¹ דיון על פי סעיף 42(ב) לחוק-יסוד: הממשלה, יהיה דיון סיעתי (החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ט בחשוון התשנ"ז - 11.11.1996).

² ראש הממשלה לא יוכל להודיע לכנסת כי הוא יראה בהצבעה על הצעת חוק בדיון מוקדם והצעה לסדר היום, ענין של הבעת אמון או אי אמון (החלטת ועדת הכנסת מיום ט"ז בתמוז התשנ"ז - 21.7.1997).

48. הנוהל בדיון סיעתי (תיקונים מס' 3 ו-14)
- בדיון סיעתי -
- (1) תקבע ועדת הכנסת את הזמן שיוקצב לדיון והוא יחולק בין הסיעות לפי גודלן, ובלבד שבכל דיון יהא לכל סיעה 10 דקות לפחות;
- (2) תודיע כל סיעה ליושב ראש בכתב את שמות חבריה שישתתפו בדיון, תור הופעתם והזמן שיינתן לכל אחד מהם ובלבד שהזמן שיוקצב לכל נואם לא יפחת משמונה דקות; נותרו לסיעה לפחות שש דקות תוכל להודיע על נואם נוסף;
- (3) יקבע היושב ראש את תור הנואמים בין הסיעות בזו אחר זו בהתחשב בגודלן¹; אולם במחזור הראשון של הנואמים -
- (א) הגדולה שבסיעות האופוזיציה תיקרא לנאום ראשונה;
- (ב) הגדולה בסיעות תהא רשאית להעמיד 4 נואמים, והסיעה השניה בגודלה תהא רשאית להעמיד 2 נואמים תוך שילוב לסירוגין לפי הסדר הנ"ל.

49. הנוהל בדיון אישי

בדיון אישי -

- (1) רשאי כל חבר הכנסת להודיע ליושב ראש בכתב על רצונו להשתתף בדיון, ושמו יירשם ברשימת הנואמים;

¹ (א) סדר העדיפות בין סיעות בעלות מספר שווה של חברים, ייקבע לפי המספר הממוצע של קולות שקיבל בבחירות כל חבר מחברי הסיעה; אולם אם קיבלה אחת מן הסיעות בבחירות לכנסת מספר קולות גדול יותר, יקבע מספר זה עדיפות אותה סיעה בין הסיעות בנות אותו מספר חברי כנסת (החלטת ועדת הכנסת מיום ז' באדר התשכ"ט - 25.2.1969).

(ב) אם הנואם הרשום נעדר מן האולם, מפסיד אותו נואם את רשות הדיבור, אך רשאית הסיעה שלו להעביר רשות הדיבור לחבר כנסת אחר מסיעתה כל זמן שהדיון נמשך, ואם לא עשתה כן - תפסיד זמנה (החלטת ועדת הכנסת מיום ט"ו בסיון התשל"א - 8.6.1971).

(2) יקבע היושב ראש את הזמן שיוקצב לנואם ואת תור הנואמים, והוא רשאי לקבוע את הזמן הכולל לדיון זה ולמתוח קו;

(3) חבר הכנסת שביקש לקבוע לו זמן אחר לנאום, נענים לבקשתו אם הדבר ניתן במסגרת הזמן שהוקצב לדיון, אך חבר הכנסת שלא הודיע שייעדר מן הישיבה בשעה שיגיע תורו לנאום, והיושב ראש קורא בשמו והוא אינו נמצא באולם, מפסיד את רשות הדיבור באותו דיון.

(א) 49.א. הנוהל בדיון בהשתתפות ראש הממשלה (תיקונים מס' 78, 50, 82-1)

הוגשה דרישה לקיים דיון בהשתתפות ראש הממשלה, בהתאם לסעיף 42(ב) לחוק-יסוד: הממשלה, תקיים הכנסת את הדיון בתוך 21 ימים מקבלת הדרישה, וימי הפגרה לא יובאו במנין תקופה זו.

(1א) לא ייקבע דיון כאמור בסעיף קטן (א) ביום שבו נקבע דיון בהצעה להביע אי אמון בממשלה שהוגשה בדרך של הצעת סעיף לסדר היום; נקבע מועד הדיון כאמור בסעיף קטן (א), ולאחר מכן נקבע לאותו היום דיון בהצעה להביע אי אמון בממשלה כאמור בסעיף 36(ה)1), יקבע יושב ראש הכנסת מועד אחר לדיון כאמור בסעיף קטן (א), שיהיה בתוך 30 ימים מקבלת הדרישה האמורה באותו סעיף קטן.

(ב) וזה סדר הדיון:

(1) אחד מחברי הכנסת שהגישו את הדרישה לקיים את הדיון, על פי קביעתם של מגישי הדרישה, יפתח את הדיון במשך זמן של עד עשר דקות;

(2) לדיון יוקצב זמן של 60 דקות, אשר יחולק בין הסיעות לפי גודלן, ובלבד שמשך הזמן לכל סיעה לא יפחת משלוש דקות; דברי הפתיחה כאמור בפסקה (1) ודברי ראש הממשלה וראש האופוזיציה לא יבואו במנין הזמן האמור בפסקה זו;

(3) ראש הממשלה ישתתף בכל מהלך הדיון, ובמהלכו יציג פעם אחת את עמדתו;

(4) הוראות סעיף 50 לא יחולו על דיון לפי סעיף זה.

(ג) בתום הדיון תצביע הכנסת על העמדה שהביא בפניה ראש הממשלה.

50. **רשות הדיבור של חבר הממשלה** חבר הממשלה המדבר בשמה רשאי לבקש את רשות הדיבור בכל שלבי הדיון, בין סיעתי ובין אישי¹.

51. **רשות הדיבור של שר שהתפטר (תיקונים מס' 15 ו-78)** נמסרה הודעה על התפטרות של שר לפי סעיף 22 לחוק-יסוד: הממשלה, רשאי השר המתפטר ליטול את רשות הדיבור מיד לאחר ההודעה.

52. **פתיחת הדיון וסיכומו** בכל סעיף העומד בסדר יומה של הכנסת ייפתח הדיון ויסוכם² לפי כללים אלה:

¹ (1) דין סגן שר כדין שר לענין נטילת רשות הדיבור, במסגרת הענינים שמסר לו השר (החלטת ועדת הפירושים מיום י"א בשבט התשי"א - 18.1.1951).
(2) פניה מאת הממשלה או מאת שר אחד, תוך כדי דיון על חוק מסוים או על ענין מסוים, לדחות את המשך הדיון או להפסיק את הדיון צריכה להיות מובאת לפני הבית על ידי חבר הממשלה (החלטת ועדת הפירושים מיום י"א בשבט התשי"א - 18.1.1951).

² בתום ויכוח על ענין מסוים יכריז היושב ראש כי "תם הויכוח" ואז אין לתת עוד רשות הדיבור, בין בדיון סיעתי ובין בדיון אישי, פרט לשר המשיב (החלטת היושב ראש והסגנים מיום י"ט בסיון התשי"ז - 18.6.1957; החלטת היושב ראש והסגנים מיום כ"ד בתשרי התשכ"ב - 4.10.1961).

- (1) בנושא שהביאה הממשלה יפתח ויסכם שר או סגן שר;
- (2) בנושא שהביאה ועדה של הכנסת יפתח ויסכם יושב ראש הוועדה או חבר הוועדה שהוסמך לכך על ידיו;
- (3) בנושא שהוחלט בכנסת לדון בו בעקבות הצעה לסדר היום¹ -
- (א) העלה את ההצעה חבר הכנסת, יפתח ויסכם המציע או חבר הכנסת אחר בשמו²;
- (ב) העלתה את ההצעה קבוצת חברי הכנסת במשותף, יפתח ויסכם אחד המציעים;
- (ג) העלו את ההצעה חברי הכנסת מסיעות שונות בנפרד, רשאית הממשלה לפתוח ולסכם את הדיון; לא עמדה הממשלה על זכותה זו, יפתח ויסכם אחד מן המציעים לפי הסכם ביניהם, ובאין הסכם - לפי החלטת יושב ראש הכנסת והסגנים.
53. הצעה לסדר (א) ביקש חבר הכנסת מיושב ראש הישיבה רשות להציע הצעה לסדר ניהול הישיבה או הצבעה (להלן - הצעה לסדר), יחליט היושב ראש אם להיענות לבקשה³.

¹ בדיון הנערך ביוזמת חבר הכנסת הפותח והמסכם לפי סעיף 52(3)(א) לתקנון הכנסת, יש לנהוג לפי התקדימים שהשר, אם הוא רוצה בכך, מקבל את רשות הדיבור לאחר סיכומם של המציע (החלטת יושב ראש הכנסת והסגנים מיום ב' בשבט התשכ"ב - 7.1.1962).

² מכסת הזמן לדברי הפתיחה והסיכום - 20 דקות (החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ג באדר ב' התשמ"ד - 27.3.1984).

³ על סמך התקנון ועל פי הנהוג והנהל המקובלים בכנסת, במהלך הצבעה או סדרת הצבעות בכנסת, אין לתת רשות דיבור אלא להצעה לסדר ההצבעה (החלטת ועדת הפירושים מיום י"ג בתמוז התשל"ח - 28.7.1978).

(ב) בקשה להציע הצעה לסדר תוגש ליושב ראש בכתב; אולם בקשה להציע הצעה לסדר ההצבעה תוכל להיות גם בעל פה.

(ג) נתן יושב ראש הישיבה לחבר הכנסת רשות להציע הצעה לסדר, רשאי חבר הכנסת להציע הצעתו ולנמקה במשך לא יותר מדקה אחת.

(ד) יושב ראש הישיבה יכריע אם לקבל את ההצעה לסדר או לדחותה.

(א) 54. הודעה אישית (תיקון מס' 76)
חבר הכנסת המבקש רשות להודעה אישית ימסור תחילה בכתב ליושב ראש את תוכן הודעתו.

(ב) לא תינתן רשות להודעה אישית אלא לתיקון אי הבנה שחלה בדברי המבקש או בקשר לדבריו, או להסרת האשמה שהושמעה בכנסת.

(ג) הודעה אישית לא תאריך מחמש דקות; זמן של הודעות אישיות - בסיום הדיון בסעיף בו הושמעו הדברים שבגינם התבקשה ההודעה, ואם הסתיים הדיון בהצבעה - אחרי ההצבעה.

(א) 55. הודעת סיעה בדיון על הצעת חוק (תיקון מס' 23)
בדיון על הצעת חוק -

(1) שלא השתתפה בדיון ולא השתתפה בהצבעה או נמנעה ממנה בקריאה ראשונה;

(2) שלא השתתפה בהצבעה או נמנעה ממנה בקריאה שלישית;

(3) שלא הגישה הסתייגות לקריאה השניה וקיבלה רשות למתן הודעה מן הוועדה שבה נדונה הצעת החוק.

(ב) הודעה לפי סעיף זה תימסר לאחר ההצבעה ולא תארך מחמש דקות.¹

56. **הודעת סיעה בדיון שלא בהצעת חוק (תיקון מס' 23)**
 בדיון על נושא שאיננו הצעת חוק רשאית כל סיעה שלא השתתפה בדיון ולא השתתפה בהצבעה או נמנעה ממנה למסור הודעה; הודעה לפי סעיף זה תימסר לאחר ההצבעה ולא תארך מחמש דקות.²

57. **הודעות סיעות במקום דיון**
 החליטה ועדת הכנסת על הודעות סיעות במקום דיון, יימסרו ההודעות לפני ההצבעה; זמנון של הודעות לפי סעיף זה תקבע ועדת הכנסת בתחום של חמש עד עשר דקות.

¹ ועדת הכנסת החליטה לאשר כתקדים, לפי סעיף 147 לתקנון, את הנוהל הבא בענין הודעות נמנעים מהצבעה:

(א) חבר הכנסת שנמנע מהצבעה שסיעתו השתתפה בה, רשאי למסור הודעה אם:
 (1) הדיון אינו בהצעה לסדר היום (הערת היועץ המשפטי לכנסת - הכוונה היא לדיון מוקדם) או בקריאה שניה של הצעת חוק;
 (2) סיעתו הסכימה לכך;
 (3) הוא לא השתתף בדיון.

(ב) היו מספר חברי סיעה שפסקה (א) חלה עליהם - תינתן רשות הודעה כאמור לאחד מהם בלבד, והוא רשאי בהודעה לפרט שמות אותם חברים.
 (ג) הודעה כאמור בפסקה (א) תימסר לאחר ההצבעה, והיא לא תארך יותר מחמש דקות.

(החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ה בחשוון התשל"א - 24.11.1970).

² על פי החלטת ועדת הפירושים יש לתת רשות הנמקה לנמנעים בהצבעה על הצעה לסדר היום בהתאם לסעיף 56 לתקנון (החלטת ועדת הכנסת מיום ט' בשבט התשל"ה - 21.1.1975).

- הנואמים
בישיבה
מיוחדת
(תיקון מס' 1)** .58 בישיבה מיוחדת של הכנסת המוקדשת לציון של מאורע¹ ינאם יושב ראש הכנסת או חבר הכנסת שיושב ראש הכנסת קבע לכך, ויכול שינאם ראש הממשלה או חבר הממשלה שראש הממשלה קבע לכך.
- לזכר נפטרים
(תיקון
מס' 16)** .א58 (א) נפטר חבר הכנסת לשעבר, תכבד הכנסת את זכרו בקימה באחת הישיבות הסמוכות לפטירתו ויושב ראש הישיבה יאמר דברים לזכרו.
- (ב) נפטר חבר הכנסת או חבר הממשלה בעת כהונתו, או נפטר יושב ראש הכנסת לשעבר, ראש הממשלה לשעבר או שר לשעבר, תקיים הכנסת ישיבה מיוחדת לזכרו; יושב ראש הכנסת יפתח בדברים לזכרו של הנפטר ויכול שינאמו שני חברי הכנסת שקבע יושב ראש הכנסת לכך.

¹ (א) אין לסטות מן הנוהג הקיים בענין רשות הדיבור לאורחים בכנסת: ראשי מדינות זרות - נשיאים, מלכים וקיסרים, וכן נשיא עצרת האומות המאוחדות בעת כהונתו בתפקיד זה, נשיא הפרלמנט האירופי, נשיא האסיפה המייעצת של מועצת אירופה ויושב ראש הוועד הפועל של האיגוד הבינפרלמנטרי יורשו למסור את ברכתם מעל דוכן הכנסת (החלטות ועדת הכנסת מיום י"ט בכסלו התשכ"ה - 24.11.1964; מיום ה' בניסן התשכ"ו - 26.3.1966; מיום ט"ז באדר ב' התש"ל - 24.3.1970; מיום ח' בכסלו התשל"ח - 18.11.1977; מיום ד' בכסלו התשמ"ב - 30.11.1981).

(1א) בתום נאום לפי האמור בהערה (א) מותרות מחיאות כפיים במליאה (החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ח בטבת התשנ"ד - 11.1.1994).

(2א) הנואם יוכל לדבר בשפתו (החלטת ועדת הכנסת מיום ו' בתמוז התשנ"ה - 4.7.1995).

(ב) נשיא מצרים יוזמן לשאת את דברו מעל דוכן הכנסת בישיבה המיוחדת של הכנסת ביום י' בכסלו התשל"ח - 20.11.1977. הנואמים יוכלו לשאת דברם בשפה האנגלית (החלטת ועדת הכנסת מיום י' בכסלו התשל"ח - 20.11.1977).

(ג) בישיבת הכנסת ביום השנה לכינונה, ט"ו בשבט התשנ"ח, ינאמו שמונה חברי הכנסת לשעבר (החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ט בטבת התשנ"ח - 27.1.1998).

סימן ב': החלטות

59. החלטות שלא על הצעות חוק (א) בדיון על נושא שאיננו הצעת חוק רשאית כל סיעה או קבוצה של סיעות להגיש הצעת החלטה לסיכום הדיון; ההצעות יוגשו תחילה בכתב ליושב ראש¹.
- (ב) אחרי סיכום הדיון בהתאם לסעיף 52, יעמיד היושב ראש את ההצעות להצבעה בעד ונגד².
- (ג) כוללת הצעה מסוימת שני סעיפים או יותר והוגשה בקשה, על ידי המציעים או בהסכמתם, להצביע את סעיפי ההצעה הצבעה נפרדת, ישאל היושב ראש, בטרם יעמיד את ההצעה להצבעה, אם יש התנגדות לבקשה; לא הובעה התנגדות - תיערך ההצבעה כמבוקש; הובעה התנגדות - תחליט הכנסת בהצבעה מוקדמת, ללא דיון, אם להיענות לבקשה אם לאו; נערכת הצבעה נפרדת כאמור, רואים כל סעיף וסעיף כהצעה בפני עצמה.
60. סדר ההצבעה (א) סדר ההצבעה יקבע היושב ראש³; הרשות בידו להחליט ששאלה עקרונית תוצבע תחילה.
- (ב) הממשלה זכאית שהצעה שהביאה היא תוצבע תחילה.

¹ יושב ראש הישיבה רשאי לדרוש שהצעה לסיכום הדיון, שהוגשה לו בכתב לפי סעיף 59(א) לתקנון, תעמוד במבחן של "סיכום הדיון" (החלטת ועדת הפירושים מיום י"ב בכסלו התשמ"ו - 25.11.1985).

² קיבלה הכנסת החלטת סיכום בדיון שאינו הצעת חוק יודיע יושב ראש הישיבה - לאחר שהכריז על תוצאות ההצבעה: הצעת סיכום פלונית - נתקבלה (החלטת ועדת הכנסת מיום ט' בשבט התשל"ה - 21.1.1975).

³ מסמכותו הטבעית של יושב ראש הישיבה להפסיק ישיבה לפני ההצעה או לקבוע מועד להצבעה שאינו בסמיכות רצופה לסיום הדיון (החלטת ועדת הכנסת מיום י"ח בחשוון התשכ"א - 8.11.1960).

לפני כל הצבעה או סדרת הצבעות יודיע היושב ראש לכל חברי הכנסת הנמצאים מחוץ לאולם הישיבה על ההצבעה, או על סדרת ההצבעות, על ידי צלצול שיישמע בכל בניני הכנסת ¹ .	.61	קריאה להצבעה
(א) מצביעים בהרמת ידיים.	.62	כיצד מצביעים² (תיקונים מס' 7 ו-39)
(ב) על פי דרישת עשרים חברי הכנסת לפחות, או על פי דרישת הממשלה, תיערך הצבעה אישית ³ .	(ג)	
(ג) בחירות הנערכות על פי חוק, ייערכו בהצבעה חשאית בכתב.	(ד)	
(ד) הצבעה לנטילת חסינות או זכות של חבר הכנסת על פי חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951, תהיה, בכפוף להוראות סעיף קטן (ב), בהצבעה גלויה.	(א)	קביעת תוצאות ההצבעה (תיקון מס' 15)
(א) ראה היושב ראש, כי ההצעה שהועמדה להצבעה זכתה ברוב או נדחתה ברוב, אין סופרים את הקולות ⁴ .		

¹ הצבעה תיערך לא לפני חלוף חמש דקות מתחילת הצלצול (החלטת ועדת הכנסת מיום ט"ז באב התש"ם - 29.7.1980).

² חבר הכנסת אינו יכול להצביע בהצבעה אלקטרונית או בכל הצבעה אחרת במקום חבר כנסת אחר, תהיינה הנסיבות אשר תהיינה (החלטת ועדת הכנסת מיום י" בטבת התשנ"ו - 2.1.1996).

³ הוראות הסעיף חלות כל אימת שנערכת בכנסת הצבעה ומוגשת דרישה להצבעה אישית (החלטת ועדת הכנסת מיום י" בחשוון התשמ"א - 20.10.1980).

⁴ (1) סעיף 25 לחוק-יסוד: הכנסת קובע: "הכנסת תחליט ברוב דעות של המשתתפים בהצבעה, כשהנמנעים אינם באים במנין המשתתפים בהצבעה; סדרי ההצבעה ייקבעו בתקנון; והכל שכאין בחוק הוראה אחרת לענין זה." (2) הצעה שקיבלה רוב מבלי שנספרו הקולות, ובשל כך לא נתבהר מהו שיעורו של הרוב (בהצבעה בה נדרש רוב מיוחס), נתונה ליושב ראש הסמכות (הטבעית) להורות על ספירה חוזרת, במהלך הישיבה עצמה או בסמוך מיד לאחר מכן (בג"ץ 410/91 ע"י ליסה בלום נ' יושב ראש הכנסת ואח').

(3) חבר הכנסת שהשתתף בשעת ההצבעה בכנסת וטען שהצבעתו לא נקלטה או ביקש לשנות את הצבעתו בשל טעות, ישקול יושב ראש הישיבה את הבקשה שהוגשה לו מיד לאחר ההצבעה, והחלטתו לשנות את התוצאה תינתן סמוך להצבעה (החלטת ועדת הכנסת מיום ג' באדר התשנ"ד - 14.2.1994).

(ב) לא היו תוצאות ההצבעה ברורות ליושב ראש, יספור את הקולות מזכיר הכנסת, משנה למזכיר הכנסת או סגן מזכיר הכנסת.

(ג) החליט היושב ראש, על דעתו או לפי דרישת אחד מחברי הכנסת, שספירת הקולות תיעשה על ידי מוני קולות מבין חברי הכנסת, יקבע היושב ראש שניים או יותר מבין חברי הכנסת ויטיל עליהם את ספירת הקולות.¹

נתקבלה החלטה לסיכום הדיון, הקוראת לפעולה מצד הממשלה, יעביר יושב ראש הכנסת את נוסח ההחלטה אל השר אשר הענין הנדון נמצא בתחום תפקידיו; לא ברור מי הוא השר שבתחום תפקידיו נמצא נושא ההחלטה, יעביר יושב ראש הכנסת את נוסח ההחלטה לידי ראש הממשלה; תוך שישה חודשים מיום קבלת ההחלטה, יודיע השר ליושב ראש הכנסת בכתב על כל פעולה שפעל בעקבות ההחלטה; הודעת השר תונח על שולחן הכנסת.

64. החלטות המליאה והטיפול בהן (תיקון מס' 11)

¹ (1)א) לא היו תוצאות ההצבעה ברורות ליושב ראש יספור את המזכיר את הקולות.

(ב) לא היו תוצאות ההצבעה ברורות אף לאחר הספירה, ימנה יושב ראש הישיבה - בטרם הודיע את התוצאות - שני מונים למנין שני של הקולות.

(ג) נתבקש היושב ראש על ידי חבר הכנסת, או ראה צורך בכך בתוקף הנסיבות, כל עוד לא הודיע תוצאות ההצבעה - ימנה מונים לספירת הקולות (החלטת יושב ראש הכנסת והסגנים כפי שועדת הכנסת רשמה לפניו ביום כ"ד בכסלו התשמ"א - 2.12.1980).

(2) בזיקה לסעיף 63 לתקנון הכנסת, משהודיע יושב ראש הישיבה על תוצאות הצבעה שקולות, בין אם נקב במספר הקולות ובין אם לאו, אין הצעה או הצעת החוק מתקבלת ואין חוזרים על ההצבעה (החלטת ועדת הפירושים מיום כ"ד באדר א' התשל"ח - 7.3.1978).

סימן ג': הוראות נוספות

- קבלת רשות
הדיבור
65. (א) חבר הכנסת לא ינאם בכנסת אלא אם קיבל רשות הדיבור מהיושב ראש¹.
- (ב) חבר הכנסת שקיבל רשות הדיבור, ידבר מעל הדוכן, אבל רשאי חבר הכנסת, ברשות היושב ראש, לשאול שאלה ולהעיר הערה ממקומו.
- הגבלת
איזכורים
(תיקון
מס' 41)
66. (א) נאום מעל במת הכנסת לא יכיל איזכור דעה או עמדה של שר, של חבר הכנסת או של סיעה בכנסת שהשמיעו בוועדות הכנסת; הגבלה זו לא תחול אם נוסחו הדעה או העמדה בוועדה כהצעה או כהודעה של שר, של אותו חבר הכנסת או של אותה סיעה, למליאת הכנסת, או אם פרוטוקול הישיבה שבה נאמרו הדברים, נפתח לעיון הציבור.
- (ב) נאום מעל במת הכנסת לא יכיל איזכור שיחה שהתנהלה בין חבר הכנסת לבין שר או בין חבר הכנסת לבין חבר הכנסת אחר.
- הערה לנואם
(תיקון
מס' 60)
67. (א) חבר הכנסת שאינו מדבר לענין הנושא או ממשיך לדבר אף על פי שהיושב ראש הודיע לו שזמנו נגמר או פנה אליו, יעיר לו היושב ראש².

¹ אין לשסע בקריאות ביניים את נאומו הראשון של חבר כנסת חדש; רצוי שחבר הכנסת המדבר אחרי חבר כנסת חדש, יברך אותו להיבחרו (החלטת ועדת הכנסת מיום י"ז בשבט התשי"א - 13.2.1951).

² ועדת הכנסת קובעת כי אין להטיל ספק בזכותו של חבר הכנסת לבקר פסקי דין של הערכאות המשפטיות, אולם לשון הביקורת חייבת להיות הולמת את יחסי הכבוד הראוי לערכאות המשפטיות (החלטת ועדת הכנסת מיום כ"א בחשוון התשל"ב - 9.11.1971).

- (ב) המשיך חבר הכנסת לנאום אחרי שהיושב ראש הפסיק אותו או שלא ציית להערת היושב ראש לפי סעיף זה, רשאי היושב ראש להפסיק את רישום דבריו בפרוטוקול, ואם נגמר זמנו, רשאי היושב ראש גם לסגור את המיקרופון שבו הוא מדבר, ולהורות לו לרדת מדוכן הנואמים או לחזור למקומו.
68. **ציית להוראות** (א) חבר הכנסת חייב בזמן הישיבות לציית להוראות היושב ראש.
- (ב) חבר הכנסת שנפגע על ידי החלטה, הערה או הוראה של היושב ראש רשאי לערער לפני ועדת הכנסת; החלטת ועדת הכנסת תהא סופית.
69. **קריאה לסדר** חבר הכנסת המתנהג בישיבת הכנסת בצורה הפוגעת בכבוד הכנסת או בכבוד אחד מחבריה או בסדר דיוניה, יזהירו היושב ראש בהודיעו שהוא קורא אותו לסדר¹.
70. **שלילת רשות הדיבור, הוצאה והרחקה מישיבה (תיקונים מס' 13, 14, 46 ו-68)** (א) קרא היושב ראש את חבר הכנסת לסדר שלוש פעמים בישיבה אחת, רשאי היושב ראש לשלול ממנו את רשות הדיבור באותה ישיבה, או להוציא את החבר מהישיבה ואם היה צורך בכך - לתת הוראה להוצאתו בכוח; הוצא חבר הכנסת כאמור, רשאי הוא להיכנס לישיבה לצורך הצבעה בלבד.

¹ (1) ראה יושב ראש הישיבה צורך להעיר לחבר הכנסת על משפט פוגע או מלה שלדעתו אינה ראויה להישמע בכנסת יאמר לחבר הכנסת: "חזור בדך" מהמשפט או המלה. חבר הכנסת יאמר "אני חוזר ביי" או "אינני חוזר ביי". הערת יושב ראש הישיבה ותשובת חבר הכנסת ירשמו בפרוטוקול כפי אמירתם. הוראה זו אין בה כדי לגרוע מהוראת סעיף 29(ד) לתקנון (החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ט בטבת התשל"ב - 16.1.1972).

(2) יושב ראש הישיבה רשאי להפסיק דובר, אם יש בדבריו משום עלבון לאדם או חריצת משפט נגד אדם (החלטת ועדת הכנסת מיום י"ז בתמוז התשנ"ז - 22.7.1997).

(ב) הוצא חבר הכנסת מהישיבה, ישקול היושב ראש שהוציאו או יושב ראש הכנסת אם להביא את הענין בפני ועדת האתיקה של הכנסת.

(ג) הובא ענינו של חבר הכנסת בפני ועדת האתיקה, רשאית היא להחליט על אחד מאלה:

(1) נזיפה;

(2) נזיפה חמורה;

(3) הרחקת חבר הכנסת למשך עד 10 ימי ישיבות, ואולם, חבר הכנסת יהיה רשאי להיכנס לישיבה לצורך הצבעה בלבד; נכנס חבר הכנסת לצורך הצבעה וקרא קריאת ביניים, ניתן יהיה להרחיקו ל-10 ימי ישיבות נוספים;

(4) שלילת זכותו של חבר הכנסת לקבל רשות דיבור במליאה למשך 10 ימי ישיבות;

(5) איסור הגשת שאילתות בעל פה, הצעות לסדר היום והצעות חוק, לתקופה שתקבע הוועדה, אך לא יותר מאשר עד סופו של אותו כנס.

71. חבר הכנסת שאינו מציית להוראות היושב ראש אחרי שנקרא לסדר שלוש פעמים, רשאי היושב ראש להפסיק את ישיבת הכנסת לזמן קצר.

הפסקת הישיבה

71א. (א) הציג חבר הכנסת מעל דוכן הנואמים או בהנמקה מהמקום חפץ כלשהו או עשה מעשה שאינו הולם בנסיבות הענין - יורה לו היושב ראש, אם ראה צורך בכך, לרדת מהדוכן, ויטול ממנו את רשות הדיבור.

הצגת חפץ או עשיית מעשה שאינם הולמים (תיקונים מס' 39 ו-46)

(ב) חבר הכנסת שניטלה ממנו רשות הדיבור בהתאם להוראות סעיף זה - לא יבקש ולא יקבל רשות דיבור במליאה, למשך שלושה ימי ישיבות.

(ג) (1) חבר הכנסת שנשללה ממנו זכות הדיבור כאמור - רשאי לערער על שלילת זכותו בישיבתה הקרובה של ועדת האתיקה של הכנסת, וזו רשאית לבטל או לקצר תקופה זו.

(2) ערעור לפי סעיף זה יוגש באמצעות יושב ראש הכנסת; הוגש ערעור - תישלל זכות הדיבור רק ביום בו הורה היושב ראש על כך, ויתרת התקופה של שלילת הזכות תידחה עד לאחר מתן החלטתה של ועדת האתיקה של הכנסת; יושב ראש הכנסת יודיע על כך לכנסת.

(ד) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מזכותו של כל אדם לקבול בפני ועדת האתיקה, בהתאם לכללי האתיקה לחברי הכנסת.

שימוש ברדיו- 71.ב. חבר הכנסת הנוכח בישיבת הכנסת ואשר מכשיר הרדיו-טלפון-נייד או מכשיר הזימונית שברשותו משמיע צלצולים, או שהוא משוחח במכשיר רדיו-טלפון-נייד, יוציא או היושב ראש מהישיבה. (תיקון מס' 61)

72. (א) הפר חבר הכנסת את הסדר הפרה חמורה, או שפגע בכבוד הכנסת, בכבוד היושב ראש או בכבוד אחד מחבריה, רשאי היושב ראש להוציא או על אתר מהישיבה, ואם יהיה צורך בכך - לתת הוראה להוצאתו בכוח; לענין זה יראו הפרעה בעת הצבעה, כהפרה חמורה. (תיקון מס' 46)

(ב) הוצא חבר הכנסת מהישיבה כאמור בסעיף זה, יחולו הוראות סעיף 70 (ב) ו-(ג).

(ג) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מזכותו של כל אדם לקבול בפני ועדת האתיקה, בהתאם לכללי האתיקה לחברי הכנסת.

- הצהרת אמונים (תיקון מס' 29)
- 72.א. (א) קרא היושב ראש לחבר הכנסת להצהיר אמונים והצהיר חבר הכנסת שלא כלשון החוק, יקבע היושב ראש שחבר הכנסת נמנע מלהצהיר אמונים, וחבר הכנסת לא ישתתף באותה ישיבה.
- (ב) חבר הכנסת שנמנע מלהצהיר אמונים כאמור בסעיף קטן (א), לא ישתתף בישיבות הכנסת עד אשר יצהיר אמונים כחוק.
73. (א) החליטה ועדת האתיקה של הכנסת להרחיק חבר הכנסת מארבעה ימי ישיבות הכנסת או יותר, או לשלול זכותו של חבר הכנסת לקבל רשות דיבור במליאה למשך ארבעה ימי ישיבות או יותר, או לאסור על חבר הכנסת הגשת שאילתות בעל פה, הצעות לסדר היום והצעות חוק, לתקופה העולה על שבועיים, רשאי חבר הכנסת לערער על ההחלטה בפני הכנסת בשעה שיקבע לכך היושב ראש.
- (ב) הכנסת תשמע את המערער ואת המתנגד לערער, כל אחד בתחום של חמש דקות, ותחליט בדבר בלי ויכוח נוסף.
74. הרחקה בכוח (תיקון מס' 46)
- חבר שהמשיך באי ציות גם לאחר חידוש הישיבה שהופסקה לפי סעיף 71, או שסירב לעזוב את אולם הישיבות בניגוד להחלטת ועדת האתיקה של הכנסת או הכנסת לפי סעיף 72, רשאי היושב ראש להחליט על הרחקתו מאולם הישיבות בכוח, ויתן הוראה מתאימה לקצין הכנסת.

סימן ד': בחירת נציגי הכנסת לוועדות בחירת שופטים וכו'

- בחירת נציגי הכנסת (תיקון מס' 58)
- 74.א. בתוך שישה חודשים מתחילת כהונתה, תבחר הכנסת את נציגיה לוועדות האלה (להלן - ועדות מינוי):
- (1) הוועדה לבחירת שופטים, לפי סעיף 4 לחוק-יסוד: השפיטה וסעיף 6 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984;

(2) ועדת המינויים לדיינים, לפי סעיף 6 לחוק הדיינים, התשט"ו-1955;

(3) ועדת המינויים לקאדים, לפי סעיף 4 לחוק הקאדים, התשכ"א-1961;

(4) ועדת המינויים לקאדים-מד'הב, לפי סעיף 11 לחוק בתי הדין הדרוזיים, התשכ"ג-1962.

(א) 74.ב. מזכיר הכנסת יודיע לכל חברי הכנסת על מועד הבחירה לכל אחת מוועדות המינוי.

(ב) כל אחד מחברי הכנסת רשאי להציע את מועמדותו לאחת הוועדות המנויות בסעיף 74א, פסקאות (1), (2) ו-(3).

(ג) (1) כל חבר כנסת דרוזי רשאי להציע את מועמדותו כחבר בוועדת המינויים לקאדים-מד'הב;

(2) כל עשרה מחברי הכנסת, רשאים להציע את מועמדותו של דרוזי שאינו חבר הכנסת כחבר בוועדת המינויים לקאדים-מד'הב; להצעה תצורף הסכמתו של המועמד.

(א) 74.ג. מועמדות חבר הכנסת (תיקון מס' 58) ועדת הכנסת רשאית לקבוע כי חבר הכנסת אשר היועץ המשפטי לממשלה ביקש את נטילת חסינותו או שמתקיימים נגדו הליכים פליליים כמשמעותם בחוק הכנסת, התשנ"ד-1994, לא יהיה מועמד כחבר בוועדת מינוי, כל עוד לא הסתיימו ההליכים המשפטיים בענינו, וזאת בין אם ניטלה חסינותו של אותו חבר הכנסת ובין אם לאו.

(ב) חבר הכנסת שהורשע במהלך כהונתה של אותה כנסת בפסק דין סופי בעבירה פלילית, וקבע בית המשפט שיש עם העבירה קלון, לא יהיה מועמד כחבר בוועדת מינוי במהלך כהונתה של אותה כנסת.

הצעת
מועמדים
(תיקון
מס' 58)

מועמדות חבר
הכנסת
(תיקון
מס' 58)

- (ג) ועדת הכנסת רשאית לקבוע כי חבר הכנסת שהורשע במהלך כהונתה של אותה כנסת, בפסק דין סופי בעבירה פלילית, לא יהיה מועמד כחבר בוועדת מינוי במהלך כהונתה של אותה כנסת.
- (ד) ועדת הכנסת לא תקבע כאמור בסעיפים קטנים (א) או (ג), אלא לאחר שנתנה לחבר הכנסת שבו מדובר, הזדמנות להשמיע את דברו.
- (ה) על הדיון בוועדה יחולו הוראות סעיף 101א.
- (ו) קבעה ועדת הכנסת כי חבר הכנסת לא יהיה מועמד כאמור, רשאי חבר הכנסת לערער על ההחלטה בפני הכנסת; הכנסת תשמע את המערער ואת חבר ועדת הכנסת המתנגד לערעור - כל אחד בשיעור זמן שלא יעלה על 15 דקות - ותחליט בלי דיון נוסף.
- (ז) ההצבעה בוועדת הכנסת ובכנסת תהיה גלויה.
- (א) 74. מועמדות מי שאינו חבר הכנסת (תיקון מס' 58)
- הוראות סעיף זה יחולו לגבי מועמד דרוזי שאינו חבר הכנסת.
- (ב) ועדת הכנסת רשאית לקבוע כי מי שמתקיימים נגדו הליכים פליליים כמשמעותם בחוק הכנסת, לא יהיה נציג הכנסת בוועדת מינוי, כל עוד לא הסתיימו ההליכים המשפטיים בענינו.
- (ג) מי שהורשע בפסק דין סופי בעבירה פלילית, וקבע בית המשפט שיש עם העבירה קלון, לא יהיה נציג הכנסת בוועדת מינוי.
- (ד) ועדת הכנסת רשאית לקבוע כי מי שהורשע בפסק דין סופי בעבירה פלילית, לא יהיה נציג הכנסת בוועדת מינוי.

- (ה) ועדת הכנסת לא תקבע כאמור בסעיפים קטנים (ב) או (ד), אלא לאחר שנתנה לאדם שבו מדובר ולכל אחד מחברי הכנסת שהציעו אותו, הזדמנות להשמיע את דברם.
- (ו) על הדיון בוועדה יחולו הוראות סעיף 101א.
- (ז) קבעה ועדת הכנסת כאמור בסעיפים קטנים (ב) או (ד), רשאי כל אחד מחברי הכנסת שהציעו את המועמד, לערער את ההחלטה בפני הכנסת, כאמור בסעיף 74ג(ו).
- (ח) ההצבעה בוועדת הכנסת ובכנסת תהיה גלויה.
- (א) 74ה. על מועד בחירת המועמדים לכל אחת מוועדות המינוי, תימסר לחברי הכנסת הודעה של לפחות 48 שעות מראש.
- (ב) הבחירה תהיה בהצבעה חשאית.
- (א) 74ו. ועדת הכנסת רשאית להציע לכנסת להשעות חברותו של חבר הכנסת בוועדת מינוי, אם היועץ המשפטי לממשלה ביקש את נטילת חסינותו או שמתקיימים נגדו הליכים פליליים כמשמעותם בחוק הכנסת, התשנ"ד-1994, וזאת בין אם ניטלה חסינותו של אותו חבר הכנסת ובין אם לאו.
- (ב) ועדת הכנסת תציע לכנסת להפסיק את חברותו של חבר הכנסת בוועדת מינוי, אם הורשע, במהלך כהונתה של אותה כנסת, בפסק דין סופי בעבירה פלילית, וקבע בית המשפט שיש עם העבירה קלון, וכאשר הוראות סעיף 42א לחוק-יסוד: הכנסת אינן חלות לגביו.
- (ג) ועדת הכנסת רשאית להציע לכנסת להפסיק את חברותו של חבר הכנסת בוועדת מינוי, אם הורשע, במהלך כהונתה של אותה כנסת, בפסק דין סופי בעבירה פלילית.

בחירת המועמדים (תיקון מס' 58)

הפסקת חברות בוועדות מינוי (תיקון מס' 58)

- (ד) על ההליך בוועדת הכנסת יחולו הוראות סעיף 101א.
- (ה) הכנסת תשמע את נציג ועדת הכנסת ואת חבר הכנסת שבו מדובר - כל אחד בשיעור זמן שלא יעלה על 15 דקות - ותחליט בלא דיון נוסף.
- (ו) ההצבעה בוועדת הכנסת ובכנסת תהיה גלויה.
- (ז) השעתה או הפסיקה הכנסת את חברותו של חבר הכנסת בוועדת מינוי, תבחר חבר הכנסת אחר במקומו.
- (ח) הוראות סעיף זה יחולו על חבר דרוזי בוועדת המינוי שאינו חבר הכנסת, בשינויים המחויבים ובשינויים אלה:
- (1) ועדת הכנסת רשאית להציע לכנסת להשעות את הנציג אם הוגש נגדו כתב אישום;
- (2) הוראות סעיף 74ד(ה) ו-(ז), יחולו בהתאם.

פרק חמישי: הצעות לסדר היום של חברי הכנסת

75. הצעה לסדר היום (תיקון מס' 5)
 חבר הכנסת רשאי להציע לכנסת לכלול בסדר יומה דיון בנושא פלוני (בתקנון זה - הצעה לסדר היום)¹; סדרי הדיון בהצעה יהיו לפי פרק זה.
76. הגשת הצעה לסדר היום (תיקון מס' 5)
 הצעה לסדר היום תוגש ליושב ראש הכנסת בלשכתו במשכן הכנסת, בכתב או במברק, לא יאוחר משעה 12:00 ביום ב' בשבוע שבו עומדת להתקיים הישיבה שנועדה לדיון בהצעות לסדר היום של חברי הכנסת; הצעה שהוגשה לאחר מועד זה לא תיכלל ברשימת ההצעות שיובאו לדיון באותו שבוע.
77. דברי הסבר (תיקון מס' 5)
 המגיש הצעה לסדר היום יביא עם הגשתו דברי הסבר קצרים על מהות ההצעה.
78. אישור יושב ראש הכנסת (תיקון מס' 5)
 (א) הצעה לסדר היום טעונה אישור יושב ראש הכנסת² והוא רשאי שלא לאשר אותה אם תכנה או ניסוחה כוללים אחד מאלה:
 (1) נוסח ההצעה משתמע ממנו עלבון לאדם³ או חריצת משפט נגד אדם;

¹ ההצעה לסדר היום היא בקשה לכלול בסדר היום של הכנסת נושא פלוני (החלטת ועדת הכנסת מיום ט' בשבט התשל"ה - 21.1.1975).

² (א) יושב ראש הכנסת רשאי לדרוש מחבר כנסת לשנות את הניסוח של הצעתו. לשם כך יזמין את החבר ויסביר לו את דרישתו. במקרה של חילוקי דעות, דעת היושב ראש קובעת (החלטת ועדת הכנסת מיום י"ד בחשוון התשי"א - 25.10.1950).

(ב) הצעות לסדר היום שנשארו עם התחלת הפגרה - יתבטלו אלא אם כן המציעים יחדשו אותן לאחר הפגרה (החלטת היושב ראש והסגנים מיום י"ז בתמוז התשי"ז - 16.7.1957).

³ השווה החלטת ועדת הכנסת בענין שאילתה המוסבת על עניניו האישיים של אדם מסוים בסעיף 39.

(2) ענין העומד לדיון בכנסת באותו שבוע, או שעמד לדיון, או שהוצע כהצעה לסדר היום תוך ארבעה שבועות שקדמו למועד הגשת ההצעה, אלא אם בינתיים חלו שינויים המצדיקים דיון מחדש באותו ענין;

(3) ענין מסוים התלוי ועומד להכרעה בבית משפט¹.

(ב) חבר כנסת שהצעתו לסדר היום לא אושרה רשאי לערער בפני ועדת הכנסת והחלטתה תהיה סופית.

79. העברת ההצעה לוועדה (תיקון מס' 5) (א) ראה יושב ראש הכנסת, לאחר שהתייעץ עם ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, שהעלאת הצעה לסדר היום והדיון בה במליאת הכנסת עלולים לפגוע בבטחון המדינה, ביחסי החוץ שלה או בפעולות כלכליות בינלאומיות חסויות, רשאי הוא לקבוע כי הדיון בהצעה יתקיים בוועדה², ומשקבע יודיע על כך בישיבה השבועית של יושב ראש הכנסת והסגנים.

(ב) קבע יושב ראש הכנסת לפי סעיף קטן (א) שהדיון בהצעה יתקיים בוועדה תשמע הוועדה את המציע ותחליט אם הנושא ייכלל בסדר יומה או לא; החליטה הוועדה לכלול את ההצעה בסדר יומה, יהא דין ההצעה כדין ענין שמסרה הכנסת לדיון בוועדה זו והדיון בה יהא לפי הוראות הפרק השישי.

¹ ראה החלטת ועדת הכנסת לגבי ענין שבדיון בבית המשפט (סוב-יודיצה).
² יושב ראש הכנסת רשאי, לאחר שהתייעץ עם ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, לקבוע כי הדיון בהצעה לסדר היום יתקיים בוועדה מוועדות הכנסת (החלטת ועדת הכנסת מיום ו' בשבט התשמ"ה - 28.1.1985).

- (ג) על הצעה שהוחלט לדון בה בוועדה לפי סעיף קטן (א), לא יחולו הוראות סעיפים 82 עד 84, והוועדה תדון בהצעה לפי סעיף קטן (ב) באחת משתי הישיבות הקרובות של הוועדה.
- (ד) הצעה שנדונה בוועדה על פי סעיף זה תבוא במנין ההצעות שסיעה רשאית להגישן על פי סעיף 81.
- (א) 80. **סדר היום לשיבה שנועדה לדיון בהצעות לסדר היום (תיקון מס' 5)**
 יושב ראש הכנסת והסגנים יקבעו את סדר היום לשיבה שבה ידונו בהצעות לסדר היום של חברי הכנסת, בהתחשב עם גודל הסיעות שעמן נמנים בעלי ההצעות.
- (ב) היו ההצעות בנושא דומה יידונו לפי סדר הגשתן.
- (א) 81. **קביעת מספר הצעות לסדר היום לסיעות (תיקונים מס' 5 ו-43)**
 ועדת הכנסת תקבע את מספר ההצעות לסדר היום והצעות חוק פרטיות שכל סיעה רשאית להגיש במשך מושב פלוני בהתאם לגודלן של הסיעות, ואולם היא תיתן אפשרות גדולה יותר, בשיעור שייראה לה, לסיעות שאינן מיוצגות בממשלה¹.

¹ (1) הגיש חבר הכנסת הצעת חוק לדיון מוקדם והודיעה הממשלה על הסכמתה להעברת הצעת החוק לוועדה, או שאין בדעת הממשלה לנקוט עמדה כלפי הצעת חוק זו, וההצעה הוצגה על ידי המציע ממקום מושבו במסגרת זמן שלא יעלה על דקה אחת, לא תבוא במנין ההצעות כאמור בסעיף 81. עלה זמן ההנמקה על דקה, תבוא ההצעה במנין ההצעות כאמור (החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ה בשבט התשנ"ג - 16.2.1993).

(2) הצעות חתומות על ידי חברי כנסת מכמה סיעות יהיו על חשבון הסיעה שעליה החליטו המציעים (החלטת ועדת הכנסת מיום ט"ז באדר התש"ם - 4.3.1980).

(1א) הסיעה תקבע, במסגרת מכסתה למושב ובמסגרת מכסתה השבועית, את המועד בו יוכל כל אחד מחבריה להעלות את הצעותיו לסדר היום ואת הצעות החוק הפרטיות שלו, ובלבד שתאפשר לכל אחד מחבריה, במהלך כל מושב¹, להעלות את הצעות שהוא זכאי להעלותן באותו מושב.

(ב) הצעה שנדונה כהצעה דחופה כאמור בסעיף 82, לא תבוא במנין לענין סעיף זה.

82. הצעה דחופה (תיקון מס' 5)
 חבר הכנסת המגיש הצעה לסדר היום רשאי לבקש שהצעתו תעמוד לדיון דחוף בכנסת (להלן - הצעה דחופה); הצעה דחופה תוגש ליושב ראש הכנסת בכתב או במברק, בלשכתו במשכן הכנסת.²

¹ ועדת הכנסת המליצה ביום ט"ו בשבט התשנ"ו (5.2.1996) בפני ראשי הסיעות לאפשר לחברי סיעותיהם להעלות את הצעותיהם במסגרת מכסתם, בדרך של פיזור סביר במהלך המושב.

² (1) הצעות דחופות שהוגשו עד יום ב' בשעה 10:30 יידונו בישיבת היושב ראש והסגנים באותו יום. הצעות שהוגשו אחרי המועד הנ"ל יידונו ביום המחרת.
 (2) הצעות דחופות שהוגשו עד יום ג' בשעה 12:00 יידונו בישיבת היושב ראש והסגנים באותו יום. הצעות שהוגשו לאחר המועד הנ"ל וכן הצעות שהוגשו ביום ד' - ישקול ויחליט היושב ראש אם לזמן ישיבת היושב ראש והסגנים לשם דיון בהן על פי סעיף 84(ב) לתקנון (החלטת ועדת הכנסת מיום ט' בשבט התשל"ה - 21.1.1975).

(א)	83.	אישור לדחיפותן של הצעות לסדר היום (תיקון מס' 5)	דחיפותה של הצעה טעונה אישורם של יושב ראש הכנסת והסגנים ¹ .
(ב)			הצעה לסדר היום תאושר כהצעה דחופה אם יושב ראש הכנסת והסגנים קבעו:
(1)			שהדיון בהצעה בכנסת עשוי למנוע מעשה או מחדל שאינם ניתנים לתיקון; או
(2)			אם לדעת היושב ראש והסגנים יש בנושא ענין דחוף לציבור.
(א)	84.	מועד הדיון בהצעות דחופות (תיקון מס' 5)	הצעה שאושרה כדחופה תידון בכנסת בשבוע שבו הוגשה ובמועד שקבעו יושב ראש הכנסת והסגנים ² .
(ב)			הוגשה הצעה ביום האחרון שבו מקיימת הכנסת ישיבות בשבוע פלוני, או ביום האחרון של השבוע האחרון לכנס של הכנסת, תידון ההצעה בו ביום, אם החליטו על כך יושב ראש הכנסת והסגנים באישור ועדת הכנסת.

¹ (1) במקרה של דעות שקולות בישיבת היושב ראש והסגנים ביחס לדחיפות הצעה לסדר היום - אין ההצעה מוכרת כדחופה (החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ב בטבת התשכ"ד - 7.1.1964).

(2) לא אושרה דחיפותה של הצעה לסדר היום ולאחר זמן הגיש חבר כנסת אחר הצעה דומה או זהה בתכנה ואושרה דחיפותה - תאושר גם דחיפותה של ההצעה הקודמת ותהיה היא במקום הראשון ובלבד שהזמן שעבר מאז דחייתה אינו עולה על שמונה ימים מעת לעת (החלטת ועדת הכנסת מיום ט' בשבט התשל"ה - 21.1.1975).

(3) יושב ראש הכנסת והסגנים לא יאשרו כהצעות דחופות יותר מחמישה נושאים לשבוע; הגיש חבר הכנסת יותר מהצעה דחופה אחת, תובא ההצעה האחרונה בלבד לאישור יושב ראש הכנסת והסגנים, אלא אם כן ביקש חבר הכנסת אחרת (החלטת ועדת הכנסת מיום א' בשבט התשנ"ה - 2.1.1995).

(4) על פי הנוהג והנהל, כאשר יש הצעה רגילה או שאילתה בעל פה, אין מאשרים הצעה דחופה באותו נושא.

² היושב ראש והסגנים יוכלו לדחות הדיון בהצעה דחופה מהשבוע בו הוגשה, אם תהיינה סיבות מיוחדות לכך ולאחר שיישמעו נימוקי חבר הכנסת לבקשת הדחייה; דחייה כאמור תהיה לשבוע אחד בלבד (החלטת ועדת הכנסת מיום ב' בכסלו התשמ"א - 10.11.1980).

85. הכרעת ועדת הכנסת בענין דחיפות הצעות¹ (תיקונים מס' 5 ו-46)

(א) הצעה שלא אושרה כדחופה, יעביר אותה יושב ראש הכנסת, לפי בקשת חבר הכנסת שהגיש אותה, להכרעת ועדת הכנסת בדבר דחיפותה, והיא תדון בכך כסעיף ראשון בישיבתה הקרובה.

(1א) נעדר חבר הכנסת מישיבתה של ועדת הכנסת בעת שדנה בפנייתו לפי סעיף קטן (א), מבלי שהודיע על כך ליושב ראש הוועדה מראש, ולא שלח חבר כנסת אחר לייצגו בישיבת הוועדה², יראו אותו כמי שזנח בקשתו; ואולם, אם קבעה הוועדה שהצעה אחרת באותו נושא היא דחופה, יראו גם את בקשת חבר הכנסת שנעדר, כדחופה.

(ב) קבעה ועדת הכנסת שההצעה דחופה, תידון ההצעה בכנסת באותו שבוע, בכפוף לאמור בסעיף 84.

¹ (1) חבר הכנסת שאינו חבר ועדת הכנסת, אשר ערער על החלטת יושב ראש הכנסת והסגנים בדבר דחיפותה של הצעה לסדר היום שהגיש, לא יהיה נוכח בעת הצבעת הוועדה.

(2) חבר הכנסת שאינו חבר ועדת הכנסת, שהגיש ערעור לוועדת הכנסת בענין דחיפות הצעה לסדר היום, לא יוכל לכהן כממלא מקום של חבר ועדה מסיעתו אשר נעדר מהישיבה.

(3) חבר הוועדה אשר ערער על החלטת יושב ראש הכנסת והסגנים בדבר דחיפותה של הצעה לסדר היום, לא ישתתף בהצבעה.

(4) הוגש לוועדת הכנסת ערעור על אי אישורה של הצעה לסדר היום כהצעה דחופה, לא יוכל חבר הוועדה אשר הגיש הצעה דומה שלא אושרה, להשתתף בהצבעה.

(החלטות ועדת הכנסת מיום י"ג בכסלו התש"ן - 11.12.1989 ומיום ג' בתמוז התשנ"ז - 8.7.1997).

² ההסמכה לייצג תהיה בכתב (החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ג בחשוון התשנ"ז - 5.11.1996).

86. **הצעות לסדר היום מאת רוב חברי הכנסת (תיקון מס' 5)**
- (א) הגישו חברי כנסת מסיעות שונות הצעות לסדר היום בנושא אחד, או הצעות שונות באותו ענין, ומספר חברי אותן הסיעות מהווה רוב בכנסת, רשאים יושב ראש הכנסת והסגנים לראות את הנושא כאילו החליטה הכנסת לדון בו, בעקבות הצעה לסדר היום, והנושא ייכלל בסדר היום של הכנסת¹.
- (ב) מועד הדיון בנושא לפי סעיף קטן (א) יקבע יושב ראש הכנסת תוך חודש, ואם עמדה הכנסת לצאת לפגרה לפני תום המועד האמור, רשאי יושב ראש הכנסת, בהסכמת המציעים, לקבוע מועד מאוחר יותר לדיון, ובאין הסכמה בין המציעים תחליט על המועד ועדת הכנסת.
- (ג) הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב) יחולו גם לגבי הצעות דחופות שדחיפותן אושרה על ידי היושב ראש והסגנים אלא שהדיון בכנסת ייערך באותו שבוע שבו הוגשו הצעות, בכפוף לאמור בסעיף 84.
- (ד) על סדרי הדיון לפי סעיף זה יחולו הוראות סעיף 52(3)(ג).
- (ה) הצעה לפי סעיף זה לא תבוא במנין ההצעות שסיעה רשאית להגישן על פי סעיף 81.
87. **הודעת הממשלה (תיקון מס' 5)**
- אישר יושב ראש הכנסת הצעה לסדר היום, יודיע על כך לממשלה והממשלה תודיע אם ברצונה להביע דעתה על ההצעה.

¹ יושב ראש הכנסת והסגנים נהגו שלא להחליט במקרה זה אלא לאחר ששאלו את פי הסיעות שחברי הכנסת המציעים נמנים עליהן.

88. (א) בשיבת הכנסת שנועדה לדיון בהצעות לסדר היום ינמק בעל הצעה, או חבר אחר מסיעתו, את הצעתו תוך זמן שלא יעלה על 15 דקות¹; הוגשה הצעה מאת מספר חברי כנסת יחד, ינמק את ההצעה אחד מהם².

**סדר הדיון
בהצעות לסדר
היום
(תיקונים מס'
28, 17, 5
72-1)**

(ב) אחרי ההנמקה לפי סעיף קטן (א) רשאית הממשלה³ להציע שהנושא המוצע יידון בכנסת או שיידון בוועדה של הכנסת, או שלא ייכלל בסדר היום של הכנסת⁴; לענין סעיף זה תיוצג הממשלה על ידי אחד מאלה: ראש הממשלה, השר שהנושא המוצע נמצא בסמכותו, באופן ישיר או עקיף, או סגנו, השר המקשר בין הממשלה לבין הכנסת, או שר אחר שראש הממשלה הסמיכו לצורך כך.

¹ הצעה רגילה לסדר היום תנומק בשיעור זמן שלא יעלה על 10 דקות; הצעה דחופה לסדר היום תנומק בשיעור זמן שלא יעלה על 3 דקות (החלטת ועדת הכנסת מיום א' בשבט התשנ"ה - 2.1.1995).

² (א) כשיש סיבה סבירה להיעדרו של חבר הכנסת מהאולם - תישמר זכותו של חבר הכנסת לנמק הצעתו במועד אחר (החלטת ועדת הכנסת מיום ט"ו בסיון התשל"א - 8.6.1971).

(ב) ועדת הכנסת החליטה, כהוראת שעה, כי כאשר עשרים וחמישה חברי הכנסת דורשים לכנס את הכנסת בפגרה, ינמק את ההצעה לסדר היום, אחד מהם בלבד, גם אם הם משתייכים למספר סיעות, בהתאם לסעיף 88(א); פורטו בדרישה שני נושאים, ינומק כל נושא על ידי אחד מהעשרים וחמישה (החלטת ועדת הכנסת מיום י"ד בכסלו התשל"ד - 9.12.1973).

³ כאשר ההצעה לסדר היום נוגעת לפעולתו של יושב ראש הכנסת, הנוהג הוא שיושב ראש ועדת הכנסת הוא המשיב ויושב ראש הכנסת אחריו (ישיבת הכנסת ביום ט' בטבת התשנ"ו - 30.1.1996).

⁴ ההצעה לסדר יום היא בקשה לכלול בסדר היום של הכנסת נושא פלוני. המתנגד לכך - שר או חבר הכנסת - יאמר שהוא מציע שלא לכלול אותה הצעה בסדר היום של הכנסת (כלומר אין להשתמש בנוסח: "אני מציע להוריד מסדר היום", כפי שעדיין רגילים בו מתוך שיגרת העבר, שכן כל זמן שהכנסת לא החליטה לכלול נושא פלוני בסדר יומה, הריהו עדיין על הסף ואינו בר "הורדה" מסדר היום)(החלטת ועדת הכנסת מיום ט' בשבט התשל"ה - 21.1.1975).

(ג) הציעה הממשלה שהנושא המוצע לא ייכלל בסדר היום, רשאי אחד מחברי הכנסת, בין מסיעתו של בעל ההצעה ובין שאינו מסיעתו, להציע שהנושא יידון בוועדה של הכנסת; הציעה הממשלה שהנושא יידון בוועדה של הכנסת, רשאי אחד מחברי הכנסת להציע שלא ייכלל בסדר היום של הכנסת.¹

(ד) לא ביקשה הממשלה להביע דעתה בנושא המוצע, או שהציעה שהנושא יידון בכנסת, רשאי אחד מחברי הכנסת להציע שהנושא לא ייכלל בסדר היום של הכנסת; ורשאי אחד מחברי הכנסת - בין מסיעתו של בעל ההצעה ובין שאינו מסיעתו - להציע שהנושא יידון בוועדה של הכנסת.²

(ה) הציעה הממשלה שהנושא המוצע יידון בכנסת או יידון בוועדה של הכנסת תנמק ההצעה בשיעור זמן שלא יעלה על 15 דקות.³

¹ (1) אין הרשמה מוקדמת להצעה חלופית. יכול חבר הכנסת בעת הדיון בהצעות ולאחר שמיעת דברי המציע ועמדת הממשלה, אם הוצגה, להציע שהנושא יידון בוועדה של הכנסת או שלא יכלל בסדר יומה של הכנסת (החלטת היושב ראש והסגנים מיום ה' בתמוז התשמ"ה - 24.6.1985).

(2) הוגשו מספר הצעות לסדר היום, בנפרד, בנושא אחד, והציע חבר הממשלה כי הצעתו של חבר הכנסת פלוני תועבר לדיון בוועדה, יוכל חבר הכנסת שהגיש הצעתו באותו נושא להציע כי הצעתו של חבר הכנסת פלוני לא תיכלל בסדר היום של הכנסת (החלטת ועדת הפירושים מיום ל' בסיון התשמ"ו - 7.7.1986).

² לא נכח חבר הכנסת המציע באולם בעת סיום תשובת השר, יראו את הצעתו כבטלה ולא יוכל אחד מחברי הכנסת להעלות הצעה אחרת (החלטת ועדת הכנסת מיום א' בשבט התשנ"ה - 2.1.1995).

³ הציע חבר הממשלה המדבר בשמה שהנושא יידון בכנסת או שיידון בוועדה של הכנסת או שלא יכלל בסדר היום של הכנסת, ינמק הצעתו - בהצעה רגילה לסדר היום - בשיעור זמן שלא יעלה על 10 דקות; בהצעה דחופה או שתי הצעות דחופות לסדר היום - בשיעור זמן שלא יעלה על 5 דקות; בתשובה לשלוש הצעות דחופות לסדר היום או יותר - בשיעור זמן שלא יעלה על 10 דקות. (החלטת ועדת הכנסת מיום א' בשבט התשנ"ה - 2.1.1995).

(ו) הציע אחד מחברי הכנסת שהנושא המוצע לא יכלל בסדר היום של הכנסת או שהציע כי הנושא המוצע ידון בוועדה של הכנסת, ינמק הצעתו מהמקום בשיעור זמן שלא יעלה על דקה אחת.

(ז) בהצעה שנושאה הוא פעולתה של סיעה שאינה סיעתו של המציע או פעולתו של חבר הכנסת הנמנה עם סיעה אחרת, תהיה לחבר אותה סיעה, המדבר בשמה, או לחבר הכנסת האמור, זכות תשובה בשיעור זמן שלא יעלה על 10 דקות; התשובה תינתן מיד לאחר הנמקת ההצעה לסדר היום ולפני הצעת הממשלה.

89. **מספר הצעות בענין הצעה לסדר היום (תיקון מס' 5)**
ביקשו מספר חברי הכנסת להציע אחת ההצעות האמורות בסעיף 88(ג) ו-(ד) - תינתן רשות ההנמקה לאחד מהם לפי סדר הגשת בקשותיהם, וזכות הקדימה תהיה לחבר הכנסת שלא מסיעתו של בעל ההצעה לסדר היום.

90. **תשובה בענין מספר הצעות (תיקונים מס' 5 ו-72)**
(א) היו מספר הצעות בנושא אחד או הצעות שונות באותו ענין, רשאי נציג הממשלה כאמור בסעיף 88(ב) לדבר במעמד אחד על ההצעות כולן או על חלק מהן, ולא תחול עליו הוראת סעיף 88(ה).

(ב) לא ביקשה הממשלה להביע דעתה על פי האמור בסעיף קטן (א), או שנציג הממשלה הציע אחת ההצעות האמורות בסעיף 88(ב) ו-(ג) - רשאי אחד מחברי הכנסת, בהסכמת יושב ראש הישיבה, להציע שכל ההצעות, או מקצתן, לא ייכללו בסדר היום של הכנסת; שיעור הזמן להנמקת הצעתו לא יעלה על 10 דקות; כן רשאי אחד מחברי הכנסת להציע, שכל ההצעות, או מקצתן, יידונו בוועדה של הכנסת; שיעור הזמן להנמקת הצעתו לא יעלה על 10 דקות.

91. **הצעה לדיון בוועדה¹ (תיקון מס' 5)**
 בעל הצעה לסדר היום שהצעתו נדחתה על ידי הכנסת, ולא היה מי שהציע שנושא הצעתו יידון בוועדה, רשאי לחזור ולהציע, מיד לאחר הדחיה, שנושא הצעתו יידון בוועדה של הכנסת, ורשאי בעל ההצעה להציע זאת לפני שהוחלט על הדחיה; הצעה כאמור לא תנומק.

92. **הצבעות בענין הצעות לסדר היום (תיקון מס' 5)**
 ההצבעה בעד או נגד הכללתו של נושא בסדר היום של הכנסת תיערך לאחר הנמקת ההצעה או ההצעות לפי סעיפים 88, 89 ו-90; לא נתקבל נושא פלוני, והוצע לדון בו בוועדה של הכנסת, יעמיד יושב ראש הישיבה הצעה זו להצבעה בעד או נגד; היו מספר הצעות באותו נושא, או הצעות שונות באותו ענין, רשאי היושב ראש להעמיד להצבעה את כל ההצעות או חלק מהן בבת אחת, או כל אחת בנפרד, אולם הוא יעמיד הצעה להצבעה בנפרד, אם דרש זאת המציע או אחת הסיעות בכנסת.²

¹ מן הראוי שיושבי ראש הוועדות יימנעו מהלעלות לדיון בוועדה נושאים לגביהם החליטה הכנסת כי לא ייכללו בסדר יומה ולא יידונו בוועדה, וזאת לפחות תוך 30 יום מיום החלטת הכנסת (החלטת ועדת הכנסת מיום ח' בתמוז התשמ"ו - 15.7.1986).

² ההצבעה:

(1) יושב ראש הישיבה - בהתאם לסעיף 92 - יעמיד להצבעה מי בעד ומי נגד הכללת הצעת חבר הכנסת פלוני בסדר היום של הכנסת (כלומר, אין להצביע פעמיים: פעם בעד ונגד הכללת הנושא בסדר היום ופעם שניה בעד ונגד אי הכללתו בסדר היום).

(2) אם נתקבלה ההצעה לכלול את הנושא בסדר היום של הכנסת אין מעמידים להצבעה את ההצעה להעביר לוועדה (כדי שלא יקרה ששתי ההצעות תתקבלנה ברוב קולות).

(3) לא נתקבלה ההצעה לכלול בסדר היום, והיתה הצעה להעביר את ההצעה לוועדה - יעמיד יושב ראש הישיבה את ההצעה להצבעה בעד ונגד.

(4) בעקבות החלטת ועדת הפירושים - שיש לאפשר מיצוי שלוש האפשרויות המפורטות בסעיף 88 שבתקנון, דהינו:

(א) לכלול הנושא בסדר היום;

(ב) לא לכלול;

(ג) שהנושא יידון בוועדה;

אין ליושב ראש הישיבה לשאול את בעל ההצעה אם הוא מסכים שהצעתו תועבר לוועדה אלא לאחר שנשמעה ונומקה הצעה שלא לכלול בסדר היום - אם היתה כזו. הסכים בעל ההצעה לסדר היום שהצעתו תועבר לוועדה ואין הצעה שלא לכלול בסדר היום - יעמיד היושב ראש להצבעה בעד ונגד את ההצעה להעביר לוועדה. היתה הצעה שלא לכלול בסדר היום, והמציע הסכים שהצעתו תועבר לוועדה, יעמיד היושב ראש להצבעה זו מול זו שלא לכלול בסדר היום - מול ההצעה להעביר לוועדה.

93. **דחיית הצבעה בענין הצעות לסדר היום (תיקונים מס' 5 ו-37)**
 ביקשה הממשלה להשהות את ההצבעה ובעל ההצעה הסכים לכך, ישאל יושב ראש הישיבה אם יש התנגדות להשהיה, ורשאי כל אחד מחברי הכנסת להתנגד להשהיה, ללא הנמקה; היתה התנגדות כאמור, יעמיד היושב ראש את ענין ההשהיה להצבעה; החליטה הכנסת בעד ההשהיה, יקבעו יושב ראש הכנסת והסגנים את המועד להצבעה ויודיעו על כך מראש לחברי הכנסת; לא יהיה בנושא זה דיון נוסף בכנסת לפני הצבעה זו.

94. **הדיון בנושא שהכנסת החליטה לדון בו (תיקונים מס' 5, 18 ו-66)**
 (א) החליטה הכנסת לכלול בסדר יומה הצעה לסדר היום, ייכלל הנושא בסדר היום של הכנסת, והיושב ראש - לאחר התייעצות עם הממשלה - יקבע את מועד הדיון בהתאם לסמכותו לפי סעיף 31¹.

(ב) [בוטל]

(5) כשישנן שתי הצעות בלבד, האחת לכלול בסדר היום והשנייה להעביר לוועדה ובעל ההצעה אינו מסכים לוועדה: להעמיד את שתי ההצעות זו מול זו.
 (6) עמדו לדיון מספר הצעות לסדר היום, בנושא דומה או זהה, שהוגשו על ידי חברי הכנסת מסייעות שונות, רשאי כל אחד לבקש שהצעתו תוצבע בנפרד משאר ההצעות (החלטת ועדת הכנסת מיום ט' בשבט התשל"ה - 21.1.1975).
 (7) הצעה לסדר היום שהחליטה הכנסת להעבירה לוועדה תועבר אליה ככתבה וכלשונה בנוסח שהונח על שולחן הכנסת לקראת הדיון בה (החלטת ועדת הפירושים מיום י"ט בכסלו התשנ"ב - 26.11.1991).
¹ הסמכות לקבוע את סדר יומה ואת מועדי דיוניה של הכנסת, נתונה ליושב ראש הכנסת. זהו ענין "פנים פרלמנטרי" מובהק. בג"ץ אינו מפעיל את סמכותו בענין כגון זה אלא במקרים מיוחדים, בהם קיים חשש לפגיעה במירקם החיים הדמוקרטיים (בג"ץ 4094/95 ח"כ חנן פורת נ' יושב ראש הכנסת, פ"ד מט (4), 177).

95. **קביעת ועדה לדיון בנושא ההצעה לסדר היום (תיקון מס' 5)**
- החליטה הכנסת שהנושא של הצעה לסדר היום יידון בוועדה של הכנסת, אך היא לא קבעה את הוועדה, אם משום שהוצעו ועדות שונות¹ או שלא הוצעה ועדה מסוימת, תקבע ועדת הכנסת את הוועדה שתדון בנושא, ומשקבעה אותה, יודיע על כך יושב ראש ועדת הכנסת מעל דוכן הכנסת.²
96. **חזרה מהצעה לסדר היום (תיקונים מס' 5, 12 ו-83)**
- (א) חבר הכנסת רשאי לחזור בו מהצעתו בכל עת לפני ההצבעה לפי סעיף 92, ואם חזר בו, תוסר ההצעה מסדר יומה של הכנסת.³
- (ב) ביקש חבר הכנסת לחזור בו מהצעתו לאחר שהכנסת החליטה לכלול את הנושא המוצע בסדר יומה, יודיע על כך ליושב ראש הכנסת; יושב ראש הכנסת יודיע על הבקשה לכנסת והיא תחליט, ללא הודעה נוספת או דיון, אם להסיר ההצעה מסדר היום.
- (ג) ביקש חבר הכנסת לחזור בו מהצעתו לאחר שהכנסת החליטה שהנושא המוצע יידון בוועדה של הכנסת, יודיע על כך ליושב ראש הוועדה הדנה בענין; יושב ראש הוועדה ימסור על הבקשה לכנסת, אם הסכימה הוועדה על כך, והכנסת תחליט בבקשה ללא הודעה נוספת או דיון.

¹ המציע העברת ענין לוועדה אחרת, לאחר שהיתה הצעה להעביר לוועדה מסוימת, אינו זכאי לקבל רשות הדיבור (החלטת ועדת הפירושים מיום כ"ז באדר א' התשי"ד - 2.3.1954).

² (1) משנתקבלה החלטה בכנסת להעביר הצעה לסדר היום לוועדה - יודיע יושב ראש הישיבה - לאחר שהכריז על תוצאות ההצבעה: הצעה פלונית הועברה לוועדה פלונית (או לוועדה סתם אם נשמעו שתי הצעות או יותר לאיזו ועדה להעביר)(החלטת ועדת הכנסת מיום ט' בשבט התשל"ה - 21.1.1975).

(2) אחרי שהכריז יושב ראש ישיבה, בתום הצבעה, על העברת הצעת חוק או הצעה לסדר היום לוועדה פלונית, אין להיזקק להצעה אחרת (החלטת ועדת הפירושים מיום י"ד בטבת התשנ"א - 31.12.1990).

³ הממשלה רשאית ליטול את רשות הדיבור גם כאשר המציע חזר בו מהצעתו (החלטת ועדת הפירושים מיום כ' בחשון התשנ"ב - 28.10.1991).

(ד)¹ נושא הכלול בסדר יומה של הכנסת במשך ארבעה חודשים לא כולל תקופת פגרת הכנסת ויושב ראש הכנסת והסגנים מצאו שעילתו בטלה, רשאים יושב ראש הכנסת והסגנים להציע לכנסת כי הנושא יוסר מסדר היום והכנסת תחליט על כך ללא דיון; מתנגד חבר הכנסת המציע להצעת יושב ראש הכנסת והסגנים, יקבל רשות דיבור לעשר דקות להנמקת ההתנגדות והכנסת תחליט על כך ללא דיון נוסף.

97. נציג הממשלה כאמור בסעיף 88(ב) שהביע דעת הממשלה על הצעה לסדר היום, וכל שר הנוגע בדבר, רשאי בכל שלב משלבי הדיון על פי פרק זה, ליטול את רשות הדיבור, כדי להעמיד עובדות, שהוזכרו בדיון, על תיקון.

97א. (א) חבר הכנסת רשאי להציע הצעה לדיון בוועדה מוועדות הכנסת.
(ב) ההצעה תוגש ליושב ראש הכנסת.

(ג) יושב ראש הכנסת והסגנים יחליטו האם להעביר את ההצעה לדיון, ולא יזו ועדה להעבירה, ובלבד שבכל שבוע לא תועבר יותר מהצעה אחת לכל אחת מהוועדות.

(ד) ועדה שנושא הועבר אליה לדיון, תחל בדיון בתוך שבוע מיום העברת הנושא, ועם סיומו יונחו מסקנות הוועדה על שולחן הכנסת; יושב ראש הכנסת יחליט אם לקיים בכנסת דיון במסקנות הוועדה.

(ה) [בוטל]

¹ תחילתו של סעיף 96(ד) כנוסחו זה (ארבעה חודשים ולא שישה חודשים כפי שהיה קודם לכן) ביום פתיחת מושב הכנסת שלאחר קבלתו, והוא יכול גם על נושאים הכלולים בסדר יומה של הכנסת במועד זה (התיקון התקבל ביום 3.8.2004).

פרק חמישי 1: ועדת חקירה פרלמנטרית

סימן א': הקמתה של ועדת חקירה פרלמנטרית¹

- הצעה להקים ועדת חקירה (תיקון מס' 66)** 97.ב. (א) חבר הכנסת, או ועדה מוועדות הכנסת, רשאים להציע לכנסת להקים ועדת חקירה פרלמנטרית, על פי סעיף 22 לחוק-יסוד: הכנסת.
- (ב) חבר הכנסת שהציע להקים ועדת חקירה פרלמנטרית, או יושב ראש הוועדה המציעה, ינמק הצעתו במשך זמן שלא יעלה על עשר דקות, ויבקש להעבירה לוועדת הכנסת.
- (ג) אחרי ההנמקה לפי סעיף קטן (ב), רשאי חבר הממשלה, המדבר בשמה, להציע, בשיעור זמן שלא יעלה על עשר דקות, להסיר את ההצעה מסדר היום או להעבירה לוועדת הכנסת.
- (ד) תמכה הממשלה בהעברת ההצעה לוועדת הכנסת או לא נקטה עמדה, רשאי אחד מחברי הכנסת להציע להסיר את ההצעה מסדר היום ולנמק את הצעתו בשיעור זמן שלא יעלה על חמש דקות.

¹ ביום ו' בטבת התשס"א (1.1.2001) החליטה הכנסת למנות ועדת חקירה פרלמנטרית בנושא האלימות בספורט.
 ביום י"א באדר התשס"א (6.3.2001) החליטה הכנסת למנות ועדת חקירה פרלמנטרית בנושא סחר בנשים.
 ביום ו' בתמוז התשס"א (27.6.2001) החליטה הכנסת למנות ועדת חקירה פרלמנטרית בנושא משבר במשק המים.
 ביום ה' באב התשס"א (25.7.2001) החליטה הכנסת למנות ועדת חקירה פרלמנטרית בנושא הפערים החברתיים-כלכליים בישראל.
 יום כ"ב בשבט התשס"ב (4.2.2002) החליטה הכנסת למנות ועדת חקירה פרלמנטרית בנושא תאונות דרכים.
 הכנסת ה-16 החליטה על הקמת ועדות החקירה הפרלמנטריות הבאות:
 איתור והשבת נכסים של נספי שואה;
 שמירת ההגינות ומניעת האלימות בספורט;
 סחר בנשים.

- (ה) הציגו הממשלה או אחד מחברי הכנסת להסיר את ההצעה מסדר היום, רשאי חבר הכנסת המציע, או יושב ראש הוועדה המציעה, לחזור ולהשיב בשיעור זמן שלא יעלה על חמש דקות.
- (ו) בגמר הדיון תחליט הכנסת אם להעביר את ההצעה להקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לוועדת הכנסת או להסירה מסדר היום.
- (א) **הדיון בוועדה (תיקונים מס' 66 ו-70)** 97.ג. ועדת הכנסת תכין, בתוך 30 ימים, הצעה להקמת ועדת חקירה, אולם רשאית היא להביא, בצד הצעתה, המלצה לכנסת להסיר את ההצעה מסדר היום.
- (ב) הצעה להקים ועדת חקירה, יכול שתהא בדרך של הסמכת אחת הוועדות הקבועות כוועדת חקירה או בדרך של הצעת הרכב, במספר חברים שלא יעלה על תשעה ואשר יכלול גם נציגים של סיעות שאינן משתתפות בממשלה, בהתחשב, בין השאר, ביחסי הכוחות של הסיעות בכנסת, ובלבד שחבר הכנסת שהציע להקים את ועדת החקירה יהיה חבר בהרכב, אם ביקש זאת.
- (ג) הצעה להקים ועדת חקירה תפרט את סמכויותיה ותפקידיה של הוועדה.
- (ד) ועדת הכנסת תצרף להצעתה הסתייגויות של חברי הוועדה ושל נציגי הממשלה; הסתייגות יכולה לשלול את עצם ההצעה להקים ועדת חקירה.
- (ה) ראתה ועדת הכנסת כי הנושאים הנכללים בגדר סמכויותיה של ועדת החקירה עלולים לפגוע בביטחון המדינה, ביחסי החוץ שלה או בפעולות כלכליות בינלאומיות חסויות, רשאית היא להציע כי ישיבות ועדת החקירה יהיו חסויות, כאמור בסעיף 102א(ד).

- הנחה על שולחן הכנסת (תיקון מס' 66)**
797. הצעת ועדת הכנסת, בצירוף הסתייגויות כאמור בסעיף 97ג(ד), תונח על שולחן הכנסת על ידי יושב ראש הכנסת, והוא יעמידה על סדר יומה.
- סדרי הדיון בהצעה (תיקון מס' 66)**
- 97ה. (א) הדיון בהצעת ועדת הכנסת יתחיל בהרצאה מפי יושב ראש הוועדה או מפי חבר הוועדה שמינה יושב ראש הוועדה לשם כך.
- (ב) חברי ועדת הכנסת וחברי הממשלה רשאים לנמק את הסתייגויותיהם במשך זמן שלא יעלה על עשר דקות.
- (ג) כל אחד מחברי הכנסת יוכל להשתתף בדיון, במסגרת זמן שלא תעלה על חמש דקות.
- (ד) בתום הדיון יעמיד היושב ראש להצבעה את ההסתייגויות - למעט אלה השוללות את עצם ההצעה למנות ועדת חקירה.
- (ה) בתום ההצבעה האמורה, יעמיד היושב ראש להצבעה את ההסתייגויות או את המלצת ועדת הכנסת, אם היו כאלה, השוללות את עצם הקמתה של ועדת החקירה.
- (ו) נדחו ההסתייגויות או ההמלצה השוללות את עצם הקמתה של הוועדה, או שלא היו כאלה, תצביע הכנסת על הצעת ועדת הכנסת בצירוף ההסתייגויות שקיבלה.
- חידוש הדיון בוועדה על פי דרישה (תיקון מס' 66)**
- 97ו. (א) ועדת הכנסת רשאית לחדש דיוניה בהצעתה גם לאחר שהונחה על שולחן הכנסת וכל עוד לא התחיל הדיון בה.
- (ב) החליטה ועדת הכנסת לעשות כן, יודיע יושב ראש הכנסת על כך בכנסת והדיון בהצעה יידחה עד שההצעה תחזור ותונח על שולחן הכנסת.

- דיון חוזר
בוועדה על פי
דרישת הכנסת
(תיקון
מס' 66)
197. (א) בכל שלב של הדיון בהצעת ועדת הכנסת, רשאית הכנסת, לפי הצעת הממשלה או יושב ראש הוועדה, להטיל על ועדת הכנסת לחזור ולדון בהצעה כולה או בשאלה שהכנסת תפרש בהחלטתה.
- (ב) ועדת הכנסת תדון בהצעה או בשאלה שנמסרה על ידי הכנסת, ותביא לפניה את הצעותיה.

פרק שישי: עבודת הוועדות

<p>98. יושב ראש ועדה יזמין את חברי הוועדה לשיבות רגילות בזמנים שקבעה הוועדה; ישיבות דחופות של הוועדה יזומנו על ידי היושב ראש לפי יוזמתו או לפי דרישת שליש מחברי הוועדה או לפי דרישת הממשלה.</p>	<p>ישיבות הוועדות¹</p>
<p>99. (א) ועדת הכנסת רשאית להטיל על ועדה מוועדות הכנסת להמשיך בעבודתה בימי הפגרה.</p> <p>(ב) בתקופת הפגרה יזמן יושב ראש הכנסת ועדה מוועדות הכנסת לפי דרישת הממשלה או לפי דרישת שליש מחברי אותה הוועדה.</p>	<p>ישיבות ועדה בימי פגרה</p>
<p>100. יושב ראש ועדה רשאי לקיים ישיבות הוועדה בכל מספר חברים שנוכחים, ובלבד שכל החברים הוזמנו לישיבה².</p>	<p>המנין בישיבות הוועדה</p>
<p>101. ישיבות הוועדות אינן פומביות, אלא אם הוועדה החליטה אחרת.</p>	<p>אי פומביות הישיבות</p>

¹ (1) ישיבות ועדות יכולות להתקיים בתל אביב ביום ו' כפי שסוכם על ידי יושב ראש הכנסת עם יושבי ראש הוועדות; אך יכול יושב ראש הכנסת להרשות לוועדה להתכנס בתל אביב ביום ה' במקום ביום ו', אם ראה הצדקה לכך (החלטת ועדת הכנסת מיום י"ח באדר א' התשל"ג - 20.2.1973).

(2) אין לקיים ישיבות ועדה בזמן מליאה, אלא באישור יושב ראש הכנסת (מכתב יושב ראש הכנסת מיום ט' בסיון התשמ"א - 11.6.1981).

(3) ועדה המקיימת ישיבה באישור יושב ראש הכנסת כאמור, תפסיק את הישיבה בעת הצבעה במליאה ותמשיך לאחר מכן (החלטת ועדת הכנסת מיום י"ב בתמוז התשנ"א - 24.6.1991).

² (א) יושב ראש הוועדה רשאי לפנות לחבר הנעדר משיבות הוועדה ולהפנות את תשומת לבו להעדרו (החלטת ועדת הכנסת מיום ז' בכסלו התשי"י - 28.11.1949).

(ב) חבר הכנסת שאינו חבר ועדת הכנסת, שהגיש ערעור לוועדת הכנסת בענין דחיפות הצעה לסדר היום, לא יוכל לכהן כממלא מקום של חבר ועדה מסיעתו אשר נעדר מהישיבה (החלטת ועדת הכנסת מיום י"ג בכסלו התש"ן - 11.12.1989).

סדרי דיון אלה יחולו בעת שוועדת הכנסת דנה בבקשות לנטילת חסינות או זכות מחבר הכנסת או בהטלת סייגים על יכולתו למלא תפקידים מסוימים בכנסת או מטעמה, לרבות השעיה מאותם תפקידים או העברתו מכהונה בהם, בעקבות בקשת היועץ המשפטי לממשלה ליטול את חסינותו או בעקבות קיום הליכים פליליים נגדו, או לאחר הרשעתו בעבירה פלילית.

101א. (א)

סדרי דיון
מיוחדים
(תיקונים
מס' 58 ו-84)

היה הדיון נוגע לחבר הכנסת שהוא חבר הוועדה, לא ישתתף אותו חבר הכנסת, כחבר הוועדה, בדיוני הוועדה ובהצבעתה; הסיעה שעמה נמנה אותו חבר הכנסת, רשאית¹ לשלוח במקומו נציג אחר לוועדה.

(ב)

(1) (ג) רשאי להשתתף בהצבעה רק חבר הכנסת שהשתתף בכל הישיבות בהן התקיים דיון מהותי בנושא מהנושאים המנויים בסעיף קטן (א).

(2) על אף האמור בפסקה (1), הודיע חבר הכנסת לפני ישיבה כי נבצר ממנו להשתתף באותה ישיבה מסיבה רפואית או מסיבה מוצדקת אחרת, רשאית ועדת הכנסת, במועד קיומה של כל ישיבה, לקבוע כי העדרותו כאמור לא תמנע ממנו להשתתף בהצבעה, ובלבד שהשתתף בלפחות מחצית מהישיבות באותו נושא.

¹ ברשומות נרשם בטעות "רשאי".

(3) החלה ועדת הכנסת לדון בנושא מהנושאים המנויים בסעיף קטן (א), ונבצר מחבר הכנסת להשתתף בהמשך הדיונים מסיבה רפואית או מסיבה מוצדקת אחרת, שאושרה על ידי ועדת הכנסת, רשאי יושב ראש סיעתו להודיע ליושב ראש ועדת הכנסת, כי חבר אחר מהסיעה ישתתף בהמשך הדיונים, ויחולו על חבר הכנסת האחר הוראות פסקאות (1) ו-(2) לגבי התקופה שממועד מסירת ההודעה.

(4) לענין סעיף זה יראו השתתפות בדיון נוכחות בלפחות מחצית ממשכו.

(ד) חבר הכנסת שענינו נדון בוועדה רשאי להיות מיוצג בוועדה על ידי עורך דין, או על ידי חבר כנסת אחר.

(ה) יושב ראש ועדת הכנסת יודיע לחברי הוועדה מראש, על מועדי הישיבות, ובישיבה הקודמת להצבעה, יודיע מיהם חברי הכנסת הרשאים להשתתף בהצבעה.

(ו) התקיימו ישיבות במועדים שונים, יעמדו כל הפרוטוקולים לפני ההצבעה לעיונם של חברי הכנסת הרשאים להשתתף בהצבעה.

(א) 102. בישיבות הוועדות יתנהל פרוטוקול שיכיל את רשימת הנוכחים בישיבה, עיקרי הדברים, הצעות והחלטות הוועדה; יושב ראש הוועדה רשאי, מיוזמתו או לפי בקשה של חבר הוועדה, לקיים הצבעה שמית ולציין בפרוטוקול את אופן ההצבעה של כל אחד מחברי הכנסת שהשתתפו בהצבעה.

פרוטוקול
(תיקונים
מס' 20, 24,
26, 41 ו-81)

(1א) בראש הפרוטוקול יצוין:
 "פרוטוקול זה מכיל את עיקרי הדברים שנאמרו, והוא לא תוקן בידי הדוברים";
 כמו כן יצוין אחד מאלה: "ישיבה פומבית",
 "ישיבה שאינה פומבית" או "ישיבה חסויה", לפי הענין.

(ב) המבקש לתקן שיבוש, שגיאה או השמטה בפרוטוקול, יפנה בכתב ליושב ראש הוועדה ויפרט את התיקון המבוקש; יושב ראש הוועדה יביא את הצעת התיקון להחלטה בפני הוועדה בישיבתה הראשונה.

(א) 102א. כל חבר הכנסת רשאי לעיין בחדר הוועדה בפרוטוקולים של אותה ועדה שנפתחו לעיון הציבור, כאמור בסעיף 102ב, והוא רשאי לקבל העתק מהם.

עיון חברי
 הכנסת
 בפרוטוקולים
 (תיקונים)
 מס' 20, 24,
 38, 41, 52
 ו-71)

(ב) (1) כל חבר הכנסת רשאי לעיין בפרוטוקולים של כל הוועדות, לרבות פרוטוקולים של ועדות מכנסות קודמות, פרט לישיבות חסויות, באישור יושב ראש הוועדה; סירב יושב ראש הוועדה להתיר עיון כאמור - יכריע יושב ראש הכנסת.

(2) העיון יהיה בחדר הוועדה, אולם רשאי יושב ראש הוועדה להתיר עיון כאמור גם מחוץ לחדר הוועדה ובלבד שחבר הכנסת לא יצלם את הפרוטוקול, לא יפרסמו ולא יעבירו לעיונו של מי שאינו רשאי לעיין בו.

(3) יושב ראש ועדה יסמיך אחד מחברי הוועדה להתיר עיון כאמור בעת היעדרו ולאותו חבר יהיו, לענין זה, כל סמכויות יושב ראש הוועדה.

(ג) (1) חבר ועדה רשאי לעיין גם בפרוטוקולים של ישיבות חסויות של אותה ועדה, לרבות פרוטוקולים של אותה ועדה מכנסות קודמות; אולם הוא לא יהיה רשאי לעיין בפרוטוקולים של ישיבות חסויות של ועדות משנה של הוועדה; סייג זה לא יחול על יושב ראש הוועדה.

(2) חבר ועדת משנה רשאי לעיין גם בפרוטוקולים של ישיבות חסויות של אותה ועדת משנה, לרבות פרוטוקולים מכנסות קודמות.

(ד) לענין סעיף זה וסעיפים 102 ו-102ב, "ישיבה חסויה" -

(1) כל ישיבה של ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, או של ועדת משנה שלה, למעט ישיבה שעליה הודיע יושב ראש ועדת החוץ והביטחון כי אינה חסויה;

(2) כל ישיבה של ועדה או ועדת משנה אחרת שעליה הודיע יושב ראש הוועדה הקבועה לא יאוחר מ-48 שעות לאחר תום הישיבה כי היא חסויה;

(3) כל ישיבה של ועדה הדנה בהצעה שהועברה אליה על פי סעיף 79;

(4) כל ישיבה של ועדת משנה שהוקמה מכוח חוק הכנסת.

פרוטוקולים של ישיבות שאינן חסויות יהיו פתוחים לעיון הציבור, אולם יושב ראש ועדה רשאי, באישור הוועדה, שלא להתיר עיון בפרוטוקול מסוים או בחלק ממנו, באחת מאלה:

עיון בפרוטוקולים¹ (תיקונים מס' 20, 24, 40 ו-41)

(1) אם הדבר דרוש לשם שמירה על אינטרסים חיוניים של המדינה;

(2) אם הדבר דרוש לשם הגנה על המוסר או על ענינו של קטין או של חסר ישע;

(3) לבקשת מוזמן - אם פתיחת הפרוטוקול לעיון עשויה לגרום נזק למוזמן או לזולתו.

(ב) יושב ראש ועדה רשאי, באישור הוועדה, לבטל איסור עיון בפרוטוקול, כאמור בסעיף קטן (א).

(1ב) ההחלטה שלא להתיר עיון בפרוטוקול ונימוקה יירשמו בפרוטוקול נפרד אשר לא יהיה פתוח לעיון הציבור.

(ג) פרוטוקולים של ישיבות ועדת החוץ והביטחון שאינן פומביות, יהיו פתוחים לעיון אם עברה תקופה של 30 שנה מיום סיום הדיון במליאת הוועדה ו-50 שנה מיום סיום הדיון בוועדת משנה של הוועדה, זולת אם סבר יושב ראש הוועדה שיש בעיון משום אפשרות פגיעה בביטחון המדינה, ביחסי החוץ שלה או בפעולות כלכליות בינלאומיות חסויות או בקהילות וציבורים יהודיים ברחבי תבל וסיכון עלייתם ארצה.

¹ תחילתם של סעיפים קטנים (א), (ב) ו-(1ב) ביום תחילת כנס חורף התשנ"ה של הכנסת.

(ד) יושב ראש הכנסת יקבע נוהלים שבהם יפורט בין היתר המקום והמועד שבהם יועמדו הפרוטוקולים לעיון הציבור וכן יקבע את פרק הזמן המרבי שבין מועד הישיבה לבין המועד להעמדת פרוטוקול הישיבה לעיון הציבור.

(ה) יושב ראש ועדה רשאי להתיר מסירת פרוטוקולים לגופים ממלכתיים, לצרכי עבודתם.

תחולת תקנות הארכיונים (תיקונים) מס' 20 ו-24) 102.ג. על העיון בפרוטוקולים ומסירת העתקים מהם יחולו הוראות תקנות הארכיונים (עיון בחומר ארכיוני המופקד בגנזך), התשכ"ז-1966, בשינויים המתאימים.

סדר היום 103. (א) סדר היום של ישיבת ועדה יקבע יושב ראש הוועדה; חברי הוועדה רשאים להוסיף הצעות לסדר היום בהסכמת רוב הוועדה, ובלבד שהדיון בהצעות אלו יהיה לאחר הדיון בסעיפי סדר היום שקבע יושב ראש הוועדה.

(ב) זכות קדימה תינתן לדיון בהצעות חוקים הכלולות בסדר היום.

קריאה לסדר בוועדה (תיקון) מס' 16) 103.א. חבר הכנסת המתנהג בישיבת ועדה בצורה פוגעת בכבוד הכנסת או בכבוד הוועדה או בכבוד אחד מחבריה, יזהירו יושב ראש הוועדה בהודיעו שהוא קורא אותו לסדר.

שלילת רשות הדיבור, הוצאה והרחקה מישיבה (תיקון) מס' 16) 103.ב. קרא יושב ראש הוועדה את חבר הכנסת לסדר שלוש פעמים בישיבה אחת, רשאי היושב ראש לשלול ממנו את רשות הדיבור באותה ישיבה או להוציא את החבר מהישיבה, ואם היה צורך בכך - לתת הוראה להוצאתו בכוח.

- שימוש ברדיו-טלפון-נייד (תיקון מס' 61) 103ב1. חבר הכנסת הנוכח בישיבת ועדה, ואשר מכשיר הרדיו-טלפון-נייד או מכשיר הזימונית שברשותו משמיע צלצולים, או שהוא משוחח במכשיר רדיו-טלפון-נייד, יוציאו היושב ראש מהישיבה.
- החלפת חבר הכנסת שהוצא מישיבה (תיקון מס' 16) 103ג. הוצא חבר הכנסת מישיבה או מישיבות של ועדה, רשאית סיעתו לשלוח חבר אחר שימלא את מקומו.
- הצבעה (תיקון מס' 16) 103ד. נמנה חבר הכנסת שהוצא מישיבה או מישיבות של ועדה על סיעת יחיד, יהיה רשאי להיכנס לישיבה לצורך הצבעה בלבד.
- ערעור (תיקונים מס' 16 ו-46) 103ה. חבר הכנסת שהוצא מישיבת ועדה, רשאי לערער על הוצאתו בפני ועדת האתיקה של הכנסת.
- דיון בוועדת האתיקה (תיקונים מס' 46 ו-68) 103ו. (א) סבר יושב ראש הוועדה כי התנהגותו של חבר הכנסת שהוצא מישיבת הוועדה היתה חמורה, רשאי הוא להביא את הענין בפני ועדת האתיקה של הכנסת.
- (ב) הביא יושב ראש הוועדה את הענין בפני ועדת האתיקה, רשאית היא להחליט על הרחקתו של חבר הכנסת מישיבות הוועדה שמספרן לא יעלה על 10; לא היה חבר הכנסת חבר הוועדה שממנה הורחק, רשאית הוועדה להרחיקו כאמור מאחת הוועדות שבה הוא חבר.
- (ג) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מזכותו של כל אדם לקבול בפני ועדת האתיקה, בהתאם לכללי האתיקה לחברי הכנסת, על התנהגותו של חבר הכנסת בוועדה.

- הגבלת השתתפות בישיבות ועדה (תיקון מס' 30)**
103. (א) חברי ועדה ישתתפו בדיוני הוועדה ובהצבעות הנערכות בה בכפוף לכללי האתיקה של חברי הכנסת.
- (ב) חבר הכנסת שהוא צד לתלונה יהיה נוכח בישיבתה של ועדת הכנסת לשם הצגת טיעונו ומתן תשובות לשאלות וכן יהיה נוכח בשלב בירור התלונה; סיימה הוועדה את דיוניה, תסכם את עמדתה ותקבל החלטתה שלא בנוכחותו של חבר הכנסת כאמור גם אם הוא חבר הוועדה.
- (ג) לענין סעיף קטן (ב), "צד לתלונה" הוא:
- (1) מי שהתלונן ומי שהוגשה נגדו תלונה לפי סעיף 13(א)(1);
- (2) מי שביקש הרחקתו של חבר הכנסת מישיבות הכנסת או מישיבות ועדה וחבר הכנסת שבהרחקתו דנים לפי סעיפים 70(ב), 72(ב) או 103(א);
- (3) חבר הכנסת שערער על החלטת יושב ראש הישיבה או יושב ראש ועדה לפי סעיפים 68(ב) ו-103 ויושב ראש הישיבה או יושב ראש הוועדה הנוגע בדבר.
104. (א) יושב ראש של ועדה קבועה יזמין לדיון חבר הכנסת שאיננו חבר הוועדה, שהציע הצעה שהועברה לדיון בוועדה, או כל תיקון להצעה שבתחום דיוניה (להלן - המציע), כדי שיציג הצעתו¹.
- השתתפות חברי הכנסת שאינם חברי הוועדה (תיקונים מס' 38 ו-46)**

¹ הצעת תיקון לחוק שבדיון הוועדה, לפי סעיף 104 לתקנון הכנסת (מה שמכונה "הסתייגות"), תוגש לוועדה בכתב לפני הדיון. חבר הכנסת רשאי לבקש כי הוועדה תדון בהצעתו גם שלא בנוכחותו; חבר הכנסת שלא הגיש הצעתו בכתב, רשאי לבקש כי יוזמן להשתתף בדיון הוועדה, ובדיון יציג את הצעתו (החלטת ועדת הכנסת מיום ב' בשבט התשנ"ו-22.1.1996).

(ב) היתה הישיבה חסויה, כמשמעותה בסעיף 102א(ד) - יקבע יושב ראש הוועדה את מידת השתתפותו של המציע בדיון הנערך לאחר שהציג הצעתו.

(ג) בישיבה שאינה חסויה יוזמן המציע להשתתף בדיון.

(ד) (1) נמנה המציע עם סיעה המיוצגת בוועדה, יחליט יושב ראש הוועדה אם ליתן לו רשות הסתייגות, אם הצעתו לא התקבלה בוועדה;

(2) נמנה המציע עם סיעה שאינה מיוצגת בוועדה, רשאי הוא להסתייג, אם הצעתו לא התקבלה בוועדה.

105. ועדה קבועה רשאית להזמין לדיוניה משקיפים קבועים מנציגי הסיעות שאינן מיוצגות באותה ועדה, אם אין התנגדות לכך בוועדה. **הזמנת משקיפים**

106. ועדה קבועה רשאית להזמין מזמן לזמן לישיבותיה - **הזמנת מומחים וכו' (תיקון מס' 35)**

(1) מומחה לשאלה שבה דנה הוועדה, בין שהוא חבר הכנסת ובין שאיננו חבר בה¹;

(2) כל אדם, או בא כוחו של גוף או חוג מסוים, שיש לו ענין בשאלה שהוועדה דנה בה, לשמוע את דעתו ולבקש ממנו תשובות על שאלות שהיא תמצא לנכון להציג לו.

¹ בקשר להופעה של חבר הכנסת בפני ועדות בשם גופים אינטרסנטיים, ראה כללי האתיקה של חברי הכנסת.

- הזמנת עובדים 106.א. (א) מבלי לגרוע מהאמור בסעיף 106, ובכפוף להוראות סעיף 21(ב) לחוק-יסוד: הכנסת, רשאית ועדה קבועה להזמין לשיבותיה עובדי המדינה, עובדי חברות ממשלתיות, עובדי תאגידים שהוקמו בחוק, עובדי רשויות מקומיות ועובדי מועצות דתיות בכל ענין שמליאת הכנסת העבירה לדיון בוועדה לפי סעיפים 14(א), 111, 118 ו-138 ולפי כל דין אחר; מי שהוזמן כאמור חייב להתייבב לפני הוועדה ולמסור לה את המידע שבידו הנוגע לנושא הדיון; ואולם רשאי השר הממונה או ראש הגוף שהמוזמן פועל בשירותו, להודיע לוועדה כי הוא עצמו יופיע במקום מי שזומן.
- הוראת סעיף קטן (א) תחול גם על נושאי משרה ממלאי תפקידים אחרים בגופים כאמור בסעיף קטן (א), אף שאינם עובדים בהם. (ב)
- עובד המדינה יזומן באמצעות השר הנוגע בדבר ובתיאום עמו. 106.ב. (א) דרך ההזמנה (תיקון מס' 35)
- עובד חברה ממשלתית או עובד תאגיד שהוקם בחוק, יזומנו באמצעות המנהל הכללי של החברה או התאגיד, לפי הענין; מנהל כללי של חברה או תאגיד כאמור, יזומן בידיעת יושב ראש הדירקטוריון או יושב ראש המועצה של החברה או התאגיד; דירקטור או חבר מועצה בחברה ממשלתית או בתאגיד שהוקם בחוק, יזומנו באמצעות יושב ראש הדירקטוריון או יושב ראש המועצה של החברה או התאגיד, לפי הענין, והכל - בתיאום עם השר הנוגע בדבר. (ב)
- חבר מועצה של רשות מקומית ועובד רשות מקומית יזומנו באמצעות ראש הרשות המקומית. (ג)
- חבר או עובד מועצה דתית יזומנו באמצעות יושב ראש המועצה הדתית ובידיעת השר לענייני דתות. (ד)

(ה) בסעיף זה ובסעיף 106ה, "השר הנוגע בדבר" -

(1) השר הממונה על המשרד או על ביצוע החוק שמכוחו הוקם התאגיד;

(2) לגבי חברה ממשלתית - השר שנקבע בחוק כאחראי לענייני החברה;

(3) לגבי מועצה דתית - השר לענייני דתות.

התייצבות שר 106ג. ועדה קבועה רשאית לדרוש ששר או נציגו יתייצבו לפניו, לענין סעיף 14(ב) אחת לחודש. **(תיקון מס' 35)**

ייחוד ההופעה 106ד. הופעתו של מי שהוזמן להתייצב לפני ועדה קבועה לפי סעיפים 14, 106, או 106א תהא שלא בנוכחות מוזמנים אחרים, שאינם נציגי ממשלה, אם ביקש זאת מיושב ראש הוועדה. **(תיקון מס' 35)**

אי התייצבות 106ה. מי שהוזמן להתייצב לפני ועדה קבועה ולא עשה כן, תודיע הוועדה על כך לשר הנוגע בדבר או לראש הרשות המקומית הנוגע בדבר ואלה יודיעו לוועדה על הצעדים המשמעותיים שנקטו בהם באותו ענין. **(תיקון מס' 35)**

ייצוג של שר 107. שר רשאי להביא לדיוני ועדה את העוזרים שהוא זקוק להם, או להיות מיוצג על ידי עוזר שהשר מילא את ידיו לכך.

קשר עם משרדי הממשלה 108. הקשר בין ועדה מוועדות הכנסת לבין משרד ממשלתי הממשלה הוא רק באמצעות השר הנוגע בדבר¹.

המלצות 109. (א) בענין ששר רשאי להורות ולהתקין תקנות בנות פועל תחיקתי, אין הוועדה רשאית להעמיד להצבעה אלא המלצות.

¹ ועדת הכנסת רשמה לפניו הודעת שר המשפטים בשם הממשלה, כי - מלבד אם נקבע אחרת מטעם הממשלה - השר שהשיב מעל במת הכנסת בדיון מוקדם על הצעת חוק פרטית, ייצג את הממשלה בעצמו או על ידי נציגו, בדיון בוועדה על הצעת החוק (החלטת ועדת הכנסת מיום י"א בשבט התשל"ו - 13.1.1976).

(ב) בענין הדורש חקיקה בכנסת, אין הוועדה רשאית להמליץ אלא בדבר מסוים.

דיון מחדש 110. בכל מקרה שיש רוב בוועדה הדורש לדון מחדש בהחלטה שנתקבלה בוועדה וטרם הונחה על שולחן הכנסת, יש לדון מחדש בענין שהוחלט עליו.

מסקנות הוועדה והטיפול בהן (תיקונים) מס' 8, 10 ו-18) 111. (א) בענין שאינו הצעת חוק ואשר נמסר על ידי הכנסת לדיון אחת הוועדות, תביא הוועדה את מסקנותיה¹ לידיעת חברי הכנסת על ידי הנחתן על שולחן הכנסת, זולת אם החליטה הוועדה, מטעמים מיוחדים שתציין בהחלטתה, שלא לפרסם מסקנותיה; והוועדה רשאית שלא לפרסם את הטעמים להחלטתה; מסקנות של ועדה שיונחו על שולחן הכנסת - יונחו בצירוף מסקנות המיעוט או חבר בודד של הוועדה, אם היו כאלו.

(ב) בכל מקרה שאין החלטה מראש של הכנסת לקיים דיון במסקנות הוועדה, רשאית הממשלה להציע לכלול דיון במסקנות הוועדה בסדר היום של הכנסת; כמו כן רשאי כל חבר הכנסת, על ידי הצעה לסדר היום, להציע לכלול דיון כאמור בסדר היום של הכנסת.

(ג) יושב ראש הכנסת יעביר את מסקנות הוועדה אל השר אשר הענין הנדון נמצא בתחום תפקידיו; לא ברור מי הוא השר שבתחום תפקידיו נמצא נושא המסקנות, יעביר יושב ראש הכנסת את מסקנות הוועדה לידי ראש הממשלה.

¹ בדיון בנושא שהועבר לוועדה בעקבות הצעה לסדר היום, לא תחרוג הוועדה במסקנותיה מהנושא כפי שהוגדר והוסבר בעת דיוני הכנסת; טוען חבר ועדה או נציג ממשלה, כי המסקנות המוצעות בוועדה, או חלק מהן, חורגות מגדר הנושא כפי שהועבר לוועדה, יביא יושב ראש הוועדה את הדבר לפני ועדת הכנסת, ויושב ראש ועדת הכנסת יעמידו כסעיף ראשון על סדר יומה בישיבתה הרגילה הראשונה, לאחר מכן החלטת ועדת הכנסת תהא סופית; נשמעה הטענה מפי חבר הכנסת שאינו חבר בוועדה, תחליט הוועדה אם להביא את הדבר לפני ועדת הכנסת (החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ח באדר התשל"ב - 14.3.1972).

(ד) תוך שלושה חודשים מיום קבלת המסקנות, יודיע השר בכתב ליושב ראש הכנסת על כל פעולה שפעל בעקבות המסקנות; הודעת השר תונח על שולחן הכנסת.

(ה) מסקנות הוועדה יצורפו ל"דברי הכנסת".

(א) 112. **הודעה על עבודת הוועדה (תיקונים מס' 32 ו-54)**
עברו שלושה חודשים מהיום שענין נמסר לדיון בוועדה לפי סעיף 111 או מהיום שהצעת חוק הועברה לוועדה לפי סעיף 116(א), סעיף 117, סעיף 138(א) או סעיף 141, והוועדה לא כללה את הנושא בסדר יומה - רשאי חבר הוועדה לפנות לוועדת הכנסת ולבקש את התערבותה.

(ב) עברו שישה חודשים מהיום שענין נמסר לדיון של ועדה לפי סעיף 111 או מהיום שהצעת חוק הועברה לוועדה לפי סעיף 116(א) או סעיף 117 או סעיף 138(א) או סעיף 141 והוועדה לא הניחה מסקנותיה על שולחן הכנסת או לא החזירה את הצעת החוק לכנסת או לא עשתה כאמור בסעיף 138(ב), הכל לפי הענין, יודיע יושב ראש הוועדה בכתב ליושב ראש הכנסת על הסיבות לכך, וכך יעשה, מדי פעם, אם עברו שישה חודשים נוספים; יושב ראש הכנסת יעביר העתק מההודעה לידיעת ועדת הכנסת, ימי הפגרה לא יבואו בחשבון בענין התקופות הנזכרות בסעיף זה.

(ג) לענין סעיף קטן (ב), ענין או הצעת חוק שהכנסת קבעה את הוועדה בה יידונו - יראו כיום מסירתם לוועדה את יום החלטת הכנסת על העברתם לוועדה; ענין או הצעת חוק שקביעת הוועדה בה יידונו נמסרה לוועדת הכנסת - יראו כיום מסירתם לוועדה את יום החלטת ועדת הכנסת הקובעת את הוועדה, ואם החליטה ועדת הכנסת על העברת הענין או הצעת החוק לוועדה משותפת - את יום הרכבת הוועדה המשותפת.

(ד) חבר הכנסת שיזם הצעת חוק פרטית או שהעלה נושא על סדר היום ועברו שישה חודשים מהיום שאלה הועברו לוועדה מוועדות הכנסת רשאי, אם הוועדה לא פעלה כאמור בסעיף קטן (ב), לפנות לוועדת הכנסת ולבקש התערבותה.

(ה) ועדת הכנסת רשאית לקצוב זמן נוסף לאותה ועדה, כדי שזו תביא את דיוניה לסיום ולהצבעה במשך פרק זמן זה, ורשאית היא להעביר את המשך הדיון בענין או בהצעת החוק לוועדה אחרת, תוך קציבת זמן כאמור.

פרק שביעי: הדיון בהצעות חוק מטעם הממשלה

- הנחה על שולחן הבית (תיקון מס' 71)
113. (א) הצעת חוק מטעם הממשלה (להלן בפרק זה - הצעת חוק) תוגש לכנסת על ידי מסירתה ליושב ראש הכנסת.¹
- (ב) יושב ראש הכנסת יניח את הצעת החוק על שולחן הכנסת ויעמידה על סדר היום.
- (ג) הדיון בהצעת החוק לא ייערך אלא לאחר שהצעת החוק היתה מונחת על שולחן הכנסת לפחות יומיים, אם ועדת הכנסת לא החליטה, לבקשת הממשלה, להקדים את הדיון², ובלבד שבעת ההצבעה על הקדמת הדיון נכחו בוועדת הכנסת לפחות שליש מחבריה הקבועים של הוועדה.
- (ד) במידת האפשר יימסרו תרגומי הצעות חוק לחברי הכנסת הערבים תוך התקופה הקבועה בסעיף זה.
- שלוש קריאות 114. הדיון על הצעת חוק ייערך בשלוש קריאות.
- קריאה ראשונה 115. (א) בקריאה הראשונה, יתחיל הדיון בדברי הסבר של חבר הממשלה או של סגן שר, ויראו את דבריו כהצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה.³

¹ בית המשפט לא יצווה על אי הגשת הצעת חוק מסוימת על ידי הממשלה לכנסת, ואפילו נראתה אותה הצעה בעיני בית המשפט כבלתי צודקת או כבלתי סבירה (ב"ש 166/84 ישיבת תומכי תמימים מרכזית ואח' נ' מדינת ישראל, פ"ד לח (2) (277).

² בהעדר הסדר אחר בענין הצעות חוק של ועדה של הכנסת, אין כל מניעה לכך שוועדת הכנסת תנהג באופן דומה גם במקרה של הצעת חוק שהיוזמה לה באה מוועדות הכנסת (בג"ץ 410/91 עו"ד ליסה בלום ואח' נ' יושב ראש הכנסת ואח').

³ בתום דברי השר או סגן השר ואין רשומים לויכוח, יודיע יושב ראש הישיבה: "אין רשומים לויכוח", ויש להמתין שעה קלה לפני ההצבעה (החלטת יושב ראש הכנסת והסגנים מיום כ"ט בטבת התשכ"ד - 14.1.1964).

- (ב) נרשמו חברי הכנסת לרשות הדיבור, יתקיים הדיון לפי הסדרים שנקבעו בפרק הרביעי, אם אין בענין הוראה אחרת בפרק זה.
- (ג) חבר הממשלה או סגן שר רשאי לסכם את הדיון בדברי תשובה.
116. הצבעה לאחר הקריאה הראשונה (א) הקריאה הראשונה תסתיים בהצבעה בעד ההעברה של הצעת החוק לוועדה מוועדות הכנסת¹ או נגד ההעברה.
- (ב) הוצע להחזיר את הצעת החוק לממשלה, יועמדו להצבעה הצעה זו וההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה - זו מול זו.
- (ג) החליטה הכנסת לא להעביר את הצעת החוק לוועדה או החליטה להחזירה לממשלה, חוזרת הצעת החוק לממשלה ותורד מסדר יומה של הכנסת.
117. הוועדה לניסוח ההצעה (א) החליטה הכנסת להעביר את הצעת החוק לוועדה, והיו הצעות שונות בנוגע לוועדה אליה תועבר הצעת החוק או שלא הוצעה ועדה מסוימת, תקבע ועדת הכנסת את הוועדה אליה תועבר הצעת החוק².

¹ בהתאם לנוהל מחליטה ועדת הכנסת, על פי פניית חבר הכנסת, להמליץ בפני הכנסת לשנות את החלטתה בדבר העברת הצעת חוק לוועדה, והעברתה לוועדה אחרת.

² (1) משנתקבלה החלטה בכנסת להעביר הצעת חוק לוועדה - יודיע יושב ראש הישיבה - לאחר שהכריז על תוצאות ההצבעה: הצעה פלונית הועברה לוועדה פלונית (או לוועדה סתם אם נשמעו שתי הצעות או יותר לאיזו ועדה להעביר)(החלטת ועדת הכנסת מיום ט' בשבט התשל"ה - 21.1.1975).

(2) אחר שהכריז יושב ראש הישיבה, בתום ההצעה, על העברת הצעת חוק או הצעה לסדר היום לוועדה פלונית, אין להיזקק להצעה אחרת (החלטת ועדת הפירושים מיום י"ד בטבת התשנ"א - 31.12.1990).

(3) הוראות סעיף זה לא יחולו על העברת הצעת חוק של חבר הכנסת, לגביה יש לנהוג בהתאם להוראות סעיף 141(ב) ולהעבירה לוועדה שהכינה אותה לקריאה ראשונה (החלטת ועדת הפירושים מיום כ' בחשוון התשנ"ב - 28.10.1991).

- (ב) קבעה ועדת הכנסת את הוועדה, יודיע על כך יושב ראש ועדת הכנסת מעל במת הכנסת.
118. **הדיון בוועדה (תיקון מס' 27)**
- (א) הוועדה תדון בהצעת החוק שהועברה אליה על ידי הכנסת.
- (ב) היועץ המשפטי לממשלה, סגניו ועוזריו, והיועצים המשפטיים למשרדי הממשלה יעמדו לרשות הוועדה ולרשות כל אחד מחבריה לכל עזרה שתידרש מהם בניסוח החוק, ההצעות וההסתייגויות.
- (ג) הגיעה הוועדה למסקנה כי מן הראוי שהטיפול בהצעה יועבר לוועדה אחרת, יביא יושב ראש הוועדה את הדבר לפני ועדת הכנסת; מצאה ועדת הכנסת כי יש להעביר את הטיפול בהצעה - תחליט לאיזו ועדה ותביא את הצעתה לאישור הכנסת.
119. **תיקוני ההצעה**
- הוועדה רשאית להציע תיקונים בהצעת החוק ככל שייראה לה, ובלבד שתיקונים כאלה לא יחרגו מגדר הנושא של הצעת החוק; היתה הצעת החוק תיקון לחוק קיים, רשאית הוועדה להציע תיקונים שאינם חורגים מגדר הנושא של הצעת החוק, אף אם הם נוגעים לסעיפים של החוק שאינם נזכרים בהצעת החוק.
120. **חריגה מגדר הנושא**
- (א) הוצע בוועדה תיקון להצעת חוק, וחבר הוועדה או נציג הממשלה טוען שהתיקון המוצע חורג מגדר הנושא של הצעת החוק¹, יביא יושב ראש הוועדה את הדבר לפני ועדת הכנסת, ויושב ראש ועדת הכנסת

¹ הטענה יכולה להיטען כל עוד הצעת החוק נדונה בוועדה והטוען אותה אינו מוגבל רק לשלב הדיון בהצעת התיקון שאליו היא מתייחסת (החלטת ועדת הכנסת מיום ל' בשבט התשמ"ב - 23.2.1982).

יעמידו כסעיף ראשון על סדר יומה
בישיבתה הרגילה הראשונה לאחר מכן;
החלטת ועדת הכנסת תהא סופית¹.

¹ (1) החליטה ועדת הכנסת בהתאם להוראות סעיף 120 לתקנון הכנסת, כי תיקון להצעת חוק שהוצע בוועדה מוועדות הכנסת, חורג מגדר הנושא של הצעת החוק, חלה החלטה זו גם על הסתייגויות (החלטת ועדת הכנסת מיום י"ט בטבת התש"ם - 8.1.1980).

(2) ועדת הכנסת קבעה לעצמה כלל מנחה, לפיו, כאשר בעת הקריאה הראשונה של הצעת החוק מודיע השר או סגן השר כי בדעתו להציע תיקונים להצעת החוק, ולאחר מכן מועלית בוועדה טענה של חריגה מגדר הנושא, לא תראה ועדת הכנסת את התיקון המוצע כחורג מגדר הנושא (החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ב בטבת התשמ"ו - 6.1.1986).

(3) בבג"ץ 4513/97 אבו ערער נ' יושב ראש הכנסת, פסק השופט אור כי לא ניתן לקבל את הטענה כי תיקון לחוק מהווה נושא חדש, שכן "המדובר הוא בפן אחר, נוסף, של אותה סוגיה עצמה שעלתה בהצעת החוק אשר עברה בכנסת קריאה ראשונה... מדובר בשני יישומים קונקרטיים של אותה התכלית עצמה... ההוראה שהוספה על ידי הוועדה משתלבת באופן טבעי בהסדר שאושר בקריאה הראשונה לכלל הסדר קוהרנטי, המסדיר "נושא" אחד."
בית המשפט מנה מספר שיקולים לענין טענת נושא חדש:

(א) התכלית העיקרית של סעיף 119 היא לצייד את הוועדה, השוקדת על הצעת חוק שאושרה בקריאה ראשונה, בסמכויות הנדרשות כדי לגבש את הצעת החוק לכלל חקיקה סופית. הוראת הסעיף מאפשרת לוועדה לתקן את הצעת החוק. היא מאפשרת לה לברא את הצעת החוק מפגמים אשר דבקו בה, ללטש את הסדריה, להשלים את החסר, להסיר את המיותר או המזיק, על מנת שבפני הכנסת תונח הצעת חוק טובה ויעילה ככל האפשר להשגת התכלית שלה נועדה. הוראה זו מיעלת את הליכי החקיקה. היא מונעת סרבול מיותר, אשר עלול היה להתרחש אם כל תיקון בהצעת חוק היה מחייב פתיחתם מחדש של כל הליכי החקיקה, החל משלב הקריאה הראשונה

(ב) סמכות זו של הוועדה אינה בלתי מוגבלת. נקבע לה סייג, המונע מן הוועדה לחרוג מן הנושא של הצעת החוק. תכליתו של סייג זה למנוע "הגנבה" של הוראות והסדרים, אשר לא נכללו בהצעת החוק ולא נתקבלו בקריאה ראשונה בכנסת, ובשל כך לא נתקיים לגביהם דיון ציבורי פתוח, בכנסת כמו גם מחוץ לה.

(ג) הנושא של הצעת החוק הוא המכתיב את גבולות הפעולה של הוועדה בבואה לדון בהצעה שלפניה. לא הרי הצעת חוק, אשר מובא בה חוק שלם, אשר חובק הסדרים וסוגיות לרוב, כהרי הצעת חוק, אשר מוצע בה לתקן הוראה אחת העוסקת בנושא נקודתי. ברור, כי היקפו של ה"נושא" במקרה הראשון יהיה רחב בהרבה מן ה"נושא" במקרה השני.

(4) העותר, חבר הכנסת פורז, טען כי חלק החוק הנוגע לשידורי חדשות על ידי ערוצים יעודיים מהווה נושא חדש. נפסק כי "אין לגלות העדר סבירות בהחלטת ועדת הכנסת כי תיקון שידורי החדשות מהווה השלמה של הצעת החוק ושכלולה, ואין הוא בגדר "נושא חדש"... זהו מסוג הענינים שבו יש ליתן משקל ניכר לעמדת הוועדה הנוגעת בדבר ולהחלטת ועדת הכנסת, על פיה אין מדובר ב"נושא חדש". החלטת ועדת הכנסת... אינה חורגת איפוא ממתחם הסבירות הרחב המוקנה לה

(ב) נשמעה הטענה מפי חבר הכנסת שאינו חבר בוועדה, תחליט הוועדה אם להביא את הדבר לפני ועדת הכנסת.

חלוקת הצעת החוק 121. הוועדה רשאית בכל עת, על פי יוזמתה, להביא לפני הכנסת הצעה שהכנסת תרשה לדון ולהביא לפנייה רק חלק מחוק שהועבר לוועדה; הצעה כזאת תיחשב כקריאה ראשונה חדשה של חלק החוק¹.

מיזוג וחלוקה של הצעות (תיקונים מס' 4 ו-65) 122. (א) הוועדה רשאית בכל עת, על פי יוזמתה, ובאישורה של ועדת הכנסת -

(1) למזג שתי הצעות חוק או יותר שעברו קריאה ראשונה, ולהביאן כהצעת חוק לקריאה שניה ושלישית בכנסת;

בהקשר זה. " (בג"ץ 1030/99 ח"כ אורון ואח' נ' יושב ראש הכנסת ואח', ניתן ביום 26.3.2002).

(5) בבג"ץ 5131/03 ח"כ ליצמן נ' יושב ראש הכנסת, בענין ההצבעות הכפולות, העיר הנשיא ברק בהערת אגב: "מה הדין אם לאחר הקריאה הראשונה נוסף להצעה ענין חדש החורג מגדר הנושא של הצעת החוק. הכלל הקבוע בתקנון לענין זה הוא שיש לקבל החלטה של ועדת הכנסת (ראו סעיף 120 לתקנון הכנסת). באחת הפרשות נאמר אגב אורחה, שאם נוסף ענין חדש בלא שהדבר בא לפני ועדת הכנסת, "שאינן זו חריגה העולה כדי פגם המצדיק התערבות בית המשפט בהליכי החקיקה של הכנסת" (השופטת ד' דורנר בבג"ץ 5160/99 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ועדת החוקה, חוק ומשפט, פ"ד נג (4), 92, 95). ספק בעיני אם יש לקבל גישה זו, ואני מבקש להשאירה בצריך עיון. שונה היתה גישתי אילו הועברה השאלה אם הנושא הוא חדש, ונתקבלה תשובתה של ועדת הכנסת כי הנושא אינו חדש. במקרה זה נראה לי כי אין מקום לדון בטענה כי ועדת הכנסת סתתה בגישתה. אף ענין זה ניתן להשאיר בצריך עיון."

¹ הוראת סעיף 121 מאפשרת למליאת הכנסת להרשות להביא לפנייה חלק מהצעת חוק לקריאה שניה ושלישית, לא רק בדרך של פיצול לפי סעיפי הצעת החוק, אלא גם בחלוקה מהותית, בין לפי הנושאים בהם דנה הצעת החוק, ובין לפי התקופות, אליהן מתייחסת הצעת החוק. כן רשאית מליאת הכנסת להרשות לוועדה המכינה הצעת חוק לקריאה שניה ושלישית להביא תחילה הוראת שעה המסדירה את הנושא הנדון בהצעת החוק לתקופה קצובה, שבמהלכה תמשיך הוועדה להכין את ההסדר הקבוע או ארוך הטווח, ותביא אותו לקריאה שניה ושלישית (החלטת ועדת הכנסת מיום כ' בחשון התשס"א - 20.11.2000).

(2) לחלק הצעת חוק לשתי הצעות חוק או יותר, ולהביאן בעת ובעונה אחת כהצעות חוק נפרדות לקריאה שניה ושלישית בכנסת.

(ב) עברה הצעת חוק בדיון מוקדם, ולאחר מכן עברה הצעת חוק זהה או דומה בעיקרה בקריאה ראשונה, רשאית הוועדה שאליה הועברו ההצעות, על פי יוזמתה ובאישור ועדת הכנסת, לדון בהצעות במשולב, בהתאם לנוסח שעבר קריאה ראשונה, ולהביאן בהצעת חוק אחת לקריאה שניה ולקריאה שלישית בכנסת.

(א) 123. סיימה הוועדה את דיוניה בהצעת החוק, תחזירה לכנסת לקריאה שניה בנוסח שאישרה לכך, או תציע לכנסת להסירה מסדר היום. **הנחה על שולחן הכנסת לקריאה שניה (תיקונים מס' 73 ו-75)**

(ב) היו הקולות בוועדה שקולים לכל אחת משתי גירסאות לסעיף אחד בהצעת החוק, תביא הוועדה שתי גירסאות להצבעה בקריאה שניה.

(ג) הוועדה תצרף להצעת החוק רשימת ההסתייגויות של חברי הוועדה ושל חברי כנסת אחרים לפי סעיף 104, ושל נציגי הממשלה; הסתייגות אינה יכולה לשלול את עצם החוק.

(1ג) לא תצורף להצעת החוק הסתייגות הכוללת כינוי או ביטוי מעליב, גידופין או דברי בלע.

(ד) הצעת החוק בצירוף ההסתייגויות כאמור תונח על שולחן הכנסת על ידי יושב ראש הכנסת, והוא יעמידה על סדר יומה¹.

¹ אין להרשות לחבר כנסת להוסיף את הסתייגותו ללוח ההסתייגויות לאחר שהחוק וההסתייגויות הונחו כבר על שולחן הכנסת (החלטת ועדת הכנסת מיום י"ח באב התשי"ד - 17.8.1954).

הצעה להסיר הצעת חוק מסדר היום (תיקון מס' 73) 123.א. (א)

הצעת הוועדה לכנסת להסיר הצעת חוק מסדר היום כאמור בסעיף 123(א), תוצג מפי יושב ראש הוועדה או מפי חבר הוועדה שנתמנה לכך על ידיו, או, בהעדר היושב ראש, מפי חבר הוועדה שנתמנה לכך על ידה.

(ב) אלה רשאים להשיב:

(1) היתה ההצעה הצעת חוק פרטית או מורכבת ממספר הצעות חוק פרטיות - אחד מיוזמי הצעת החוק, כפי שייקבע על ידם;

(2) היתה ההצעה הצעת חוק ממשלתית - נציג הממשלה המדבר בשמה, כאמור בסעיף 88(ב).

(ג) החליטה הכנסת לדחות את הצעת הוועדה כאמור בסעיף קטן (א), תונח הצעת החוק על שולחן הכנסת על ידי יושב ראש הכנסת לקריאה שניה, בשבוע שלאחר השבוע שבו התקבלה ההחלטה, בנוסח שהתקבל בקריאה הראשונה או בנוסח אחר שתכין הוועדה ובצירוף הסתייגויות, אלא אם כן החליטה ועדת הכנסת על מועד אחר.

חידוש הדיון בוועדה על פי דרישתה 124. (א)

הוועדה הנוגעת בדבר רשאית לחדש דיוניה בהצעת החוק גם לאחר שהונחה על שולחן הכנסת וכל עוד לא התחילה הקריאה השניה.

(ב) החליטה הוועדה לעשות כן, יודיע יושב ראש הכנסת על כך בכנסת, והקריאה השניה תידחה עד שהצעת החוק תוחזר ותונח על שולחן הכנסת.

125. **זמן הקריאה השנייה** הקריאה השנייה תיערך למחרת ההנחה על שולחן הכנסת או באחת הישיבות שלאחר מכן, זולת אם החליטה ועדת הכנסת להתיר את הקריאה ביום ההנחה.
126. **סדרי הדיון בקריאה השנייה**
- (א) הדיון בקריאה השנייה יתחיל בהרצאה מטעם הוועדה מפי יושב ראש הוועדה או מפי חבר הוועדה שנתמנה לכך על ידיו, או, בהעדר היושב ראש, מפי חבר הוועדה שנתמנה לכך על ידיה¹, ויראו את הדברים בשם הוועדה כהצעה לקבל את הצעת החוק בקריאה השנייה.
- (ב) היושב ראש יעמיד להצבעה את סעיפי הצעת החוק, אחד אחד.
- (ג) סעיפים רצופים שלא נרשמו להם הסתייגויות, רשאי היושב ראש להעמידם להצבעה במרוכז, זולת אם דרש חבר הכנסת להצביע בנפרד על כל אחד מהם או על אחד מהם.
- (ד) נרשמה הסתייגות לסעיף מסוים, יקבל המסתייג רשות הדיבור לחמש דקות להנמקת ההסתייגות².
- (ה) היושב ראש רשאי, בהסכמת המסתייג ויושב ראש הוועדה, לרכז את הנמקת ההסתייגויות למספר סעיפים בבת אחת.

¹ מיד לאחר הרצאת יושב ראש הוועדה או חבר הוועדה שנתמנה לכך על ידיו, תינתן רשות הדיבור, למשך שלוש דקות, לחבר הכנסת שהציע הצעת חוק באותו נושא, אשר אושרה בדיון מוקדם ושולבה על ידי הוועדה בהצעת החוק מטעם הממשלה; ואם היו מספר מציעים - חבר הכנסת שעליו הסכימו המציעים (החלטת ועדת הכנסת מיום ג' בטבת התשנ"ו - 26.12.1995).

² (1) דין הסתייגויות חלופות, לענין משך הזמן להנמקתן כדין הסתייגות אחת (החלטת ועדת הכנסת מיום ב' בשבט התשנ"ו - 23.1.1996).

(2) הוגשו הסתייגויות זהות על ידי מספר חברי הכנסת, יירשמו ההסתייגויות כהסתייגות אחת בשם קבוצת חברי הכנסת שהגישו את ההסתייגות, ורשאי כל אחד מהם לנמק את הסתייגותו (החלטת ועדת הכנסת מיום י"ג באדר התשנ"ו - 4.3.1996).

- (ו) יושב ראש הוועדה או מי שנתמנה לכך על ידי הוועדה ישיב למסתייגים.¹
- (ז) הזכות הניתנת לכל חבר הממשלה לדבר בשם הממשלה בכל שלב של הדיון נתונה בקריאה שניה גם לסגן השר שמושרדו ממונה על ביצועו של החוק המוצע.
- (א) 127. **דיון חוזר בוועדה על פי דרישת הכנסת**
 בכל שלב של הדיון בקריאה השניה רשאית הכנסת, לפי הצעת הממשלה או יושב ראש הוועדה, להטיל על הוועדה לחזור ולדון בהצעת החוק כולה או בשאלה שהכנסת תפרש בהחלטתה.²
- (ב) הוועדה תדון בהצעת החוק או בשאלה שנמסרה לה על ידי הכנסת, ותביא לפניו את הצעותיה.³

¹ ועדת הפירושים, בישיבתה מיום י"ח באב התשל"ד - 6.8.1974, החליטה שלא לקבל את ערעורו של חבר הכנסת יחזקאל פלומין נגד קביעתו של יושב ראש ישיבת הכנסת ש' ז' אברמוב ביום ג' בניסן התשל"ד - 26.3.1974, להפסיק את הדיון בקריאה השניה, לפני תשובת יושב ראש ועדת הכספים למסתייגים, על פי בקשתו של יושב ראש הוועדה.

² (1) ביום כ"ד בשבט התשס"ב - 6.2.2002, בעת ההצבעה בקריאה השניה על הצעת חוק-יסוד: משק המדינה (הצעות חוק והסתייגויות שבביצוען כרוכה עלות תקציבית)(הוראת שעה), התקבלו 2 הסתייגויות סותרות. לאחר שבקשת יושב ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט לאפשר לוועדה לחזור ולדון בסוגיה שנדונה בהסתייגויות נדחתה, נערכה הצבעה על שתי ההסתייגויות, זו מול זו.

(2) לפני ההצבעה האמורה בסעיף 1, ביקש אחד המסתייגים לחזור בו מההסתייגות, אולם יושב ראש הכנסת קבע כי אינו יכול לעשות כן, לאחר שהכנסת קיבלה את ההסתייגות (בקריאה השלישית - לא אושר החוק האמור).

³ אין מקום להסתייגות שאינה נובעת מן הסעיף אשר רק הוא הוחזר לוועדה (החלטת ועדת הכנסת מיום ט"ז באב התשי"ג - 28.7.1953).

הצבעה בקריאה שנייה (תיקון מס' 44) 128. (א) היושב ראש יצביע תחילה על הצעת המסתייג; לא נתקבלה הצעת המסתייג, יצביע על הסעיף בנוסח הוועדה; נתקבלה הצעת המסתייג, יצביע על הסעיף בנוסח ההסתייגות¹.

(ב) (1) נעדר המסתייג מההצבעה, לא יצביעו על הצעתו²; היו מספר מציעים להסתייגות אחת ונעדרו כולם מההצבעה לא יצביעו על הצעתם.

(2) נבצר מחבר הכנסת להשתתף בהצבעה והוא הודיע על כך בכתב, מראש, ליושב ראש הכנסת, וביקש שיצביעו על הסתייגותו, תצביע עליה הכנסת; הוראת פסקה זו לא תחול על הצבעות על חוק תקציב המדינה ועל חוק הסדרים במשק המדינה.

הסתייגויות שאינן מתיישבות זו עם זו (תיקון מס' 73) 128.א. התקבלו הסתייגויות שאינן מתיישבות זו עם זו, תכריע ביניהן הכנסת בהצבעה שתתקיים מיד; ואולם אם ביקש זאת יושב ראש הוועדה, תתקיים ההצבעה המכריעה בין ההסתייגויות בשבוע שלאחר מכן, בהתאם להצעה שתכין הוועדה, ובלבד שנכללו בה ההסתייגויות שהתקבלו כאמור, בלא צירוף הסתייגויות חדשות.

¹ (א) כאשר קיימות הסתייגויות שונות לסעיף אחד, תתקיים הצבעה נפרדת על כל הסתייגות. לענין זה רואים הסתייגות שהיא משותפת לכמה חברי הכנסת - כהסתייגות אחת (החלטת ועדת הפירושים מיום י"ח בטבת התש"ן - 15.1.1990).

(ב) כאשר נדרש רוב מיוחד בהצבעה בקריאה השניה, נדרש הרוב בהצבעה על הסעיף בנוסח הוועדה או בנוסח ההסתייגות, לפי הענין, ולא בהצבעה על ההסתייגות עצמה.

² ההוראה האמורה חלה גם על הסתייגות הממשלה (החלטת ועדת הכנסת מיום 6.6.1995).

- קריאה שלישית** 129. כתום ההצבעה בכל סעיפי החוק תתקיים מיד הקריאה השלישית, בה תצביע הכנסת, ללא דיון נוסף, על הנוסח הסופי של החוק כולו כפי שנתקבל בקריאה השניה; והוא כשלא נתקבלה הסתייגות בקריאה השניה ולא הוצבע בה על גירסאות שונות לסעיף אחד¹.
- דחיית הקריאה השלישית** 130. (א) נתקבלה הסתייגות בקריאה השניה או הוצבע בה על גירסאות שונות לסעיף אחד, תתקיים הקריאה השלישית בשבוע שלאחר השבוע בו הסתיימה הקריאה השניה, והוועדה רשאית, לפני הקריאה השלישית, להביא בהצעת החוק את שינויי הנוסח המחויבים בעקבות ההסתייגות או הגירסה שנתקבלה.
- (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) רשאי נציג הממשלה, או יושב ראש הוועדה בשמה, לבקש במקרים מיוחדים שהקריאה השלישית תתקיים מיד או שהקריאה השלישית תידחה לשבוע נוסף, והודעה על כך תימסר לכנסת.

¹ (1) משנתקבל חוק על ידי הכנסת בקריאה שלישית, יודיע יושב ראש הישיבה - לאחר שהכריז על תוצאות ההצבעה - חוק פלוני נתקבל (החלטת ועדת הכנסת מיום ט' בשבט התשל"ה - 21.1.1975).

(2) הוברר לאחר הקריאה השלישית, כי הכנסת לא הצביעה בקריאה השניה על סעיף או סעיפים מסוימים, תחזור הצעת החוק למליאה, לשם הצבעה בקריאה שניה על הסעיפים שלא הוצבעו, וקריאה שלישית מחדש (החלטת ועדת הכנסת מיום ח' בטבת התשנ"ח - 6.1.1998).

² ביום ה' באב התשס"א - 25.7.2001, בתום הדיון בקריאה השניה על הצעת חוק הבזק (תיקון מס' 25), התשס"א-2001, ביקשה הממשלה כי ההצבעה בקריאה השלישית תתקיים מיד, לפי סעיף קטן (ב), ואילו יושב ראש ועדת הכלכלה ביקש כי ההצבעה תידחה בשבוע, לפי סעיף קטן (א). הסוגיה הועברה להכרעת ועדת הכנסת, אשר החליטה במסגרת סמכותה לפי סעיף 147 לתקנון, כי צאת הכנסת לפגרה ביום שלמחרת מהווה מקרה מיוחד המאפשר שימוש בסעיף קטן (ב), וכי ההצבעה תתקיים מיד.

131. בדיון על תקציב המדינה, ובמקרים אחרים יוצאים מן הכלל¹, רשאית ועדת הכנסת לקבוע סדרי דיון מיוחדים.
132. (א) כל עוד לא נתקבל החוק בקריאה השלישית, רשאית הממשלה, בכל שלב של הדיונים בוועדה או במליאת הכנסת, לחזור בה מהצעת החוק כולה, אם על ידי הודעה בכנסת ואם על ידי הודעה בכתב ליושב ראש הכנסת.
- סדרי דיון מיוחדים²**
- סמכותה של הממשלה לחזור בה מהצעת חוק**

¹ דוגמאות למקרים "יוצאים מן הכלל" בהם קבעה ועדת הכנסת סדרי דיון מיוחדים:

הדיון על חוק ההסדרים במשק המדינה הצמוד לדיון על חוק התקציב; הדיון וההצבעה בקריאה השנייה והשלישית על חוק יישום הסכם הביניים בדבר הגדה המערבית ורצועת עזה (החלטת ועדת הכנסת מיום 10.1.1996 ומיום 15.1.1996); הדיון וההצבעה בקריאה השנייה והשלישית על חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 10)(החלטת ועדת הכנסת מיום 18.12.2000).

ביום 8.11.2004 החליטה ועדת הכנסת כי הצעת חוק יישום תכנית ההתנתקות, התשס"ה-2004, שעברה בקריאה ראשונה, היא "מקרה יוצא מן הכלל", וכי ההצעה תפוצל ותועבר, בחלקים, לוועדת הכספים ולוועדת החוקה, חוק ומשפט, שיכינו כל אחת את החלק שהועבר אליה ויביאו לאחר מכן את הצעת החוק כולה לקריאה שנייה ושלישית.

² החלטת ועדת הכנסת בענין הצבעה על סדרת הסתייגויות בקריאה השנייה מיום י"ד בכסלו התשס"ד - 9.12.2003:

בתוקף סמכותה לפי סעיף 131 לתקנון הכנסת, מחליטה ועדת הכנסת לענין הדיון על החוקים הנלווים לחוק התקציב השנתי וחוקים בעלי אופי דומה, כדלקמן: הוגשו לסעיף בהצעת חוק הסתייגויות, שבמהותן הן הצעות שונות לתיקון פרט או מרכיב מסוים שבסעיף, ובכלל זה שיעורים, כמויות, אחוזים, תאריכים, משקלים ומידות, שמות, צבעים, השתייכות לקבוצה, תיקוני לשון ותחביר וכיוצא באלה (להלן - סדרת הסתייגויות), יחולו, בעת הקריאה השנייה, הוראות אלה:

(1) היושב ראש רשאי להעמיד להצבעה כל סדרת הסתייגויות, בחטיבה אחת; (2) (א) קיבלה סדרת הסתייגויות רוב של המצביעים בהצבעה כאמור בסעיף (1), יעמיד היושב ראש להצבעה את ההסתייגויות הכלולות באותה סדרת הסתייגויות, אחת לאחת;

(ב) לא קיבלה סדרת הסתייגויות רוב של המצביעים, יראו כאילו דחתה הכנסת את כל ההסתייגויות הכלולות באותה סדרה;

(3) הצביעה הכנסת אחת לאחת על הסתייגויות הכלולות בסדרת הסתייגויות, כאמור בסעיף (2)(א), ולא קיבלה אף אחת מההסתייגויות רוב של המצביעים, יעמיד היושב ראש להצבעה את הסעיף כהצעת הוועדה, או בנוסח הכולל הסתייגויות אחרות שהתקבלו לאותו סעיף, לפי הענין.

(ב) התחילה הקריאה השניה, לא תימסר הודעה כזאת אלא לאחר שתופסק הקריאה לפי דרישת הממשלה; ההפסקה תארך לא פחות משבוע ולא יותר משלושה שבועות; ימי פגרה לא יבואו במנין.

(ג) נמסרה ההודעה ליושב ראש הכנסת, יודיע על כך לכנסת.

(ד) עם מסירת ההודעה לכנסת, על ידי הממשלה או על ידי יושב ראש הכנסת, תורד הצעת החוק מסדר יומה של הכנסת.

חזרה בה הממשלה מהצעת חוק, אין היא רשאית להביא באותו מושב של הכנסת הצעת חוק אחרת באותו נושא, אלא אם החליטה ועדת הכנסת להתיר זאת; אולם רשאית הממשלה לחזור בה מהחזרת החוק.

133. **הרשות להביא
שנית הצעת
חוק שהחזרה**

פרק שביעי 1: הכרזת מצב חירום¹

- 133א. בפרק זה, "מצב חירום" - כמשמעותו בסעיף 38 לחוק-יסוד: הממשלה.²
- הגדרה (תיקונים מס' 52 ו-78)
- 133ב. (א) לא היה במדינה מצב של חירום, והציעה הממשלה להכריז על מצב חירום, תעביר הצעתה אל יושב ראש הכנסת.
- הכרזת מצב חירום על פי הצעת הממשלה (תיקון מס' 52)
- (ב) יושב ראש הכנסת יביא מיד את פניית הממשלה לדיון בפני ועדה משותפת של ועדת החוץ והביטחון וועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת (להלן - הוועדה המשותפת).
- (ג) הוועדה המשותפת תבחן את הצורך להכריז על מצב חירום ותביא בפני הכנסת את המלצותיה.
- (ד) תקופת תוקפה של ההכרזה תהא כפי שנקבע בה, אך לא תעלה על שנה.
- 133ג. (א) ביקשה הממשלה כי הכנסת תחזור ותכריז על מצב חירום³ תודיע על כך ליושב ראש הכנסת לא יאוחר משישים ימים לפני תום מצב החירום.
- הכרזה חוזרת על מצב חירום (תיקון מס' 52)
- (ב) יושב ראש הכנסת יביא את פניית הממשלה לדיון בפני הוועדה המשותפת.
- (ג) הוועדה המשותפת תבחן את הצורך לחזור ולהכריז על מצב חירום ותביא בפני הכנסת את המלצותיה, לא יאוחר מארבעה עשר ימים לפני תום מצב החירום.

¹ י"פ התשנ"ח, עמ' 3346 (16.3.1998).

² ס"ח התשנ"ב, עמ' 214, לפי חוק-יסוד: הממשלה מ-התשס"א, זהו סעיף 38.

³ ביום ט"ז בכסלו התשס"ה - 29.11.2004, הכריזה הכנסת על מצב חירום עד יום ו' בסיון התשס"ה - 13.6.2005 (י"פ התשס"ה, עמ' 848).

(ד) הוועדה המשותפת תבחן, בין היתר, את התקנות לשעת חירום שהותקנו מכוח ההכרזה האחרונה של הכנסת על מצב חירום, ואת החקיקה שתוקפה מותנה בקיומו של מצב חירום, ותביא בפני הכנסת את מסקנותיה.

133.ד. (א) לא היה במדינה מצב של חירום וסברו 30 חברי הכנסת כי מן הראוי שהכנסת תכריז, ביוזמתה, על מצב חירום, יפנו בקשתם אל הוועדה המשותפת.

**הכרזת מצב
חירום ביוזמת
הכנסת
(תיקון
מס' 52)**

(ב) הוועדה המשותפת תקיים דיון בבקשה, ותאפשר לנציג חברי הכנסת האמורים להביא נימוקיהם בפניה.

(ג) היתה הישיבה חסויה כמשמעותה בסעיף 102א(ד) - יקבע יושב ראש הוועדה את מידת השתתפותו של נציג המציעים בדיון שייערך לאחר שהציג הצעתו.

(ד) החליטה הוועדה המשותפת להציע לכנסת כי תכריז על מצב חירום, תעביר הצעתה אל יושב ראש הכנסת.

133.ה. הכריזה הממשלה על מצב חירום לפי סעיף 38 לחוק-יסוד: הממשלה, תמסור על כך הודעה ליושב ראש הכנסת מיד עם מתן ההכרזה; יושב ראש הכנסת יביא את ההכרזה בפני הוועדה המשותפת, אשר תדון בה מיד ותביא המלצתה בפני הכנסת.

**הכרזת
הממשלה על
מצב חירום
(תיקונים מס'
52 ו-78)**

133.ו. (א) סברו 30 חברי הכנסת כי מן הראוי שהכנסת תבטל הכרזה על מצב חירום, יפנו בקשתם אל הוועדה המשותפת.

**ביטול מצב
חירום
(תיקון
מס' 52)**

(ב) הוועדה המשותפת תקיים דיון בבקשה, ותאפשר לנציג חברי הכנסת האמורים להביא נימוקיהם בפניה.

(ג) היתה הישיבה חסויה כמשמעותה בסעיף 102א(ד) - יקבע יושב ראש הוועדה את מידת השתתפותו של נציג המציעים בדיון שייערך לאחר שהציג הצעתו.

(ד) החליטה הוועדה המשותפת להציע לכנסת כי תבטל את מצב החירום, תעביר הצעתה אל יושב ראש הכנסת.

סדרי הדיון (תיקון מס' 52) 133. (א) (1) יושב ראש הכנסת יעמיד על סדר יומה של הכנסת את בקשת הממשלה להכריז על מצב חירום לפי סעיפים 133ב, 133ג או 133ה, יחד עם המלצת הוועדה המשותפת.

(2) לחברי הכנסת תימסר הודעה על מועד הדיון וההצבעה בבקשת הממשלה, 24 שעות לפחות קודם לדיון אלא אם כן נסיבות החירום מחייבות קיום דיון במועד מוקדם יותר.

(3) הדיון יהיה אישי.

(ב) יושב ראש הכנסת יעמיד על סדר יומה של הכנסת את הצעת הוועדה המשותפת להכריז על מצב חירום לפי סעיף 133ד או לבטל את מצב החירום לפי סעיף 133ה, ויחולו הוראות סעיף קטן (א)(2) ו-(3).

פרק שביעי 2: תקנות שעת חירום¹

133ח. בפרק זה -	הגדרות (תיקונים מס' 55 ו-78)
"הוועדה המשותפת" - הוועדה שהוקמה מכוח סעיף 133ב;	
"תקנות שעת חירום" - כמשמעותן בסעיף 39 לחוק-יסוד: הממשלה ² .	
133ט. הונחו תקנות שעת חירום על שולחן ועדת החוץ והביטחון של הכנסת לאחר התקנתן, רשאית הוועדה, על פי הצעת כל אחד מחבריה, להביא בפני הוועדה המשותפת הצעה לביטול התקנות, ויחולו הוראות סעיף 133 ³ (ב) ו-(ד) בשינויים המתחייבים.	הנחה על שולחן ועדת החוץ והביטחון (תיקון מס' 55)
133י. (א) סברו 30 חברי הכנסת כי מן הראוי שהכנסת תבטל תקנות שעת חירום, יפנו בקשתם אל הוועדה המשותפת.	ביטול תקנות שעת חירום בהחלטה (תיקון מס' 55)
(ב) הוועדה המשותפת תקיים דיון בבקשה, ותאפשר לנציג חברי הכנסת האמורים להביא את נימוקיהם בפניה.	
(ג) היתה הישיבה חסויה כמשמעותה בסעיף 102א(ד) - יקבע יושב ראש הוועדה את מידת השתתפותו של נציג המציעים בדיון שייערך לאחר שהציג את הצעתו.	
(ד) החליטה הוועדה המשותפת להציע לכנסת כי תבטל תקנות שעת חירום, תעביר את הצעתה אל יושב ראש הכנסת.	

¹ י"פ התשנ"ט, עמ' 1982 (10.3.1999).

² ס"ח התשנ"ב, עמ' 214, לפי חוק-יסוד: הממשלה מ-התשס"א, זהו סעיף 39.

³ ברשומות נרשם בטעות "סעיף 133יא".

- סדרי הדיון
(תיקון
מס' 55)
- 133יא. (א) יושב ראש הכנסת יעמיד על סדר יומה של הכנסת את הצעת הוועדה המשותפת לבטל תקנות שעת חירום.
- (ב) הדיון יהיה אישי.
- (ג) החלטה לבטל תקנות שעת חירום טעונה רוב של חברי הכנסת.

פרק שמיני: הדיון בהצעות חוק של חברי הכנסת¹

הגשת הצעת חוק פרטית (תיקונים מס' 19, 43, 53 ו-71)

134. (א) כל חבר הכנסת, למעט שר או סגן שר, רשאי להציע הצעת חוק (להלן - הצעת חוק פרטית).

(1א) הציעו כמה מחברי הכנסת הצעת חוק אחת, רשאים הם לקבוע את סדר הופעת שמותיהם על גבי ההצעה; לא קבעו את סדר הופעת השמות - יופיעו שמותיהם לפי סדר ה-א"ב.

(2א) חבר הכנסת שהגיש הצעת חוק בודעו כי הוגשה כבר באותו ענין הצעת חוק זהה או דומה בעיקרה, בין באותה כנסת ובין בכנסת קודמת, יציין עובדה זו בדברי ההסבר להצעתו.

¹ הצעות חוק מטעם ועדה מוועדות הכנסת:

(1) ועדה מוועדות הכנסת רשאית ליזום חוקים בנושאים הבאים: חוקי יסוד וחוקים שענינם הכנסת, בחירות לכנסת, חברי הכנסת או מבקר המדינה; חוקים כאמור יוגשו לכנסת לקריאה ראשונה (החלטת ועדת הכנסת מיום ט"ז בכסלו התשמ"א - 24.11.1980).

(2) החלטתה של ועדת הכנסת לענין יוזמת חקיקה על ידי ועדה היא "תקדים מחייב" לפי סעיף 147 לתקנון (בג"ץ 410/91 עו"ד ליסה בלום ואח' נ' יושב ראש הכנסת ואח', פ"ד מו (2), 201).

(ב) חבר הכנסת המציע הצעת חוק יגישנה ליושב ראש הכנסת, ויושב ראש הכנסת והסגנים, אחרי שאישרו את ההצעה, יניחוה על שולחן הכנסת.¹

(ג) יושב ראש הכנסת והסגנים לא יאשרו הצעת חוק שהיא, לדעתם, גזענית במהותה או שוללת את קיומה של מדינת ישראל כמדינתו של העם היהודי.²

¹ (א) לפי סעיף זה אין כל הגבלה באשר לתוכן הצעת חוק המוגשת על ידי חבר כנסת כהצעת חוק פרטית; כמו כן - אין בישראל שום הוראה בחוק החרות האוסרת ייזום הצעת חוק, המטילה נטל כספי, על ידי חברי כנסת כהצעת חוק פרטית (בג"ץ 98/69 ברמגן נ' שר האוצר ומבקר המדינה, פ"ד כג (1) 693, 696).
(ב) סמכותם של יושב ראש הכנסת והסגנים הינה סמכות שבשיקול דעת. מטרת הבחינה על ידי יושב ראש הכנסת והסגנים היא להיות מנגנון של בקרה וסינון, אשר יעביר להנחה על שולחן הכנסת את אותן הצעות של חברי הכנסת, אשר מסגרת של חוק תואמת אותן. בחינה זו משתרעת, בראש ובראשונה, על עניינים שבצורה. האם הצעת החוק בנויה סעיפים סעיפים ואם ניסוחיה תואמים מסגרת של חוק. היושב ראש והסגנים מוסמכים גם לבחון את תכנה של הצעת החוק. עליהם לבדוק, אם יש בה קביעת נורמה, שיש בה מסר נורמטיבי ולא סיפורת עובדתית. כן רשאים הם לבחון את סגנונה של ההצעה, שתואמת היא דבר חקיקה, ושאינן בה דיברי גידופין, בלע ועלבון. המתואר לעיל אינו אלא הדגמה לסמכות הבקרה והסינון של יושב ראש הכנסת והסגנים. אין הסמכות כוללת בחובה את הכוח שלא לאשר הצעת חוק בשל הסתייגות ולו העזה ביותר, מהתוכן הפוליטי-חברתי של ההצעה (את האמור בסיפה יש לקרוא בכפופות להוראות סעיף קטן (ג) שהותקן בעקבות פסק דין זה) (בג"ץ 742/84 כהנא נ' יושב ראש הכנסת, פ"ד לט (4) 9).

(ג) בג"ץ אינו יושב כערכאת ערעור על החלטות היושב ראש והסגנים וכמקובל עליו נוהג הוא בריסון בכל הנוגע לכניסה לתחום הפעלת הסמכות הפנים פרלמנטרית שהיא בגבולות התקנון (בג"ץ 669/85 כהנא נ' יושב ראש הכנסת, פ"ד מ (4) 393).

² (1) התקנון בלבד הוא שיוצר מעיקרו את זכותו של חבר הכנסת להיות יזם של הצעת חוק והוא שקובע את תחומיה (בג"ץ 669/85 כהנא נ' יושב ראש הכנסת, פ"ד מ (4) 393).

(2) ביום כ"ז בשבט התשנ"ז - 4.2.1997 לא אישרו יושב ראש הכנסת והסגנים הצעת חוק על פיה רק יהודי יוכל להיבחר לכהונת ראש הממשלה.

(3) ביום כ"ד בחשוון התשס"ה - 8.11.2004 לא אישרו יושב ראש הכנסת והסגנים את "הצעת חוק נפש תחת נפש" שהציע חבר הכנסת אריה אלדד על פיה במקביל לפינוי יישוב יהודי באזור או ברמת הגולן יפונה גם יישוב ערבי הנמצא בתחומי מדינת ישראל.

דיון מוקדם (תיקונים מס' 24, 28, 71 ו-84) .135 (א)

במסגרת הזמן המוקצה לדיון בהצעות לסדר היום, או במועד אחר שייקבע על ידי יושב ראש הכנסת והסגנים בתיאום עם הממשלה, יתקיים דיון מוקדם בהצעת החוק הפרטית, ובלבד שדיון זה לא יתקיים לפני שעברו ארבעים וחמישה ימים מעת שההצעה הונחה על שולחן הכנסת, אלא אם כן הסכימה הממשלה כי הדיון יתקיים במועד מוקדם יותר.

(ב)

הונחה הצעת חוק פרטית על שולחן הכנסת, רשאית ועדת הכנסת, לפי בקשה של אחד ממציעי הצעת החוק, לאשר את הבאתה לדיון מוקדם לפני תום ארבעים וחמישה הימים האמורים בסעיף קטן (א), אם התקיימו כל אלה:

(1) ועדת הכנסת השתכנעה כי להצעת החוק חשיבות או דחיפות או מטעמים מיוחדים אחרים;

(2) בעת ההצבעה נכחו בוועדת הכנסת לפחות שליש מחבריה הקבועים של הוועדה.

(ג) על אף האמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), נקבע דיון מוקדם בהצעת חוק פרטית (להלן - הצעת החוק המקורית), והיתה מונחת על שולחן הכנסת הצעת חוק פרטית זהה או דומה בעיקרה (להלן - הצעת החוק הדומה), במשך שבועיים לפחות לפני מועד הדיון או אותו פרק זמן שבו היתה מונחת ההצעה המקורית, לפי התקופה הקצרה יותר, תובא גם הצעת החוק הדומה לדיון מוקדם באותו מועד, אם ביקש זאת אחד ממציעיה, אף אם יש בכך משום חריגה מהמכסה השבועית כאמור בסעיף 81(א); בקשת חבר הכנסת תוגש למזכירות הכנסת עד שעת סיום דיוני המליאה ביום שבו אישרו יושב ראש הכנסת והסגנים את סדר היום לאותו שבוע או ביום שבו אישרה ועדת הכנסת את הבאתה של הצעת החוק המקורית לדיון מוקדם, כאמור בסעיף קטן (ב).

136. **הבאה לדיון** סדר הבאת הצעות חוק של חברי הכנסת לדיון מוקדם ייקבע על ידי היושב ראש והסגנים בהתחשב עם גודל הסיעות אליהן משתייכים בעלי ההצעות.

הנוהל בדיון מוקדם (תיקונים מס' 51 ו-84) 137. (א) חבר הכנסת המציע ינמק בדיון המוקדם את הצעת החוק במשך זמן שלא יעלה על עשר דקות¹; חבר הכנסת מציע הצעת חוק דומה, כהגדרתה בסעיף 135, ינמקה במשך זמן שלא יעלה על שלוש דקות.

(ב) תמכה הממשלה בהעברת ההצעה לוועדה², או לא נקטה עמדה, רשאי אחד מחברי הכנסת להציע להסיר את הצעת החוק מסדר היום ולנמק את הצעתו במסגרת של עשר דקות³.

(ב1) קיבל אחד מחברי הכנסת רשות דיבור כדי לנמק הצעתו להסיר את הצעת החוק מסדר היום, אך בפועל תמך אותו חבר הכנסת בדבריו בהעברתה של הצעת החוק לוועדה, יפסיקו יושב ראש הישיבה ויתן רשות דיבור לחבר כנסת אחר המבקש להציע הסרתה של הצעת החוק מסדר היום.

¹ (א) כשיש סיבה סבירה להיעדרו של חבר הכנסת מהאולם - תישמר זכותו של חבר הכנסת לנמק הצעתו במועד אחר. (ב) חבר הכנסת שהציע הצעת חוק ינמק אותה בעצמו, ורשאי הוא להעביר זכות ההנמקה לחבר כנסת אחר (החלטת ועדת הכנסת מיום ט"ו בסיון התשל"א - 8.6.1971).

(ג) (1) הגיש חבר הכנסת הצעת חוק לדיון מוקדם והודיעה הממשלה על הסכמתה להעברת הצעת החוק לוועדה, או שאין בדעת הממשלה לנקוט עמדה כלפי הצעת חוק זו וההצעה הוצעה על ידי המציע ממקום מושבו במסגרת זמן שלא יעלה על דקה אחת, לא תבוא במנין ההצעות כאמור בסעיף 81; עלה זמן ההנמקה על דקה, תובא ההצעה במנין ההצעות כאמור (החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ה בשבט התשנ"ג - 16.2.1993).

(2) חבר הכנסת אשר מציע להסיר את הצעת החוק מסדר היום, יוכל לנמק את הצעתו במסגרת 3 דקות; חבר הכנסת שהציע את הצעת החוק, רשאי לחזור ולהשיב במסגרת 3 דקות (החלטת ועדת הכנסת מיום ג' באדר א' התשנ"ז - 10.2.1997).

² (1) תמיכת הממשלה בהצעת חוק של חבר הכנסת או התנגדותה, תנומק במסגרת 10 דקות; נומקה הצעת חוק מהמקום במסגרת דקה - תנומק תגובת הממשלה מהמקום במסגרת 2 דקות (החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ז בכסלו התשנ"ד - 11.1.1994).

(2) במספר מקרים התקיים דיון משולב בכמה הצעות חוק ונציג הממשלה השיב לכל המציעים (11.3.1992; 8.3.1995 ועוד).

³ חבר הכנסת יהיה רשאי לנמק את הצעתו במסגרת 5 דקות (החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ז בכסלו התשנ"ד - 11.1.1994).

(ג) הציגו הממשלה או אחד מחברי הכנסת להסיר את הצעת החוק מסדר היום, רשאי חבר הכנסת המציע לחזור ולהשיב במסגרת של חמש דקות.

(ד) בגמר הדיון תחליט הכנסת אם להעביר את הצעת החוק לוועדה או להסירה מסדר היום¹.

137. א. ביקשה הממשלה להשהות את ההצבעה על הצעת החוק וחבר הכנסת המציע הסכים לכך, ישאל יושב ראש הישיבה אם יש התנגדות להשהיה ורשאי אחד חבר הכנסת להתנגד להשהיה ללא הנמקה; היתה התנגדות כאמור, יעמיד היושב ראש את ענין ההשהיה להצבעה; החליטה הכנסת בעד ההשהיה, יקבעו יושב ראש הכנסת והסגנים את המועד להצבעה ויודיעו על כך מראש לחברי הכנסת; לא יהיה בנושא זה דיון נוסף בכנסת לפני הצבעה זו.

**דחיית
ההצבעה
(תיקון
מס' 22)**

(א) 138. החליטה הכנסת להעביר את הצעת החוק לוועדה, תהיה קביעת הוועדה בהתאם לסעיף 117.

**העברה לוועדה
(תיקונים מס'
74-1 54)**

¹ (א) אין התקנון מאפשר הנמקת הימנעות לסיעה או לחבר כנסת בגמר דיון מוקדם בהצעת חוק של חבר הכנסת (החלטת ועדת הכנסת מיום י"ח בכסלו התשל"ט - 18.12.1978).
(ב) משנתקבלה החלטה בכנסת להעביר הצעת חוק לוועדה, יודיע יושב ראש הישיבה, לאחר שהכריז על תוצאות ההצבעה: הצעה פלונית הועברה לוועדה פלונית (או לוועדה סתם אם נשמעו שתי הצעות או יותר לאיזו ועדה להעביר)(החלטת ועדת הכנסת מיום ט' בשבט התשל"ה - 21.1.1975).

(ב) הוועדה תכין את הצעת החוק לקריאה הראשונה לדיון בכנסת או תציע לכנסת להסירה מסדר היום¹.

(ב1) הוועדה רשאית, בכל עת, על פי יוזמתה, להביא לפני הכנסת הצעה שהכנסת תרשה לחלק הצעת חוק שהועברה לוועדה לשתי הצעות חוק או יותר ולהביאן כהצעות חוק נפרדות לקריאה ראשונה.

(ג) הוועדה לא תכין לקריאה ראשונה הצעת חוק של יושב ראש הוועדה, כל עוד מצויה על סדר יומה הצעת חוק אחרת, שהדיון בה לא הסתיים ועברו שישה חודשים או יותר מיום שהועברה אליה, אלא בהסכמה בכתב של הממשלה או של חבר הכנסת שהגישה, לפי הענין; הוראה זו לא תחול בתום שישה חודשים מהיום שבו הועברה הצעת החוק של יושב ראש הוועדה לוועדה.

¹ (1) היו בוועדה דעות שקולות אם להכין את ההצעה לקריאה ראשונה או להציע לכנסת להסירה מסדר היום, תביא הוועדה את הצעת החוק לקריאה ראשונה בכנסת, בנוסח שהוגש על ידי חבר הכנסת המציע (החלטת ועדת הכנסת מיום ב' באדר א' התש"ס - 19.2.1980).

(2) הוועדה רשאית גם לשלב את הצעת החוק שהצעת חוק מטעם הממשלה, אותה מכינה הוועדה לקריאה שניה ושלישית; בעת הדיון בקריאה השניה, מיד לאחר הרצאת יושב ראש הוועדה או חבר הוועדה שנתמנה לכך על ידיו, תינתן רשות הדיבור, למשך 3 דקות, לחבר הכנסת שהציע את הצעת החוק שאושרה בדיון מוקדם ושולבה בהצעת החוק מטעם הממשלה, ואם היו מספר מציעים, תינתן רשות דיבור כאמור לחבר הכנסת שעליו הסכימו המציעים (החלטת ועדת הכנסת מיום ג' בטבת התשנ"ו - 26.12.1995).

- 138.א. (א) בהכינה הצעת חוק לקריאה ראשונה, תזמין הוועדה לדיוניה את שר האוצר או את מי שהוא הסמיך לכך (בסעיף זה - השר), כדי לברר את הערכתו לגבי העלות התקציבית של הצעת החוק, לצורך קביעתה על ידי הוועדה, לפי הוראות סעיף 33 לחוק-יסוד: משק המדינה (בסעיף זה - חוק היסוד), וכדי לברר אם חלות לגבי הצעת החוק הוראות סעיף 39א לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985 (בסעיף זה - חוק יסודות התקציב).
- (ב) הערכת השר לגבי העלות התקציבית של הצעת חוק שבביצועה כרוכה, לדעתו, עלות תקציבית של 5 מיליון שקלים חדשים או יותר בשנת תקציב כלשהי, תוגש בכתב ותהיה מנומקת, ויצורפו לה נתונים ואומדנים שהיוו בסיס להערכה.
- (ג) חבר הכנסת רשאי להגיש לוועדה הערכה לגבי העלות התקציבית של הצעת חוק (בסעיף זה - הערכה אחרת); הערכה אחרת תהיה בכתב ותוגש, אם לא קבעה הוועדה אחרת, על ידי מרכז המחקר והמידע של הכנסת; ההערכה האחרת תהיה מנומקת, יצורפו לה נתונים ואומדנים שהיוו בסיס לה, ויצוין בה המקור לנתונים; הוועדה תזמן את מגיש ההערכה האחרת כדי לברר את הערכתו, וכן רשאית היא לזמן את מי שנתן לו נתונים לצורך ההערכה האמורה, אלא אם כן הזימון אינו נחוץ או אינו אפשרי בנסיבות הענין; הוגשה הערכה אחרת, תאפשר הוועדה לשר להגיב עליה.
- (ד) סעיפים קטנים (א) עד (ג) יחולו, בשינויים המחויבים, גם על הכנת הצעת חוק לקריאה השנייה ולקריאה השלישית ועל הדיון בהסתייגות להצעת חוק.

(ה) הערכת השר והערכה אחרת יוגשו לוועדה -

(1) לענין עלות תקציבית של הצעת חוק - זמן סביר, בנסיבות הענין, לפני הדיון בהכנת הצעת החוק לקריאה הראשונה, ואם לא ניתן למסרן לפני הדיון - בעת הדיון או לאחריו, בתוך זמן סביר שקצב לכך יושב ראש הוועדה; הוספה להצעת חוק, לאחר הקריאה הראשונה, הוראה שבביצועה כרוכה עלות תקציבית כאמור בסעיף קטן (ב) - תוגש ההערכה בעת הדיון בהכנת הצעת החוק לקריאה השניה ולקריאה השלישית או בתוך זמן סביר שקצב לכך יושב ראש הוועדה;

(2) לענין עלות תקציבית של הסתייגות - בעת הדיון בהכנת הצעת החוק לקריאה השניה ולקריאה השלישית או בתוך זמן סביר שקצב לכך יושב ראש הוועדה.

(ו) בדברי ההסבר להצעת חוק תצוין עלותה התקציבית; קבעה הוועדה כי הצעת החוק היא הצעת חוק תקציבית כהגדרתה בסעיף 3ג לחוק היסוד, תציין זאת בדברי ההסבר לחוק; כן תציין הוועדה, על נוסח הצעת החוק המונחת על שולחן הכנסת לקריאה שניה ולקריאה שלישית, את קביעתה כי הצעת החוק או הסתייגות היא תקציבית כהגדרתה בסעיף 3ג לחוק היסוד; בנוסח החוק או בדברי ההסבר לו תצוין גם דרך המימון כאמור בסעיף 39א לחוק יסודות התקציב.

(ז) הסכמתה של הממשלה לעלות התקציבית כאמור בסעיף 3ג(ד)(3) לחוק היסוד תינתן בכתב או בהודעה לכנסת.

- העברה לפרסום (תיקונים מס' 36, 53 ו-77)**
- 138.ב. (א) הכינה הוועדה הצעת חוק לקריאה ראשונה, תעבירנה למזכיר הכנסת לשם פרסום ברשומות - הצעות חוק; על גבי ההצעה יופיעו שמות המציעים, למעט אלה מהם שמונו שרים או סגני שרים.
- (ב) בפנייתה למזכיר הכנסת כאמור בסעיף קטן (א), תציין הוועדה אם להצעה יש עלות תקציבית ואם היא הצעת חוק תקציבית כהגדרתה בסעיף 33 לחוק-יסוד: משק המדינה.
- בדיקה (תיקונים מס' 36 ו-77)**
- 138.ג. מזכיר הכנסת יבדוק לגבי כל הצעת חוק אם נתקיימו בה הוראות סעיף 138א(ו) או סעיף 138 ב(ב), ואם לא נתקיימו בה - יחזירנה לוועדה לשם השלמה.
- קריאה ראשונה**
139. (א) הכינה הוועדה את הצעת החוק לקריאה הראשונה בכנסת, תתקיים הקריאה הראשונה בהצעה כפי שהביאה אותה הוועדה¹.
- (ב) הציעה הוועדה לכנסת להסיר את הצעת החוק מסדר יומה, ודחתה הכנסת הצעה זו, תתקיים הקריאה הראשונה בהצעת החוק כפי שהגיש אותה חבר הכנסת המציע.
- (ג) בקריאה הראשונה ייפתח ויסוכם הדיון על ידי חבר הכנסת המציע, או על ידי חבר הכנסת אחר אם ביקש זאת המציע.

¹ (א) הצעת חוק של חבר הכנסת שהונחה על שולחן הכנסת כדיון, 48 שעות לפני הדיון המוקדם, אינה טעונה הנחה מחדש של 48 שעות לפני הדיון בקריאה ראשונה (החלטת היושב ראש והסגנים מיום י"ב בטבת התש"ד - 12.1.1960).
 (ב) בהתאם לסמכותה על פי הסעיפים 147 ו-148 הרשתה ועדת הכנסת לוועדת הכלכלה להכין מחדש לקריאה ראשונה את הצעת חוק המאבק הלאומי בתאוונות הדרכים, התשנ"ה-1995 (החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ג בסיון התשנ"ה - 21.6.1995).

החליטה הכנסת להעביר לוועדה הצעות חוק אחדות על נושא אחד, והוועדה הכינה לקריאה ראשונה הצעת חוק אחת, יראוה כהצעת חוק של כל מציעי הצעות החוק שהועברו לוועדה; שמות המציעים למעט אלה מהם שמונו שרים או סגני שרים יופיעו על גבי ההצעה, כדלקמן:

הצעות חוק על נושא אחד (תיקונים מס' 42 ו-53) 140. (א)¹

(1) בהצעות שנדונו בדיון מוקדם במועדים שונים - בהתאם למועדי הדיונים;

(2) בהצעות שנדונו באותו יום בדיון מוקדם - על פי סדר הגשת ההצעות ליושב ראש הכנסת;

וסדר השמות יהיה על פי סדר ההופעה על גבי ההצעות.

(ב) הדיון בקריאה הראשונה ייפתח ויסוכם על ידי אחד המציעים שהמציעים הסכימו עליו, ובאין הסכמה כזאת - על ידי יושב ראש הוועדה שהכינה את הצעת החוק לקריאה ראשונה; נפתח הדיון על ידי יושב ראש הוועדה יהיו המציעים רשאים ליטול רשות הדיבור בראשית הדיון לפי הסדר שבו הגישו הצעותיהם.

¹ שעה שמחזירה ועדה לכנסת הצעות חוק בנושא אחד ולא איחדה אותן להצעת חוק משותפת, רשאי חבר הכנסת להציע לכנסת בעוד מועד להחזיר לוועדה את הצעות החוק הללו כדי שתוגשנה בנוסח אחד, והצעתו זו תיכלל בסדר היום של הכנסת ותוצבע, לפני הדיון וההצבעות בהצעות החוק (החלטת ועדת הפירושים מיום ג' באב התש"ן - 25.7.1990).

המשך הדיון בהצעת החוק יהיה בהתאם (א) 141. המשך הדיון (תיקון מס' 27)

לסעיפים 116 ו-118 עד 130, בשינויים המחויבים¹.

(ב) החליטה הכנסת להעביר את הצעת החוק לוועדה, תועבר ההצעה לוועדה שהכינה אותה לקריאה ראשונה; חבר הכנסת רשאי לפנות לוועדת הכנסת, בין לפני החלטת הכנסת להעביר את הצעת החוק לוועדה ובין לאחר מכן, בבקשה שתציע לכנסת להעביר את הטיפול בהצעת החוק לוועדה אחרת; בקשתו תעלה לדיון בישיבתה הקרובה של ועדת הכנסת, ואם התקבלה - תועבר ההצעה לאישור הכנסת בעת הקריאה הראשונה, או לאחר מכן, לפי הענין.

עד גמר הדיון בוועדה לאחר הקריאה הראשונה רשאי חבר הכנסת המציע לחזור בו מהצעתו. (א) 142. זכותו של חבר הכנסת לחזור בו (תיקון מס' 53)

(ב) חזר בו המציע מהצעת החוק, והיה הוא מציע יחיד, יודיע יושב ראש הוועדה על כך לכנסת, ועם מסירת ההודעה תורד ההצעה מסדר יומה של הכנסת²; היו כמה מציעים, יימחק שמו של המציע שחזר בו, מרשימת מציעי הצעת החוק.

¹ (1) בעת הדיון בקריאה השניה בהצעת חוק של חבר הכנסת, מיד לאחר הרצאת יושב ראש הוועדה או חבר הוועדה שנתמנה לכך על ידיו, תינתן רשות הדיבור, למשך 3 דקות, לחבר הכנסת שהציע את החוק, ואם היו כמה מציעים - חבר הכנסת שעליו הסכימו המציעים (החלטת ועדת הכנסת מיום א' בכסלו התשנ"ד - 15.11.1993).

(2) בעת הדיון בקריאה השניה בהצעת חוק מטעם הממשלה, מיד לאחר הרצאת יושב ראש הוועדה או חבר הוועדה שנתמנה לכך על ידיו, תינתן רשות הדיבור, למשך 3 דקות, לחבר הכנסת שהציע הצעת חוק באותו נושא, אשר אושרה בדיון מוקדם ושולבה על ידי הוועדה בהצעת החוק מטעם הממשלה; ואם היו מספר מציעים - חבר כנסת שעליו הסכימו המציעים (החלטת ועדת הכנסת מיום ג' בטבת התשנ"ו - 26.12.1995).

² הצעת חוק פרטית של חבר הכנסת שנפטר, רואים אותה כבטלה מיום פטירתו של המציע (החלטת ועדת הכנסת מיום ט"ו בתמוז התשל"ב - 27.6.1972).

142.א. (א) חבר הכנסת שנפטר או התפטר, או שחברותו בכנסת פקעה או פסקה, יחולו על הצעתו הוראות סעיף 142, כאילו חזר בו חבר הכנסת מהצעתו.
דין הצעת מי שחלל מהיות חבר הכנסת (תיקון מס' 53)

(ב) הושעה חבר הכנסת מכהונתו, יחולו הוראות סעיף 142 כאמור, למשך תקופת ההשעיה.

142.ב. (א) חבר הכנסת שמונה שר או סגן שר, יחולו על הצעתו הוראות סעיף 142, כאילו חזר בו מהצעתו, ואולם, נודע לחבר הכנסת כי הוא עומד להתמנות כאמור, ובשל כך תורד הצעת החוק מסדר יומה של הכנסת, רשאי הוא להודיע ליושב ראש הכנסת, לפני המינוי, כי יראו את חברי הכנסת, שהסכימו לכך בכתב, כמציעי הצעת החוק במקומו; ההודעה תיכנס לתוקף עם מינוי חבר הכנסת לשר או לסגן שר, ויושב ראש הכנסת יודיע על כך לכנסת.

דין הצעת מי שמונה שר או סגן שר (תיקונים מס' 53 ו-85)

143. (א) החליטה הכנסת להסיר את הצעת החוק מסדר היום - אם לפי סעיף 137 ואם לפי סעיף 139 - או שחזר בו חבר הכנסת מהצעתו לפי סעיף 142¹, לא יתקיים דיון מוקדם בהצעת חוק זהה או דומה בעיקרה, לפני עבור תקופה של שישה חודשים מהיום שהצעה הקודמת הוסרה מסדר היום או שהמציע חזר בו ממנה, אלא אם כן ראה יושב ראש הכנסת שחל בינתיים שינוי של ממש בנסיבות; ימי פגרה לא יבואו במנין התקופה האמורה של שישה חודשים.

הצעת חוק זהה (תיקון מס' 50)

(ב) קבע יושב ראש הכנסת שהצעת חוק היא זהה או דומה בעיקרה להצעת חוק קודמת, כאמור בסעיף קטן (א) ואין הוא רואה שחל בינתיים שינוי של ממש בנסיבות, רשאי חבר הכנסת שהגיש את הצעת החוק לערער תוך שבועיים בפני ועדת הכנסת.

¹ חבר הכנסת אשר הסכים כי הצעת חוק שלו תהפוך להיות הצעה לסדר היום, רואים אותו כאילו חזר בו מהצעת החוק לפי סעיף 142 (החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ו בכסלו התשנ"ט - 15.12.1998).

(ג) התיר יושב ראש הכנסת דיון מוקדם בהצעת חוק, רשאי כל אחד מחברי הכנסת, כל עוד לא התקיים הדיון, לפנות אל ועדת הכנסת ולבקש כי תקבע שהצעת החוק זהה או דומה בעיקרה להצעת חוק קודמת וכי לא חל שינוי של ממש בנסיבות; קבעה ועדת הכנסת כאמור, לא יתקיים דיון מוקדם בהצעת החוק, לפני עבור תקופה של שישה חודשים, כאמור בסעיף קטן (א).

144. **הצעות חוק מקבילות**
 העבירה הוועדה לקריאה ראשונה הצעת חוק של חבר הכנסת, והוגשה הצעת חוק מקבילה על ידי הממשלה, ייפתח הדיון בקריאה הראשונה על ידי שני המציעים לפי סדר שייקבע לפי הסכם ביניהם, ובאין הסכם - על ידי היושב ראש.

145. **הצעה פרטית והצעת הממשלה**
 בשעת הדיון בקריאה הראשונה על הצעת חוק מטעם הממשלה, אין חבר הכנסת יכול להגיש הצעת חוק משלו במקום החוק שהציעה הממשלה; הוראה זו אינה פוגעת בזכות להגיש הסתייגויות בוועדה, אם החוק שהציעה הממשלה הועבר לוועדה.

146. **פרסום** (א)
 הצעת חוק של חבר הכנסת תפורסם ב"דברי הכנסת" כנספח לשיבה בה הועלתה ההצעה לסדר יומה של הכנסת.

(ב)
 הצעת חוק של חבר הכנסת שהוועדה הכינה לקריאה ראשונה, תפורסם ב"רשומות - הצעות חוק" בציון שם המציע.

חלק ג': פירוש התקנון - תקדימים

147. שאלה הנוגעת לדיוני הכנסת שאין לה הוראה בתקנון, תחליט בה ועדת הכנסת, והחלטתה תהיה תקדים מחייב כל עוד לא נתקבל על ידי הכנסת תיקון בתקנון לענין זה.	קביעת תקדימים
148. הכנסת לא תדון בשום ענין בצורת דיון החורגת מהוראות התקנון, או מהתקדימים, אלא אם כן דנה והחליטה ועדת הכנסת על כך¹.	סטיה מהתקנון והתקדימים
149. (א) התעורר בשעת הדיון בכנסת ספק בפירוש הוראה מהוראות התקנון או התקדימים, יכריע יושב ראש הישיבה והכרעתו באותה ישיבה תהיה מחייבת. (ב) הרשות בידי חבר הכנסת, תוך 15 יום אחרי הישיבה, לערער על הפירוש שניתן על ידי יושב ראש הישיבה, לפני ועדת פירושים מורכבת מיושב ראש הכנסת ושמונה חברי כנסת שייבחרו על ידי ועדת הכנסת². (ג) החלטת ועדת הפירושים תהיה סופית³.	פירוש התקנון והתקדימים

¹ (1) החלטת ועדת הכנסת לקיים דיון (והצבעה בעקבותיו) בהצעת אי אמון לממשלה בו ביום, היא ענין של "צורת הדיון". לפיכך היתה ועדת הכנסת מוסמכת להחליט על כך, לפי סעיף 148 של התקנון, תוך סטיה מסעיף 35(ב) של התקנון (בג"ץ 148/73 פרופ' שמואל קניאל נ' שר המשפטים ואח', פ"ד כו (1) 794, 797).

(2) על פי הנוהג והנהל החל בכנסת ה-13, אין מחליטים לפי סעיף 148, אלא בהסכמה.

² כל ערעור לפני ועדת הפירושים יתברר בנוכחות המערער (החלטת ועדת הפירושים מיום כ' בסיון התשי"ג - 3.6.1953).

³ (1) החלטות ועדת הפירושים יונחו על שולחן הכנסת. מזכיר הכנסת יכריז עליהן והן יצורפו כנספחות ל"דברי הכנסת" (החלטת יושב ראש הכנסת והסגנים מיום ב' בשבט התשכ"ב - 7.1.1962).

(2) בשנים האחרונות נהוג כי החלטות ועדת הפירושים נמסרות מפי יושב ראש הכנסת לכנסת.

חלק ד': תיקון התקנון

150. הצעה לתיקון התקנון (א) כל חבר הכנסת רשאי להציע הצעה לתיקון התקנון.
- (ב) ההצעה תוגש ליושב ראש ועדת הכנסת; ועדת הכנסת תחליט אם להגישה לכנסת או להסירה מסדר יומה.
- (ג) הוגשה הצעת התיקון על ידי חבר הכנסת שאינו חבר ועדת הכנסת, רשאי אותו חבר הכנסת להשתתף, ללא זכות הצבעה, בדיוני הוועדה על הצעתו.
151. הזכות להגשת השגות החליטה ועדת הכנסת להגיש הצעת תיקון לכנסת, תונח ההצעה על שולחן הכנסת, וכל חבר הכנסת, רשאי, תוך ארבעה עשר יום מהיום שהודיעו בכנסת על הנחת ההצעה, להגיש בכתב ליושב ראש ועדת הכנסת השגה על התיקון המוצע.
152. הליכים באין השגות לא הוגשו השגות כאמור בסעיף 151, יודיע יושב ראש ועדת הכנסת על כך בכנסת, והכנסת תצביע, ללא דיון, על אישור התיקון¹.
153. הליכים כשהוגשו השגות (א) הוגשו השגות כאמור בסעיף 151 תדון בהן ועדת הכנסת².
- (ב) הוגשה השגה על ידי חבר הכנסת שאינו חבר ועדת הכנסת, רשאי אותו חבר הכנסת להשתתף, ללא זכות הצבעה, בדיוני הוועדה על השגתו.

¹ לפני ההצבעה תינתן רשות הדיבור, למשך 3 דקות, לחבר הכנסת שהציע את התיקון, ואם היו מציעים אחדים - לחבר הכנסת שעליו הסכימו המציעים (החלטת ועדת הכנסת מיום א' בכסלו התשנ"ד - 15.11.1993).

² הוגשה השגה השוללת הצעת תיקון לתקנון, לא תדון הוועדה בהשגה, אך תצרף את ההשגה להצעת התיקון; המשיגי יקבל את רשות הדיבור בכנסת והכנסת תצביע על ההשגה (החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ו בתשרי התשנ"ד - 11.10.1993).

(ג) סיימה ועדת הכנסת את הדיון בהשגות, תונח הצעת התיקון על שולחן הכנסת בנוסח שקיבלה הוועדה בצירוף ההשגות שלא קיבלה; היו הקולות בוועדה שקולים לכל אחת משתי הגירסאות, יונחו על שולחן הכנסת שתי הגירסאות.

(ד) כל משיג יקבל בכנסת רשות הדיבור לחמש דקות להנמקת השגתו; יושב ראש ועדת הכנסת או חבר הוועדה שנתמנה לכך על ידיו ישיב למשיג, והכנסת תצביע על ההשגה¹.

(ה) בתום ההצבעה על ההשגות ועל גירסאות שונות תצביע הכנסת, ללא דיון נוסף, על אישור התיקון בנוסח הסופי².

תחילת תוקף 154. תיקון התקנון, תחילתו עם אישורו על ידי הכנסת.

פרסום 155. תיקון התקנון יפורסם ב"דברי הכנסת" כנספח לישיבה בה אושר, ויושב ראש הכנסת יפרסם אותו ב"ילקוט הפרסומים".

¹ החזירה הכנסת את הצעת התיקון לדיון נוסף בוועדת הכנסת, תדון הוועדה מחדש בהצעה או בסוגיה שנמסרה לה לדון, ותביא בפני הכנסת את הצעתה, להמשך הדיון לפי סעיף 153(ג) עד (ה) (החלטת ועדת הכנסת מיום ט"ז בתמוז התש"ס - 19.7.2000).

² לפני ההצבעה תינתן רשות הדיבור, למשך 3 דקות, לחבר הכנסת שהציע את התיקון, ואם היו מציעים אחדים - לחבר הכנסת שעליו הסכימו המציעים (החלטת ועדת הכנסת מיום א' בכסלו התשנ"ד - 15.11.1993).

החלטות בעניני נוהל

סדרים בישיבת הכנסת בעת ביקור נשיא המדינה

בישיבת הכנסת בה נוכח נשיא המדינה יכריז מזכיר הכנסת לפני היכנס הנשיא לתאו: "נשיא המדינה!"

חברי הכנסת יקומו ויעמדו עד שהנשיא ישב במקומו.

ועדת הכנסת הביעה דעתה כי יש להחיל הסדר זה גם על צאתו של נשיא המדינה מישיבת הכנסת.

(החלטת ועדת הכנסת מיום י"ז באייר התשכ"ט - 6.5.1969 ומיום ט"ז באב התש"ס - 28.7.1980)

קימה ועמידה של חברי הכנסת

הבעת כבוד על ידי קימה ועמידה של חברי הכנסת, תהא על פי פניית יושב ראש הכנסת בלבד.

(החלטת ועדת הכנסת מיום ו' בתמוז התשי"ח - 24.6.1958)

ענין שבדיון בבית המשפט (סוב-יודיצה)

התערבות במהלך של משפט המתנהל בבית המשפט, על ידי פנייה ישר לבית המשפט או על ידי העלאת פרטי המשפט מעל במת הכנסת, כל עוד לא ניתן פסק דין סופי, אינה עומדת בהתאמה למעמדו של חבר הכנסת ויש להימנע מכך.

(החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ג באדר התשי"ג - 10.3.1953)

אין לסטות מן הנוהל המקובל בכנסת, שלא להעלות ענינים הנמצאים "סוב-יודיצה".

(החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ב בתמוז התשכ"ב - 24.8.1962)

**סיכום הדיון בדו"ח ועדת אונא
לבירור בעיית היחסים המקצועיים בין עורכי הדין שהנם
חברי הכנסת ובין הממשלה ורשויותיה וחברות ממשלתיות**

לאחר עיון בדו"ח ועדת אונא לבירור בעיית היחסים המקצועיים בין עורכי הדין שהנם חברי הכנסת ובין הממשלה ורשויותיה וחברות ממשלתיות, ולאחר שמיעתם של נציגי לשכת עורכי הדין, מחליטה ועדת הכנסת:

- (1) בענייני אתיקה של חברי הכנסת, דין חבר הכנסת שהוא עורך דין כדין חברי כנסת אחרים, היינו - עליו להימנע בעבודתו המקצועית ממעשים שאינם מתיישבים עם חובותיו ועם מעמדו כחבר הכנסת.
- (2) תלונה נגד חבר כנסת שהוא עורך דין על שימוש לרעה במעמדו כחבר הכנסת, תידון בפני ועדת הכנסת.

(החלטת ועדת הכנסת מיום י' בתמוז התשל"ג - 10.7.1973)

**החלטת ועדת הכנסת בענין דו"חות משלחות לחו"ל
מטעם הכנסת**

1. משלחת מטעם הכנסת שחזרה מביקור בחו"ל תניח דו"ח ל שולחן הכנסת.
2. יושב ראש הכנסת רשאי להתיר ליושב ראש המשלחת לדווח בעל פה לכנסת על נסיעת המשלחת, בנוסף לדיווח הכתוב או במקומו.
3. הדו"ח שהונח על שולחן הכנסת יכלל בפרוטוקול הסטנוגרפי ובדברי הכנסת.
4. החלטה זו מחליפה את החלטת ועדת הכנסת מיום ט' בשבט התשל"ה - 21.1.1975 בענין דיווח של משלחות הכנסת במוסדות בינפרלמנטריים.

(החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ב באדר התשס"ב - 6.3.2002)

מעמד חברי הכנסת לשעבר בטקסים ואירועים ממלכתיים

1. להמליץ בפני יושב ראש הכנסת שלכל אירוע שהכנסת מארגנת ומוזמנים אליו כל חברי הכנסת, יוזמנו גם כל חברי הכנסת לשעבר.
2. להמליץ בפני הממשלה שלכל אירוע אשר אליו מוזמנים כל חברי הכנסת יוזמנו גם כל חברי הכנסת לשעבר.

(החלטת ועדת הכנסת מיום י"ט בסיון התשל"ג - 19.6.1973)

סיורי עבודה וביקורת של ועדות הכנסת

סיורי עבודה וביקורת היוזמים על ידי ועדה מוועדות הכנסת או על ידי ועדת משנה ייערכו, בתיאום עם יושב ראש הכנסת, מתקציב הכנסת.

(החלטת ועדת הכנסת מיום ט"ו בתמוז התשל"ה - 24.6.1975)

צילומי ישיבות הוועדות על ידי הטלוויזיה¹

ועדת הכנסת מחליטה להוסיף להחלטת הוועדה מיום 2.7.1974 האומרת "הטלוויזיה תורשה, בהסכמת יושב ראש הכנסת, לצלם ישיבה אחת של כל ועדה מוועדות הכנסת, שתוצאה בכך, במטרה להראות עבודת הוועדות לציבור", את הסעיף הבא:

"לא יותרו צילומי טלוויזיה בקומת הוועדות, בענין הוועדות".

(החלטת ועדת הכנסת מיום ד' בשבט התשל"ו - 6.1.1976)

¹ לענין הכנסת מצלמות, מסרטות ומכשירי הקלטה והפעלתם - ראה תקנה 11 לתקנות משכן הכנסת ורחבתו (היתרי כניסה), התשל"א-1971.

שדולות בכנסת

1. אין חולק על זכותם של חברי הכנסת לקיים שדולות, אף בנושאים שהם חופפים לנושאים הנדונים בוועדות הכנסת, ואין הם נזקקים לאישור כלשהו לשם כך.
2. הכנסת לא תישא בדרך כלשהי בהוצאות מימון פעולותיה של השדולה (כיבוד, כוח אדם, סיורים וכיוצא באלה). חברי השדולה הם שישאו בהוצאות אלה והם רשאים, לצורך זה, להשתמש בכספים העומדים לרשותם לצורך קשר עם הציבור.
3. (א) שדולות תוכלנה לקיים מפגשים בחדרי חבריהן או בחדרי סיעות, אך לא בחדרי ועדות, כדי שלא ליצור רושם מוטעה כאילו מעמדן הוא כמעמד ועדה. כאשר מדובר בקיום דיון עם גורמים מבחוץ, תוכל השדולה לפנות לוועדת האירועים של הכנסת, בבקשה להקצות מקום מתאים לקיום הדיון. בכל מקרה, תיתן ועדת האירועים עדיפות לפנייתה של ועדה מוועדות הכנסת, המבקשת לקיים דיון במקום שאותו מבקשת השדולה.
- (ב) ועדת האירועים לא תקצה מקום לדיון כאמור אם באותו מעמד או בסמוך לו, דנה ועדה של הכנסת באותו נושא עצמו, ללא קשר למקום קיומו של דיון זה.
4. שדולה המזמנת גורמי חוץ למפגש עימה, תקפיד לציין שהיא פונה כשדולה ולא כאורגן רשמי של הכנסת.
5. שדולה המבקשת להזמין עובד מדינה לדיוניה, תעשה כן באמצעות השר הנוגע בדבר, תוך ציון העובדה כי אין מדובר בהזמנה על ידי ועדה וכי אין חוזה על העובד להופיע.

(החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ג באדר ב' התשנ"ז - 1.4.1997)

כינוסים במשכן הכנסת

הנושא הוא בסמכותו של יושב ראש הכנסת על פי חוק חסינות משכן הכנסת, והוא ינהג לפי שיקול דעתו; הוא יכול להתקין תקנות בנדון, אם ימצא צורך בכך.

(החלטת ועדת הכנסת מיום ד' באדר א' התש"ל - 10.2.1970)

הביקורת בכנסת

יושב ראש הכנסת ימנה מבקר פנימי בכנסת, לגבי הביקורת המשקית-מנהלית, לרבות המנהל והמשק של הביטחון, שיהיה כפוף ליושב ראש הכנסת. כן ממליצה הוועדה בפני יושב ראש הכנסת שישתמש בסמכותו לבקש ממבקר המדינה לקיים ביקורת בתחומים הנ"ל, בכל ענין שיושב ראש הכנסת ימצא לנכון.

דו"ח מבקר המדינה יוגש ליושב ראש הכנסת ובאמצעותו לוועדת הכנסת. כמו כן יונח על שולחן ועדת הכנסת אחת לשנה, סיכום ממצאי המבקר הפנימי של הכנסת.

(החלטת ועדת הכנסת מיום א' בתמוז התשל"ו - 29.6.1976)

מעמד המבקר הפנימי של הכנסת

המבקר הפנימי של הכנסת יהיה כפוף למזכיר הכנסת במישרין, פרט למקרים בהם מוצא המבקר הפנימי לנחוץ להגיש המלצות או ביקורת בקשר לתפקידו של מזכיר הכנסת. במקרים כאלה, יגיש המבקר את הערותיו ליושב ראש הכנסת במישרין, ויושב ראש הכנסת ידווח על ביקורת זו בפני ועדת המשנה לביקורת.

(החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ג בטבת התשמ"א - 30.12.1980)

הצבעה - דחיה

במקרה שסיעה שלמה נעדרת מהכנסת לרגל ועידה - יש להשתדל, לפי בקשתה, באותן ישיבות לא לקיים בכנסת הצבעות.

(החלטת ועדת יושב ראש הכנסת והסגנים מיום ו' בניסן התשט"ו -
18.3.1956)

תואר חבר הכנסת

בישיבות הכנסת יש להשתמש אך ורק בתואר חבר הכנסת.

(החלטת יושב ראש הכנסת והסגנים מיום ז' בכסלו התשי"ך - 8.12.1959)

חלוקת חומר

אין לחלק חומר בכנסת שלא באמצעות הדואר. מזכיר הכנסת רשאי להתיר חלוקה במקרים מסוימים.

(החלטת יושב ראש הכנסת והסגנים מיום כ"ח בחשון התשי"ט -
11.11.1958)

דיון על התקציב - רשות הדיבור

חבר הכנסת שלא ישא דברו בשעה היעודה לו בדיון על התקציב, תפסיד הסיעה את הזמן שהוקצה לחבר זה.

(החלטת יושב ראש הכנסת והסגנים מיום י"ח בטבת התשכ"ה -
23.12.1964)

פגיעה בחבר הכנסת

התלונן חבר הכנסת לפני ועדת הכנסת על פגיעה בו על ידי מישהו, דבר המהווה עבירה על חוק חסינות חברי הכנסת, תברר ועדת הכנסת את העובדות, ואם מצאה שיש רגליים לתלונה, תבקש מיושב ראש הכנסת להעביר את הענין לתביעה הכללית בהוראה להעמיד את הפוגע לדין פלילי בשל העבירה.

(החלטת ועדת הכנסת מיום ד' בשבט התשי"ג - 20.1.1953)

הודעת חבר הכנסת לפי סעיף 2 לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), התש"ט-1949

בהתאם להוראות סעיף 147 לתקנון הכנסת, מחליטה ועדת הכנסת כדלקמן:

דרישת חבר הכנסת שהכנסת תבטל החלטה של ועדת הכספים לפי סעיף 2(א)(1) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), התש"ט-1949 לאשר או לבטל הוראה בצו שכתוצאה ממנה מוגדל מס או מוטל מס על סחורה שהיתה פטורה ממנו, תהיה במכתב אל יושב ראש הכנסת, הכולל דברי הסבר מפורטים להנמקת דרישתו.

(החלטת ועדת הכנסת מיום ט"ו בחשוון התשמ"ז - 17.11.1986)

שימוש בסמל המדינה

חבר הכנסת לא יעשה שימוש בסמל המדינה או בסמל הכנסת למטרות שאינן קשורות למילוי תפקידו כחבר הכנסת.

(החלטת ועדת הכנסת מיום ט"ז באדר א' התש"ס - 22.2.2000)

הבאת אמנות לעיון חברי הכנסת לפני אישורו¹

1. על פי תקנון הממשלה, שר המבקש להביא אמנה בינלאומית שישראל צד לה לאישור הממשלה, יקדים וישלח אל מזכיר הכנסת, לידיעתם של חברי הכנסת, עשרה עותקים של נוסח האמנה.

לא תובא אמנה לאישור הממשלה אלא לאחר שהאמנה היתה מונחת במזכירות הכנסת, בתקופת מושב של הכנסת², לפחות שבועיים.

¹ (א)1 פרקליט העותר לא הצליח להראות קיומה של נורמה משפטית מחייבת המתנה תקפם של הסכמים בעלי אופי מדיני שנערכו בין מדינת ישראל וגופים אחרים במישור המשפט הבינלאומי, באישורה המוקדם של הכנסת; (2) גם לא הוכח קיומה של נורמה מנהגית המחייבת קבלת אישורה של הכנסת **מראש** להסכמים מסוג ההסכם נשוא העתירה (אוסלו ב') (בג"ץ 5934/95 סגן יושב ראש הכנסת שילנסקי נ' ראש הממשלה, טרם פורסם).

(ב) (1) הנוהג, או המוסכמה החוקתית מבססים את הקביעה, כי **ראוי** לה לממשלה להביא הסכמים מדיניים בפני הכנסת.

(2) ראוי כי חוזי שלום, להבדיל מהסכמים אחרים, יובאו לכנסת **בטרם** הפכו "מעשה עשוי". העיתוי המדויק ייגזר מן הנסיבות המיוחדות של כל הסכם והסכם ואין לפסול על הסף סיטואציה בה תימנע הבאתו של הסכם לאישור הכנסת עובר לחתימתו או לאישורו (חוות דעת היועץ המשפטי לממשלה מיום 23.10.1994 לראש הממשלה).

(ג) הממשלה ביקשה לכנס את הכנסת כדי למסור הודעה על אישור הסכם אוסלו ב' ולקיים דיון בהודעה זו. חבר הכנסת ביקש כי בג"ץ יורה על דחיית הדיון, כדי לאפשר לימוד ראוי של המפות. בית המשפט העליון פסק כי קביעת מועדים לדיוני הכנסת היא ענין הנתון לסמכותו של יושב ראש הכנסת. זה ענין מובהק של "ניהול פנימי" של עניני הכנסת, ובית המשפט ימנע מהפעלת סמכותו, אלא אם כן החלטת היושב ראש, אם יוכח כי היא אינה כדין, תהווה פגיעה ניכרת במירקם החיים הפרלמנטריים ופגיעה מהותית ביסודות המבנה של משטרנו החוקתי (בג"ץ 6124/95 ח"כ רחבעם זאבי נ' יושב ראש הכנסת, לא פורסם).

(ד) העותרים עתרו כנגד הסדר העיון במפות ההיערכות מחדש לקראת דיון והצבעה בכנסת. העתירה נדחתה, אולם נאמר כי יש טעם בטענה כי זכותו של חבר הכנסת היא לא רק לקבל עותק המפות ולעיין בהן בתחומי הכנסת, אלא גם לשאתן עימו על מנת לסייר בשטח, וכי אין זה מתקבל על הדעת כי לא יינתנו לחבר הכנסת הכלים לבחון לעומקו ענין חשוב העומד להכרעה (בג"ץ 6061/99 רחבעם זאבי ואח' נ' ממשלת ישראל, לא פורסם).

² בתקופת הפגרה של הכנסת יש לדחות את אישור האמנה על ידי הממשלה, עד לכינוס מושב הכנסת והנחת האמנה במזכירות הכנסת למשך שבועיים (חוות דעת היועץ המשפטי לממשלה 49623 מיום 8.5.1995).

ננקטה בכנסת פעולה בענין האמנה, בהתאם לתקנון הכנסת, ידווח על כך השר האחראי לממשלה בעת הדיון על אישור האמנה בממשלה.

2. מזכיר הכנסת יודיע לכל חברי הכנסת על האמנות שקיבל ועל סידורי העיון בהן.

נוהל הדיון בכנסת בהצעה להגדלת מספר שופטי בית המשפט העליון

1. הוגשה בקשה לכנסת להחליט על שינוי במספר שופטי בית המשפט העליון, בהתאם לאמור בסעיף 25 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, יעבירנה יושב ראש הכנסת לוועדת החוקה, חוק ומשפט לדיון.	1.	העברה לוועדה
ועדת החוקה, חוק ומשפט תביא בפני הכנסת את הצעתה ואת הצעות חברי הוועדה המשיגים על הצעת הוועדה.	2.	הצעת הוועדה
(א) כל משיג יקבל בכנסת רשות דיבור לחמש דקות להנמקת השגתו.	3.	הדיון במליאת הכנסת
(ב) יושב ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט או חבר הוועדה שנתמנה לכך על ידיו ישיב למשיגים, ורשאי הוא לדחות תשובתו עד לסיום הדיון.		
(ג) יתקיים דיון אישי ויחולו עליו הוראות סעיף 49 לתקנון הכנסת.		
(ד) בתום הדיון תיערך הצבעה על ההשגות ועל הצעת הוועדה.		

(החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ז בתמוז התשנ"ה - 25.7.1995)

עיון בפרוטוקולים של ישיבות ועדות¹

בהתאם להוראות סעיף 102ב(ד) לתקנון הכנסת אני קובע בזה נוהלים בדבר העמדת פרוטוקולים של ועדות לעיון הציבור:

1. הגדרות
בנוהל זה, "פרוטוקול" - פרוטוקול של ישיבת ועדה שאינה חסויה, שהתקיימה לא לפני תחילת התשנ"ה, ואשר העיון בה לא נאסר בדרך שנקבעה בסעיף 102ב(א) לתקנון הכנסת.
2. פרק זמן מרבי
פרק הזמן המרבי שבין מועד הישיבה לבין המועד להעמדת פרוטוקול הישיבה לעיון הציבור הוא ארבעה שבועות.
3. העיון בפרוטוקולים
העיון בפרוטוקולים יהיה בספריית הכנסת, בימים א' ו-ה', בין השעות 09:00 ו-13:00, לאחר תיאום מוקדם עם ארכיון הכנסת.
4. קבלת העתקים
המעוניינים בקבלת העתק פרוטוקול יוכלו לעשות כן באמצעות מכונת הצילום של ספריית הכנסת, המופעלת על ידי מטבעות.

דן תיכון
יושב ראש הכנסת

כ"ט בתמוז התשנ"ו
(16 ביולי 1996)

¹ י"פ התשנ"ו, עמ' 4594.

**החלטת ועדת הכנסת בענין
דיון חוזר בעלות תקציבית של הצעת חוק
(לפי סעיף 147 לתקנון הכנסת)**

ועדה שאישרה הצעת חוק פרטית לקריאה ראשונה, אשר פורסמה ברשומות הצעות חוק לפני שנכנס לתוקף חוק-יסוד: משק המדינה (הצעות חוק והסתייגויות שבביצוען כרוכה עלות תקציבית)(הוראת שעה), התשס"ב-2002 (פורסם ביום ז' באב התשס"ב - 16 ביולי 2002), וטרם החל הדיון בה בקריאה הראשונה, רשאית, בהחלטה שתקבל לפי בקשת אחד ממציעי הצעת החוק, לחזור ולדון בשאלת העלות התקציבית של הצעת החוק. החליטה הוועדה לעשות כן, תדחה הקריאה הראשונה עד שהחלטת הוועדה בענין העלות התקציבית, אם שונתה, תונח על שולחן הכנסת.

נתונים ואומדנים בדבר העלות התקציבית של הצעת החוק שהוגשו לוועדה לצורך קיום הדיון האמור, יועברו לשר האוצר לא יאוחר משבעה ימים לפני מועד ישיבת הוועדה.

(החלטת ועדת הכנסת מיום י"ג באב התשס"ב - 22.7.2002)

כללי אתיקה לחברי הכנסת¹

פרק א': פרשנות

הגדרות 1. בכללים אלה:

"בן משפחה" - בן זוג, ילד קטין או כל קרוב שפרנסתו על חבר הכנסת;

"ועדת האתיקה" - ועדת האתיקה שמונתה לפי סעיף 18;

"לקוח" - מי שנותן, או אמור לתת, שכר או תמורה בעד שירותים;

"ענין אישי" - הנאה חומרית, ישירה או עקיפה, של חבר הכנסת, של קרובו, של לקוחו, או של חבר בני אדם, מואגד ושאינו מואגד, העוסק בפעילות המכוונת להשגת רווחים שחבר הכנסת חבר בהנהלתו או נושא משרה בו, למעט ענין הנוגע לענף משקי שחבר הכנסת משתייך אליו;

"קרוב" - בן זוג, הורה, צאצא וכל קרוב משפחה שפרנסתו על חבר הכנסת;

"רשות ממשל" - המדינה, רשות מקומית, תאגיד שהוקם מכוח דין, למעט בית משפט ובית דין.

¹ (א) י"פ התשמ"ד, עמ' 842; תיקון טעות - עמ' 2839; תיקון מס' 1 - התשמ"ו, עמ' 1964; תיקון מס' 2 - התשמ"ז, עמ' 1558; תיקון מס' 3 - התשנ"ה, עמ' 947; תיקון מס' 4 - התשנ"ח, עמ' 4448; תיקון מס' 5 - התש"ס, עמ' 1355; תיקון מס' 6 - התשס"א, עמ' 2061; תיקון מס' 7 - התשס"א, עמ' 3221; תיקון מס' 8 - התשס"ב, עמ' 1272; תיקון מס' 9 - התשס"ג, עמ' 658; תיקון מס' 10 - התשס"ד, עמ' 2000.

(ב) על פי סעיף 13 לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951 (נתקבל ביום 25.7.1988), ייראו כללי האתיקה כאילו הותקנו מכוחו, ככל שאינם סותרים את האמור בסעיפים 13 עד 13ד לחוק.

פרק ב': כללי יסוד

- ערכים כללים (תיקון מס' 10)** א1. חבר הכנסת -
- (1) ימלא את תפקידו מתוך נאמנות לערכי היסוד של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית;
- (2) הוא נאמן הציבור וחובתו לייצג את ציבור בוחריו באופן שישרת את כבוד האדם, קידום החברה וטובת המדינה;
- (3) יקפיד לקיים את דיני המדינה ויפעל לקדם את עקרון שלטון החוק;
- (4) ישמור על כבוד הכנסת וכבוד חבריה, יהיה מסור למילוי תפקידיו בכנסת, ינהג בדרך ההולמת את מעמדו כחבר הכנסת ויעשה לטיפוח אמון הציבור בכנסת;
- (5) ימלא את שליחותו בכנסת באחריות, ביושר ובהגינות, מתוך מחויבות למעמדו כמנהיג בחברה, וישאף לשמש דוגמה אישית להתנהגות ראויה;
- (6) יימנע מאפשרות של ניגוד ענינים, ובכל מקרה של ניגוד בין טובת הכלל לבין ענין אישי יעדיף את טובת הכלל.
2. **כבוד הכנסת (תיקון מס' 1)**
- חבר הכנסת ישמור על כבוד הכנסת וכבוד חבריה, ינהג בדרך ההולמת את מעמדו ואת חובותיו כחבר הכנסת, ויימנע משימוש בלתי ראוי בחסינויותו ובזכויותיו כחבר הכנסת.

3. **מילוי התפקיד** חבר הכנסת יקדיש למילוי תפקידו כחבר הכנסת את כל הזמן הדרוש לכך, ויבכר בזמן הזה את מילוי תפקידו על פני כל עיסוק אחר.

4. **מילוי השליחות** חבר הכנסת לא יקבל, בין במישרין ובין בעקיפין, הנאה חומרית בעד מעשה שעשה, בכנסת או מחוץ לה, בתפקידו או במעמדו כחבר הכנסת.

פרק ג': הגבלות בענינים אישיים

5. **ענין אישי** (א) לא יהיה לחבר הכנסת במילוי תפקידו ענין אישי, ולא יהיה ניגוד ענינים בין מילוי תפקידו כחבר הכנסת לבין ענינו האישי.

(ב) חבר הכנסת לא ייזום דבר שיש לו בו ענין אישי ולא יהיה שותף ליוזמה כזו.

6. **גילוי** היה לחבר הכנסת ענין אישי בדיון או בהצבעה, בכנסת או בוועדותיה, יודיע על כך, מיד, לוועדת האתיקה וכן ליושב ראש הכנסת או ליושב ראש הוועדה, לפי הענין; חבר הכנסת כאמור לא ייזום, בין במישרין ובין בעקיפין, הצעה כלשהי באותו נושא, ולא ישתתף בדיון בו, אלא לאחר שהודיע, בכנסת או בוועדה, לפי הענין, במעמד הדיון, על ענינו האישי; היה הדיון בוועדה - לא ישתתף חבר הכנסת בהצבעה על אותו נושא.

7. **איסור ניצול ידיעות** חבר הכנסת לא ינצל, בין במישרין ובין בעקיפין, למען ענינו האישי או למען ענין חומרי של אדם אחר, ידיעה מוקדמת, או ידיעה סודית, או כל ידיעה אחרת, שהגיעה אליו במילוי תפקידו ושאיננה נחלת הכלל.

8. **רכישת נכסי המדינה**
 חבר הכנסת לא ירכוש ולא יקבל נכסי המדינה, בין במישרין ובין בעקיפין, מלבד רכישה או קבלה של נכסים הנמכרים או הנמסרים בדרך אחרת לציבור, על פי עקרונות כלליים ומוגדרים מראש, ואשר לציבור אפשרות שווה לרכשם או לקבלם.

פרק ד': הגבלות בענין לקוחות

9. **ייצוג בפני הכנסת**
 חבר הכנסת לא ייצג לקוח, ולא יפעל למען לקוח, בכנסת או בוועדותיה.
10. **קבלת לקוחות במשכן הכנסת**
 חבר הכנסת לא יקבל לקוח במשכן הכנסת, ולא יפעל במשכן הכנסת בענין לקוח.
11. **סייגים בייצוג ובייעוץ**
 חבר הכנסת לא ייצג בשכר רשות ממשל, ולא ישמש יועץ בשכר לרשות ממשל.
12. **ייצוג בפני רשויות ממשל (תיקונים מס' 2 ו-3)**
 (א) חבר הכנסת לא ייצג לקוח בפני רשות ממשל, אלא בענין הטעון רישום בפנקס המתנהל על פי דין.
 (ב) חבר הכנסת המייצג לקוח בפני רשות ממשל בענין כאמור בסעיף קטן (א), ינהג לפי כללים אלה:

(1) מקום שנקבעו כללים או מבחנים להכרעת רשות הממשל בענין, לא יבקש חבר הכנסת לחרוג מהם, אלא אם כן נקבעה בהם הדרך לכך ובהתאם לאותה דרך;

(2) מקום שלא נקבעו כללים או מבחנים כאמור בפסקה (1), ימציא חבר הכנסת העתק מפנייתו ליועץ המשפטי לממשלה או לבא כוחו בד בבד עם המצאתה לרשות הממשל.

(ג) הוראת סעיף זה תחול גם על ייצוג בידי שותפו או עובדו של חבר הכנסת, אלא אם כן יחסי השותפות או העבודה, לפי הענין, נוצרו שישה חודשים או יותר לפני שהיה לחבר הכנסת; ועדת האתיקה רשאית, מטעמים מיוחדים, להתיר לחבר הכנסת לחרוג במקרה מסוים מהוראות סעיף קטן זה.

פרק ה': הגבלות כהונה

13. **משרה בגוף או בתאגיד**
 חבר הכנסת לא יהיה חבר במועצת המנהלים של תאגיד שהוקם על פי דין או של גוף ממשלתי.
14. **הרצאות ושליחויות (תיקון מס' 8)**
 חבר הכנסת לא יקבל תשלום בעד הרצאות או הופעות בחוץ לארץ; בכל מקרה לא יקבל חבר הכנסת תשלום אם נסע לחוץ לארץ בשליחות ממלכתית או בשליחות מוסד ציבורי.

פרק ו': הצהרת הון

ההצהרה (תיקונים מס' 1, 6 ו-7)

15. (א) תוך שישים ימים מיום היבחרו לכנסת, או מיום שהיה לחבר הכנסת, כל אימת שחל, לדעתו, שינוי משמעותי בתוכן הצהרתו, וכן תוך שישים ימים לאחר סיום כהונתו כחבר הכנסת, יגיש חבר הכנסת ליושב ראש הכנסת, על פי טופס שקבע יושב ראש הכנסת, הצהרה שבה הפרטים הבאים:

(1) ההון, הנכסים, הזכויות, ההתחייבויות והחובות שיש לחבר הכנסת ולבני משפחתו; בהצהרה יצויין סוג הנכסים וערכם בעת רכישתם;

(2) מקורות ההכנסה של חבר הכנסת ובני משפחתו וסכומי ההכנסה מכל מקור נוסף.

(ב) חבר הכנסת אשר נבחר לתקופת כהונה רצופה נוספת, ואשר אינו חייב בהגשת הצהרת הון כאמור בסעיף קטן (א), יגיש ליושב ראש הכנסת, בתוך שישים ימים מיום היבחרו לתקופת כהונה נוספת, הצהרה שלפיה לא חל שינוי משמעותי בתוכן הצהרתו הקודמת.

(ג) מי שחברותו בכנסת הושעתה לפי סעיף 42ב(א) לחוק-יסוד: הכנסת, יגיש ליושב ראש הכנסת הצהרת הון, כאמור בסעיף קטן (א), בתוך שישים ימים מיום שחזר למלא את משרתו לפי סעיף 43(ב) לחוק-יסוד: הכנסת.

15.א. **הארכת מועד הגשת ההצהרה (תיקון מס' 5)**
 על אף האמור בסעיף 15, רשאי יושב ראש הכנסת, אם סבר כי הנסיבות מצדיקות זאת, להאריך את המועד להגשת ההצהרה מפעם לפעם, לתקופה שלא תעלה על 30 ימים, ובלבד שסך כל ההארכות לא יעלה על 90 ימים.

16. **פעולת יושב ראש הכנסת**
 (א) יושב ראש הכנסת ישמור על סודיות הצהרות חברי הכנסת ולא יגלה כל פרט מהן, אלא בהסכמתו או על פי בקשתו של חבר הכנסת המצהיר, או על פי דרישה של בית המשפט.

(ב) יושב ראש הכנסת רשאי, אם לדעתו נסיבות הענין מצדיקות זאת, לדווח על אי קיום כללי פרק זה או על סטיה מהם בידי חבר הכנסת, לוועדת האתיקה של הכנסת ולהביא לידיעתה את ממצאיו.

(ג) ראה יושב ראש הכנסת כי קיים חשש לעבירה פלילית, יעביר את הענין לידיעת היועץ המשפטי לממשלה.

פרק ז': ועדת האתיקה

17. **שיפוט (תיקון מס' 9)** [בוטל]

18. **הקמת ועדת אתיקה (תיקון מס' 9)** [בוטל]

19. **שמיעת קובלנה**
 ועדת האתיקה תקבל קובלנה נגד חבר הכנסת, תדון ותכריע בה, אחר שתתן לו הזדמנות נאותה לסתור את הקובלנה, להביא את ראיותיו ולהשמיע את טענותיו, בדרכים שתקבע הוועדה.

20. החלטות הוועדה (תיקון מס' 9) [בוטל]
21. איסור פרסום הליכי אתיקה נגד חבר הכנסת ודיוני ועדת האתיקה בהם, והמסמכים, הפרוטוקולים וההחלטות בענינם, יהיו חסויים; אין לנכוח בהם אלא ברשות הוועדה, ואין לפרסמם, כולם או מקצתם, אלא ברשות בכתב מאת הוועדה ובתנאים שתקבע.
22. נוהלים ועדת האתיקה תקבע בעצמה את סדרי עבודתה, את נוהל הטיפול בקובלנות ואת נוהל דיוניה.
23. חוות דעת היה לחבר הכנסת ספק אם מעשה מסוים שלו מתיישב עם כללי האתיקה, רשאי הוא לבקש חוות דעת ועדת האתיקה; בסעיף זה, "מעשה" - לרבות מחדל.
24. תקדימי אתיקה ענין הנוגע לאתיקה של חברי הכנסת שאין עליו הוראה בכללים אלה, תחליט בו ועדת האתיקה.
25. פרשנות הסמכות לפרש את כללי האתיקה נתונה בלעדית בידי ועדת האתיקה.
26. קבצי אתיקה ועדת האתיקה רשאית לפרסם להדרכת חברי הכנסת, קבצים של כללי אתיקה שבהם ירוכזו הדינים, הכללים, ההחלטות וחוות הדעת הנוגעים לאתיקה.

פרק ח': שונות

הוראת מעבר 27. על אף האמור בסעיף 15, חבר הכנסת העשירית יגיש את הצהרתו הראשונה תוך תשעים ימים מיום תחילתו של סעיף 15, וחבר הכנסת העשירית שהיה לחבר הכנסת אחרי תחילתו של סעיף 15 - תוך תשעים ימים מיום שהיה לחבר הכנסת.

תחילה 28. (א) תחילתם של כללים אלה, למעט סעיפים 11, 12(א) ו-ג, 13, 15 ו-16, ביום כ"ה בכסלו התשמ"ד (1 בדצמבר 1983).

(ב) תחילתם של סעיפים 11, 12(א) ו-13 - ביום כ"ז באדר א' התשמ"ד (1 במארס 1984).

(ג) תחילתם של סעיפים 15 ו-16 - ביום א' בסיון התשמ"ד (1 ביוני 1984).

(ד) תחילתו של סעיף 12(ג) - ביום תחילת כהונתה של הכנסת האחת עשרה.

איתן לבני
יושב ראש ועדת הכנסת

ט"ז בכסלו התשמ"ד
(22 בנובמבר 1983)

נוהל אתיקה לחברי הכנסת (קובלנות)¹

(לפי סעיף 22 לכללי האתיקה של חברי הכנסת)

מתפרסם בזה נוהל אתיקה לחברי הכנסת (קובלנות) שקיבלה ועדת האתיקה ביום ט"ז באדר א' התשמ"ו (25 בפברואר 1986). בהתאם לסעיף 22 לכללי האתיקה לחברי הכנסת, קובעת ועדת האתיקה לאמור:

פרק א': הליכי הטיפול בקובלנה נגד חבר הכנסת

1. **הרשות להגיש קובלנה**
כל אדם רשאי להגיש לוועדת האתיקה של הכנסת (להלן - ועדת האתיקה) קובלנה נגד חבר הכנסת בשל הפרת כלל אתיקה של חברי הכנסת או אי קיומו.
2. **תוכן קובלנה**
(א) קובלנה תהיה בכתב ויצוינו בה שם הקובל, תיאורו, מקום מגוריו, מענו להמצאת מסמכים ופירוט העובדות הנטענות; הקובלנה תיחתם בחתימת ידו של הקובל.
(ב) הראיות שעליהן סומכת הקובלנה יתוארו בה או יצורפו אליה.
3. **רישום ואישור קבלת קובלנות**
מזכירות ועדת האתיקה תרשום קובלנה שהוגשה בפנקס הקובלנות ותאשר לקובל, בכתב, את דבר קבלת הקובלנה.
4. **ייעוץ משפטי**
יושב ראש ועדת האתיקה יעביר כל קובלנה לחוות דעת היועץ המשפטי של ועדת האתיקה.
5. **אימות פרטים**
יושב ראש ועדת האתיקה וכן הוועדה, רשאים לדרוש מהקובל -
(1) פרטים נוספים;

¹ י"פ התש"ן, עמ' 576; התש"ס, עמ' 4326; התשס"א, עמ' 89; ק"ת התשס"ב, עמ' 822.

(2) תצהיר לאימות פרטי הקובלנה.

יושב ראש ועדת האתיקה, לאחר התייעצות עם היועץ המשפטי לוועדה, רשאי להמציא העתק מהקובלנה לחבר הכנסת הנקבל בצירוף כל המסמכים הנוגעים לענין, וליתן לו הזדמנות להשיב בכתב על הקובלנה, זמן סביר לפני מועד כינוס הוועדה לדיון בקובלנה; החליט יושב ראש הוועדה להביא את הקובלנה בפני ועדת האתיקה, ולא דחתה הוועדה את הקובלנה על הסף, תמציא הוועדה העתק הקובלנה לנקבל, ותפעל כאמור לעיל.

5. המצאת העתק קובלנה לנקבל (תיקון התש"ס)

(א) סבר יושב ראש ועדת האתיקה, לאחר התייעצות כאמור בסעיף 5א, כי יש מקום להציע לוועדה לדחות את הקובלנה על הסף, יביא את הקובלנה לדיון בוועדת האתיקה.

6. דחיית קובלנה על הסף (תיקון התש"ס)

(ב) ועדת האתיקה רשאית לדחות קובלנה על הסף אם לדעתה נתקיים אחד מאלה:

(1) אין לקובלנה בסיס סביר בעובדות או בראיות;

(2) הקובלנה קנטרנית או טרדנית על פניה;

(3) אין בבירור הקובלנה ענין לציבור.

7. מצאת העתק קובלנה לנקבל (תיקון התש"ס)

8. חזרה מקובלנה חזר קובל מקובלנתו רשאית הוועדה להמשיך ולדון בקובלנה אם לדעתה יש לכאורה פגיעה בכללי האתיקה וענין לציבור המצדיק המשך הבירור.

9. תיק הקובלנה עותק מן הקובלנה וכן מסמכים נוספים שהוגשו והתקבלו בנושא הקובלנה יצורפו לפרוטוקול המתנהל בישיבת הוועדה שבה מתקיים הדיון בקובלנה ויהוו חלק מתיק הקובלנה.

פרק ב': הדיון בקובלנה

10. מועד הדיון בקובלנה
ועדת האתיקה תדון בקובלנה תוך 30 ימים מיום הגשתה, במועד שקבע יושב ראש הוועדה; יושב ראש הוועדה רשאי לקבוע מועד מאוחר יותר לכך אם לדעתו קיימות נסיבות המצדיקות זאת.
11. רציפות הדיון
החל הדיון בקובלנה, תקיים ועדת האתיקה את הדיון בה ככל האפשר ברציפות.
12. מנין נוכחות בדיון ובהצבעות
(א) הוועדה תדון בקובלנה רק אם נכחו בדיון שלושה מחברי הוועדה לפחות.
- (ב) נבצר מחבר הוועדה להשתתף בדיון, או שאין הוא יכול להשתתף בו מאחר שהקובלנה שבה דנים מכוונת נגדו, יפנה יושב ראש הוועדה ליושב ראש הכנסת בבקשה למנות חבר אחר שיצטרף לוועדה לצורך הדיון בקובלנה.
- (ג) בכל החלטה בנוגע לקובלנה, תכריע הוועדה ברוב קולות של כל חבריה.
- (ד) על אף האמור בסעיף קטן (ג), החלטה כי חבר הכנסת הפר או לא קיים את כללי האתיקה והחלטה להטיל על חבר הכנסת אמצעי כאמור בסעיף 20 לכללי האתיקה, תתקבל רק אם התקיים אחד מאלה:
- (1) ההחלטה התקבלה ברוב קולות חברי ועדת האתיקה, ובלבד שבעת ההצבעה נכחו כל חברי הוועדה;
- (2) בישיבה אחת של ועדת האתיקה שבה השתתפו שלושה מחברי הוועדה בלבד ובישיבה נוספת שבה השתתפו שלושה מחברי הוועדה ובהם החבר שלא השתתף בישיבה הראשונה, הצביעו כולם בעד ההחלטה.

(3) בשלוש ישיבות של ועדת האתיקה השתתפו אותם שלושה מחברי הוועדה, ובשלושתן הצביעו כולם בעד ההחלטה, ובלבד שלפני הישיבה השלישית ניתנה לחבר הוועדה שנעדר משתי הישיבות הראשונות הודעה על תוצאות ההצבעה בהן ועל כוונה להעמיד את ההחלטה להצבעה סופית בישיבה השלישית.

13. **הזמנת הקובל (א)** הוועדה רשאית, על פי הצעת חבר הוועדה או על פי בקשת הנקבל, להזמין את הקובל לדיון בקובלנה ולבקשו להשיב על שאלות בעל פה או בכתב או להציג ראיות.

(ב) קובל אשר סירב, ללא הצדקה מספקת, להופיע או למלא אחר הוראות הוועדה, רשאית הוועדה להפסיק את הדיון בקובלנתו, למחוק את הקובלנה או לדחותה.

14. **הזמנת עובד המדינה** הוועדה רשאית להזמין עובד המדינה באמצעות השר הממונה עליו.

15. **המצאת הזמנה לדיון (תיקון התשס"ב)** (א) הוועדה תזמן את חבר הכנסת הנקבל להופיע לפניו ולהשמיע את תגובתו על הקובלנה; הודעה בדבר ההזמנה לדיון תימסר לחבר הכנסת, לא יאוחר משבועיים לפני מועד הישיבה.

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), רשאית הוועדה, בנסיבות מיוחדות שיירשמו, למסור לחבר הכנסת הנקבל את ההודעה בדבר ההזמנה לדיון בתוך תקופה קצרה מזו שבסעיף קטן (א), ובלבד שההודעה תימסר לא יאוחר מ-24 שעות לפני מועד הישיבה.

16. **זכות השמיעה (תיקון התשס"א)**
 לא תתקבל החלטה בקובלנה, אלא לאחר שניתנה לחבר הכנסת הנקבל הזדמנות נאותה להופיע בפני הוועדה ולסתור את הקובלנה וכן להמציא לוועדה את כל המסמכים הדרושים להגנתו; אולם רשאית הוועדה להכריע בדבר הקובלנה, אם הומצאה לחבר הכנסת הזמנה לדיון והוא סירב להופיע בפני הוועדה מבלי שנתן לכך צידוק סביר; כן רשאית הוועדה שלא להזמין את חבר הכנסת הנקבל, אם הגיעה למסקנה שמן הראוי לדחות את הקובלנה.

17. **סדרי דין וגביית ראיות**
 בכל ענין שאין לגביו הוראה מפורשת בנוהל זה תנהג ועדת האתיקה בדרך שנראית לה צודקת ויעילה.

פרק ג': החלטת הוועדה

18. **תוכן ההחלטה**
 בתום הדיון בקובלנה, תתן ועדת האתיקה את החלטתה; הוועדה תפרט בהחלטתה את ממצאיה העובדתיים ואם מצאה שחבר הכנסת הפר או לא קיים כלל אתיקה, תציין את הכלל שהופר או לא קיים וכן את האמצעי שהוטל עליו.

אברהם ורדיגר
 יושב ראש ועדת האתיקה

כ"ב בחשון התש"ן
 (30 בנובמבר 1989)

נוהל אתיקה לחברי הכנסת
(התנהגות במליאה ובוועדות)¹

(לפי סעיף 22 לכללי האתיקה של חברי הכנסת)

מתפרסם בזה נוהל אתיקה לחברי הכנסת (התנהגות במליאה ובוועדות) שקיבלה ועדת האתיקה ביום ז' בטבת התשנ"ז (17 בדצמבר 1996). בהתאם לסעיף 22 לכללי האתיקה לחברי הכנסת, קובעת ועדת האתיקה לאמור:

פרק א': כללי

- תחולה** 1. (א) נוהל זה יחול על פניות יושב ראש הכנסת אל ועדת האתיקה לפי אחד הסעיפים 70, 72 או 103 לתקנון הכנסת ועל ערעורי חברי הכנסת בפני ועדת האתיקה, לפי סעיף 71א או 103 לתקנון.
- (ב) על קובלנות אחרות הנוגעות להתנהגות חבר הכנסת במליאת הכנסת או בוועדה מוועדות הכנסת, יחולו הוראות נוהל אתיקה לחברי הכנסת (קובלנות).

פרק ב': הליכי הטיפול בפניית יושב ראש הכנסת

- פניית יושב ראש הכנסת** 2. (א) יושב ראש הכנסת, בפנותו אל ועדת האתיקה לפי סעיף 70 או 72 לתקנון הכנסת, יצרף לפנייתו את הפרוטוקול הסטינוגרפי הכולל את פרטי האירוע בגינו הוצא חבר הכנסת משיבת הכנסת (להלן - חבר הכנסת הנקבל).

¹ י"פ התשנ"ז, עמ' 1163.

(ב) יושב ראש הכנסת, בפנותו אל ועדת האתיקה לפי סעיף 103 לתקנון הכנסת, יצרף לפנייתו את פניית יושב ראש הוועדה אליו, ובמידת האפשר - את פרוטוקול הוועדה הכולל את פרטי האירוע בגינו הוצא חבר הכנסת משיבת הוועדה (גם הוא להלן - חבר הכנסת הנקבל).

3. **זימון חבר הכנסת הנקבל** יושב ראש ועדת האתיקה ימציא לחבר הכנסת הנקבל את פניית יושב ראש הכנסת והחומר שצורף אליה ויזמנו לדיון בוועדת האתיקה.

פרק ג': הדיון בפניית יושב ראש הכנסת

4. **מועד הדיון בקובלנה** ועדת האתיקה תדון בקובלנה תוך ארבעה עשר ימים מיום הגשתה, ובפגרת הכנסת - תוך חודש ימים מהגשתה, במועד שקבע יושב ראש הוועדה; יושב ראש הוועדה רשאי לקבוע מועד מאוחר יותר לכך, אם לדעתו קיימות נסיבות המצדיקות זאת.

5. **רציפות הדיון** החל הדיון בקובלנה, תקיים ועדת האתיקה את הדיון בה ככל האפשר ברציפות.

6. **מנין** (א) הוועדה תדון בקובלנה רק אם נכחו בדיון שלושה מחברי הוועדה לפחות.

(ב) נבצר מחבר הוועדה להשתתף בדיון או שאין הוא יכול להשתתף בו מאחר שהוא הנקבל, יפנה יושב ראש הוועדה ליושב ראש הכנסת בבקשה למנות חבר אחר לוועדה, לצורך הדיון בפניה.

(ג) בכל החלטה הנוגעת לקובלנה, תכריע הוועדה ברוב קולות של כל חבריה.

7. **הזמנת היושב ראש** הוועדה רשאית, על פי הצעת חבר הוועדה או על פי בקשת חבר הכנסת הנקבל, להזמין את יושב ראש הישיבה או יושב ראש הוועדה שממנה הוצא חבר הכנסת, לדיון בקובלנה; ביקש יושב ראש הישיבה או יושב ראש הוועדה לזמנו לדיון - תזמנו הוועדה.

- זכות השמיעה** 8. (א) לא תתקבל החלטה מסכמת בפניית יושב ראש הכנסת, אלא לאחר שניתנה לחבר הכנסת הנקבל הזדמנות נאותה להופיע בפני הוועדה ולהשמיע את דבריו; אולם רשאית הוועדה להכריע בפניית יושב ראש הכנסת, אם הומצאה לחבר הכנסת הזמנה לדיון והוא סירב או נמנע להופיע בפני הוועדה, מבלי שנתן לכך צידוק סביר.
- (ב) חבר הכנסת הנקבל יהיה רשאי להביא ראיות להוכחת טענה כי האמור בפרוטוקול אינו מדויק, או כי לא התנהג באופן שיוחס לו, אך הוא לא יהיה רשאי להזמין את יושב ראש הישיבה שהוציאו ממליאת הכנסת או מוועדת הכנסת, אלא באישור הוועדה.

פרק ד': החלטת הוועדה

- החלטת הוועדה** 9. (א) בתום הדיון בפניית יושב ראש הכנסת, תיתן ועדת האתיקה את החלטתה, תודיע עליה ליושב ראש הכנסת ותניחה על שולחן הכנסת; היתה הפניה לוועדה לפי סעיף 103 לתקנון הכנסת, תודיע הוועדה על כך גם ליושב ראש הוועדה אשר ממנה הוצא חבר הכנסת.
- (ב) החליטה הוועדה להרחיק את חבר הכנסת הנקבל משיבות הכנסת, תודיע לו על זכותו לערער על ההחלטה בהתאם להוראות סעיף 73 לתקנון הכנסת.
- ביצוע** 10. (א) החליטה הוועדה על אחד הצעדים המנויים בסעיף 70(ג)(3) עד (5) לתקנון הכנסת, יעביר יושב ראש הכנסת את החלטתה לסגניו ולמזכיר הכנסת, לשם ביצועה בהתאם.
- (ב) החליטה הוועדה להרחיק את חבר הכנסת הנקבל משיבות ועדה של הכנסת, יפעל יושב ראש הוועדה בה מדובר בהתאם.

פרק ה': הדיון בערעור חבר הכנסת

11. **הגשת ערעור לפי סעיף 71א**
- (א) חבר הכנסת המערער על שלילת זכותו לקבל רשות דיבור במליאה, על פי סעיף 71א(ב) לתקנון הכנסת, יגיש את ערעורו באמצעות יושב ראש הכנסת.
- (ב) יושב ראש הכנסת יעביר את הערעור להערותיו של יושב ראש הישיבה אשר נטל מחבר הכנסת את רשות הדיבור, וזה רשאי להגיב על הערעור, בכתב, בתוך שלושה ימי ישיבות של הכנסת, או לבקש מהוועדה כי תזמנו לדיון בערעור.
- (ג) יושב ראש הכנסת יעביר את הערעור לוועדת האתיקה, בתום המועד לקבלת תגובתו של יושב ראש הישיבה, בצירוף התגובה, אם הוגשה.
12. **הגשת ערעור לפי סעיף 103ה**
- (א) חבר הכנסת המערער על הוצאתו מהישיבה, לפי סעיף 103ה לתקנון הכנסת, יגיש את ערעורו באמצעות יושב ראש הוועדה שהוציאו מהישיבה.
- (ב) יושב ראש הוועדה יעביר את הערעור לוועדת האתיקה, עם או בלי תגובתו, בתוך שלושה ימי ישיבות של הכנסת, ורשאי הוא לבקש מהוועדה כי תזמנו לדיון בערעור; לא העביר יושב ראש הוועדה את הערעור אל ועדת האתיקה כאמור, רשאי חבר הכנסת שהוצא לפנות במישרין אל ועדת האתיקה, ורואים את יושב ראש הוועדה כמי שוויתר על זכותו להגיב.
13. **מנין**
- (א) הוועדה תדון בערעור רק אם נכחו בדיון שלושה מחברי הוועדה לפחות.

(ב) נבצר מחבר הוועדה להשתתף בדיון, או שאין הוא יכול להשתתף בו מאחר שהוא המערער, יפנה יושב ראש הוועדה ליושב ראש הכנסת בבקשה למנות חבר אחר לוועדה, לצורך הדיון בערעור.

(ג) בכל החלטה הנוגעת לערעור, תכריע הוועדה ברוב קולות של כל חבריה.

הדיון בוועדה 14. הוועדה רשאית לקבל ערעור לפי סעיף 71א או לפי סעיף 103ה, גם שלא בנוכחות המערער; ואולם, אם ביקש יושב ראש הישיבה או יושב ראש הוועדה לזמנו לדיון בוועדה, יתקיים הדיון בנוכחות המערער.

החלטת הוועדה 15. בתום הדיון בערעור, תיתן ועדת האתיקה את החלטתה, תודיע עליה ליושב ראש הכנסת ותניחה על שולחן הכנסת; היה הערעור לוועדה לפי סעיף 103ו לתקנון הכנסת, תודיע הוועדה על כך גם ליושב ראש הוועדה אשר ממנה הוצא חבר הכנסת.

יהודה לנקרי
יושב ראש ועדת האתיקה

י"ד בטבת התשנ"ז
(24 בדצמבר 1996)

החלטות ועדת האתיקה

החלטת ועדת האתיקה

בדבר בקשת נקבל לפסול חבר ועדת אתיקה¹

ועדת האתיקה מורכבת מחברי הכנסת אשר נמנים עם סיעות שונות בכנסת, לאומים שונים - יהודים או ערבים, ולהם השקפות שונות - ימין, מרכז או שמאל, חילוניים ודתיים.

רבים המקרים בהם הקובל או מי שנגדו קובלים קרובים בהשקפתם לאחד מן הצדדים או שהם נמנים עם אותה סיעה או אותו לאום, ואם תפתח הוועדה פתח לפסילה של חבר בשל כך, אנה אנו באים?

כל עוד חבר ועדת האתיקה מודיע כי ישתדל, עד כמה שהדבר ניתן מבחינה אנושית, לדון בנושא קובלנה שלפניו לגופו של ענין - אין מקום לפסילתו של אותו חבר ועדה.

החלטת ועדת האתיקה

בדבר שימוש בנייר מכתבים של הכנסת²

1. חבר הכנסת לא ישתמש בנייר מכתבים הנושא כותרת "הכנסת" או כותרת ועדה מוועדות הכנסת, למכתביו האישיים.

2. חבר הכנסת, גם אם הוא יושב ראש ועדה, לא ישתמש בנייר מכתבים הנושא כותרת "יושב ראש ועדת..." או "ועדת..." למכתביו האישיים, בנסיבות שאינן הולמות שימוש כזה.

¹ התקבלה ביום י"ב באדר התשס"א - 7.3.2001.

² התקבלה ביום י"ט באייר התשמ"ו - 28.5.1986, בהתאם להוראות סעיף 24 של כללי האתיקה לחברי הכנסת. סעיפים 2 ו-3 הוחלפו ביום כ"ג בחשוון התשמ"ז - 25.11.1986.

3. חבר הכנסת, רשאי להשתמש בנייר מכתבים הנושא כותרת "חבר הכנסת", למעט מכתבים בענינים הקשורים בעסקו או במקצועו (איסור שנקבע בסעיף 14 לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951 ואשר הפרתו כרוכה בעונש מאסר עד שנתיים).
4. חבר הכנסת לא יבקש מעובד הכנסת לחתום בשמו על מכתביו האישיים.
בהחלטה זו, "מכתב אישי" - כל מכתב שאיננו בקשר למילוי תפקידו של חבר הכנסת כיושב ראש ועדה, יושב ראש ועדת משנה או בקשר לתפקיד שהוא ממלא מטעם הכנסת או ועדה מוועדותיה.
5. חבר הכנסת או סיעה מסיעות הכנסת לא ישלחו דבר דואר אישי או דברי דואר של הסיעה במעטפות הנושאות כתובת "מדינת ישראל - דואר רשמי"¹.

החלטת ועדת האתיקה

בדבר מינוי חברי הכנסת לתפקידים ממשלתיים²

1. מינויים של חברי הכנסת בידי הממשלה או שר משריה לתפקידים כגון ראשות ועדות ציבוריות, יועצים לשר וכיו"ב, יוצר אפשרות של ניגוד ענינים, פגיעה בעקרון הפרדת הרשויות, חשש לפגיעה בעצמאותם של חברי הכנסת, סכנה של התערבות שיקולים זרים בתפקידי הביקורת המוטלים עליהם ופגיעה בתדמית הכנסת כגוף שתפקידו לבקר את הממשלה.
2. א. חבר הכנסת לא יקבל מינוי ממשלתי ;
- ב. בסעיף זה, "מינוי ממשלתי" - כל מינוי לתפקיד, בין בשכר ובין שלא בשכר, מטעם הממשלה או שר משריה, או מטעם נושא משרה בשירות המדינה ;
- ג. ועדת האתיקה רשאית, אם ראתה טעם מיוחד לכך, לאשר לחבר הכנסת לקבל מינוי כאמור.

¹ החלטת ועדת הכנסת מיום י' בסיון התשמ"ו - 17.6.1986.

² התקבלה ביום ג' באב התשנ"ג - 21.7.1993.

החלטת ועדת האתיקה בדבר פרסום פניה לבדיקה או חקירה¹

בהתאם להוראות סעיף 24 לכללי האתיקה, החליטה ועדת האתיקה כדלקמן:

"חבר הכנסת אשר מעביר נושא לבדיקה או חקירה כלשהי (למבקר המדינה, היועץ המשפטי לממשלה, משטרה וכו'), לא יפרסם את תוכן הפניה כל עוד לא העביר העתק ממנה לאותו אדם ונתן לו הזדמנות סבירה להגיב."

החלטת ועדת האתיקה בדבר פרסומים פוגעים בתקשורת²

בהתאם להוראות סעיפים 22 ו-24 לכללי האתיקה, מחליטה ועדת האתיקה כדלקמן:

"פרסם חבר הכנסת באמצעי התקשורת פרסום פוגע כנגד חבר אחר, ופנה באותו ענין אל ועדת האתיקה, רשאית ועדת האתיקה שלא לדון בקובלתו."

¹ התקבלה ביום י"ג באדר התשמ"ח - 2.3.1988, ותוקנה ביום כ' באייר התשנ"ז - 25.5.1997.

² התקבלה ביום כ"ו באדר ב' התשנ"ה - 28.3.1995.

החלטת ועדת האתיקה

בענין כהונת חברי הכנסת במוסדות וגופים ציבוריים¹

1. (א) סעיף 13א(א) לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951 (להלן - חוק החסינות), אוסר על חבר הכנסת לעסוק בכל עסק או בכל עיסוק נוסף, למעט עיסוק בהתנדבות וללא תמורה.

(ב)² סעיף 13א(ב) לחוק החסינות אוסר על חבר הכנסת לעסוק בכל עיסוק נוסף אף שלא בתמורה, אם יש בעיסוק אחד מאלה:

(1) "....."

(2) חשש של ניצול לרעה או השגת כל יתרון או העדפה אישיים בשל היותו חבר הכנסת;

(3) אפשרות של ניגוד ענינים בין העיסוק הנוסף לבין תפקידו כחבר הכנסת".

2. לאחרונה הועלו בפני ועדת האתיקה השגות על כהונתם של כמה מחברי הכנסת במוסדות וגופים ציבוריים, בטענה של קיום חשש להשגת יתרון או העדפה של אותם גופים וכן אפשרות של ניגוד ענינים. נוכח טענות אלה שבה ועדת האתיקה ובחנה את הנושא מחדש.

3. (א) סעיף 14א לחוק החסינות קובע כי "חבר הכנסת לא ישמש בתפקיד ניהולי, בין בשכר ובין שלא בשכר, במוסד, בחברה, בעמותה או בכל גוף אחר המקבל, בין במישרין ובין בעקיפין, הקצבה יחודית". "הקצבה יחודית" מוגדרת כ"הקצבה לגוף שאינו מוסד ממוסדות המדינה, הנקוב בשמו בחוק התקציב, והמהווה למעלה מרבע תקציבו של אותו גוף".

¹ התקבלה ביום כ"ט בכסלו התשנ"ז - 10.12.1996.

² במגבלות שנקבעו בחוק החסינות ובהחלטה של ועדת האתיקה, יש כדי לסלק חשש שחבר הכנסת יפעל בתפקידו (בגוף ציבורי) תוך אפשרות קרובה וממשית לניגוד ענינים בין תפקידו לבין חובת נאמנותו כחבר הכנסת (בג"ץ 9051/96 אברהם פריד-פריצי נ' אמנון רובינשטיין ואח').

(ב) סעיף 14א הנ"ל נחקק שעה שנהגה עדיין השיטה של חלוקת תמיכות בדרך שכוונתה "כספים יחודיים", שיטה זו עברה מן העולם עם חקיקתו בשנת 1992, של סעיף 3א לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, אשר קובע כי תמיכה במוסדות ציבור תיקבע בכל סעיף תקציב בסכום כולל לכל סוג של מוסדות ציבור, וסכום זה יחולק בין מוסדות ציבור הנמנים עם אותו סוג, לפי מבחנים שוויוניים. ועוד קבע סעיף 3א הנ"ל כי הממונה על התקציב יקבע, בהתייעצות עם היועץ המשפטי לממשלה, מבחנים שוויוניים לחלוקת הסכום שנקבע באותו סעיף תקציב לצורך תמיכה במוסדות ציבור. אשר לבקשות של מוסדות ציבור לקבלת תמיכה, קבע סעיף 3א כי שר האוצר יקבע בהתייעצות עם היועץ המשפטי לממשלה, נוהל שלפיו יוגשו ויידונו בקשות כאמור. ולבסוף: הן הנוהל והן המבחנים יפורסמו ברשומות, כך שיהיו גלויים לעין כל וידועים לכל.

4. על יסוד כל האמור, סברה ועדת האתיקה כי אין מניעה לכך שחברי הכנסת יכהנו, בהתנדבות וללא תמורה, בתפקידי ניהול במוסדות וגופים ציבוריים, והיא אף נתנה הסכמתה לכך. לא נראה כי קיים חשש של השגת יתרון או העדפה אישיים וגם האפשרות של ניגוד ענינים נראית דחוקה, מה גם שתשומת ליבם של חברי הכנסת בהם מדובר הוסבה למגבלות שנקבעו בסעיף 13א(ב) הנ"ל.

5. כאמור, נתבקשה הוועדה לשוב ולדון בנושא מחדש. הוועדה עשתה כן וקיבלה את ההחלטות הבאות:

(א) אין מניעה לכך שחברי הכנסת יכהנו בתפקידי ניהול במוסדות וגופים ציבוריים, בהתנדבות וללא תמורה, גם אם גופים ומוסדות אלה מקבלים תמיכה מתקציב המדינה או מתקציבה של רשות ממשל כלשהי.

(ב) כדי שלא תיווצר מראית עין של אפשרות ניגוד ענינים, וכדי למנוע לזות שפתיים, קובעת הוועדה כי מעתה ואילך לא יעסוק חבר הכנסת במסגרת פעולתו ההתנדבותית בגוף או במוסד ציבורי, בהופעה, ייצוג, ניהול משא ומתן או פעילות שתדלנית, בין בעל פה ובין בכתב, בפני רשות ממשל.

(ג) לענין זה, "רשות ממשל" - רשות מרשויות המדינה, רשות מקומית, רשות לפי דין, וכן תאגיד או מוסד ממלכתיים.

(ד) תחילתה של החלטה זו, מיום הנחתה על שולחן הכנסת.

6. לא נעלם מעיני הוועדה כי גם חבר הכנסת שאינו מכהן בגוף או במוסד ציבורי עשוי, על ידי פעולותיו בוועדות הכנסת ומחוצה להן, להשיג תקציבים וסיוע אחר עבור גוף שאת מטרותיו ברצונו לקדם. עם זאת, נראה לוועדה שאין מקום לאסור על חברי כנסת אלה לפעול אצל גורמי ממשל לשם סיוע לגופים אשר, לדעתם, ראויים לכך. החלת ההחלטה על חברי הכנסת הממלאים תפקידים בגופים או במוסדות ציבוריים, באה - כאמור לעיל - כדי שלא ליצור מראית עין לפיה גוף שבהנהלתו או בראשו עומד חבר הכנסת, נהנה יותר מאשר גוף דומה אשר לא זכה לכך שחבר כנסת יימנה על הנהלתו.

החלטת ועדת האתיקה
בענין פניית חברי הכנסת לגופים בעלי סמכות מעין שיפוטית
והבהרות להחלטה זו¹

בעקבות פניה של רשם העמותות, מחליטה ועדת האתיקה כדלקמן:

1. ועדת האתיקה מוצאת פגם בפניות של חברי הכנסת לנושאי תפקידים מעין שיפוטיים (כגון: רשם העמותות, רשם החברות, רשם האגודות השיתופיות, רשויות המס, ועדות התכנון והבניה) בבקשה שישנו החלטה שקיבלו לפי דין, שכן יש בכך ניסיון לחוץ על נושא התפקיד לפעול בניגוד להוראות החוק ולהנחיות שמכתיבות את שיקול דעתו ולסטות מהחלטה שקיבל מכוחן. כמו כן, בפניית חבר הכנסת יש משום עקיפה של מנגנון הערעור על החלטת נושא התפקיד, החלטה הכפופה לביקורת בית המשפט ואף לביקורת מבקר המדינה.
2. לפיכך, חבר הכנסת לא יפנה לנושאי תפקידים המפעילים סמכות מעין שיפוטית בבקשה שישנו החלטה שקיבלו בתוקף סמכותם כאמור.
3. החלטה זו אינה באה לגרוע מהחלטת ועדת האתיקה מיום כ"ט בכסלו התשנ"ז (10 בדצמבר 1996) בנושא חברי הכנסת המכהנים בתפקידי ניהול במוסדות וגופים ציבוריים.
4. כמו כן, אין בהחלטה זו כדי למנוע מחבר הכנסת לפנות לשר הממונה על נושאי התפקידים המפורטים בסעיף 1.

הבהרות:

- א. אין בהחלטה זו כדי למנוע מחבר הכנסת לפנות לנושאי התפקידים המפורטים בסעיף 1 בבקשה לזרז טיפול במקרה מסוים או לתקן תקלות מינהליות או אחרות שעולות מפניות הציבור לאותו חבר הכנסת, הואיל ואין בכך משום בקשה לשנות החלטה שנתקבלה על ידם לפי דין.
- ב. הכוונה היא אך ורק לפניה היכולה להתפרש כהנחיה לשינוי החלטה שהתקבלה בהתאם לנהלים. היה וחבר הכנסת סבור כי החלטת הפקיד שגויה, ביכולתו לפנות לדרג המיניסטריאלי ולערער על כך.

¹ התקבלה ביום כ"ט בתשרי התשס"ב - 16.10.2001.

החלטת ועדת האתיקה

בענין קבלת תרומות למימון הגנה משפטית ועזרה רפואית¹

כללי

חבר הכנסת נזקק לעתים, ככל אדם, לסיוע כספי, לשם מימון הגנתו המשפטית או לשם השגת טיפול רפואי יקר שהוא או בני משפחתו נצרכים לו. מחד גיסא נשמעת הטענה כי אל לו לחבר הכנסת לנצל את מעמדו לשם השגת תרומות כלשהן, ואולם - מאידך גיסא - מדוע זה ייגרע חלקו של חבר הכנסת מחלקו של כל אדם הנקלע למצוקה ונזקק לעזרה? החלטה זו יוצאת מהנחה שלא ניתן להתעלם ממצואות הכופה גם על חבר הכנסת להיזקק, במקרים מסוימים, לקבלת תרומות, ועם זאת היא באה לתחום ולהנחות את חברי הכנסת בנושא זה, לבל ייכשלו ח"ו.

אין ההחלטה עוסקת בקבלת תרומות לצורך פעילותו השוטפת של חבר הכנסת או לשם קידום מועמדותו לתפקידים שונים, נושא המוסדר חלקית בחוק המפלגות. ההחלטה אף אינה מתיימרת לבוא במקום הוראות חוק העונשין הנוגעות לאיסור קבלת שוחד, או במקום הוראות חוק שירות הציבור (מתנות), המסדירות את הנושא של קבלת מתנות על ידי עובד הציבור "באשר הוא עובד הציבור". הפרתן של הוראות אלו היא ענין ליועץ המשפטי לממשלה ולא לכנסת. החלטה זו מתייחסת אך ורק לשאלה האתית של קבלת תרומות כנ"ל על ידי חבר הכנסת, וזאת בהנחה שקבלת אותן תרומות, למימון ההגנה במשפט פלילי או לשם השגת טיפול רפואי, איננה מהווה, בנסיבותיה, עבירה על הוראות כל דין.

בכל מקום בו ידובר בהמשך על "תרומות", הכוונה היא אך ורק לתרומות לשם מימון הגנה משפטית או טיפול רפואי.

אופן קבלת תרומות

אין אנו רואים לאסור על חבר הכנסת לקבל תרומות באופן ישיר, אך אנו בדעה כי הדרך הנאותה לאיסוף תרומות, היא על ידי עמותה שתוקם על פי חוק העמותות, וחבר הכנסת עצמו לא יהיה חבר בה. העמותה, היא שתעסוק במלאכת איסוף התרומות וכל הקשור בכך, והיא שתשלם את הוצאות ההגנה המשפטית או הטיפול הרפואי, נציין כי הוועדה נזקקה כבר בעבר לסוגיה זו, ועיקרי הדברים נקבעו כבר בכנסת ה-12.

¹ מיום כ"ו בניסן התשנ"ז - 1.7.1997.

העמותה תפעל על פי הכללים הבאים :

- (1) לא יוקמו דוכנים להתרמה ולא יישלחו מתרימים לבתים, אלא ייפתחו חשבון או חשבונות בנק שאליהם יתבקשו התורמים להעביר תרומותיהם;
 - (2) הפניה לתורמים תיעשה באמצעות מודעות בעתונות או מכתבים אישיים;
 - (3) כאשר התרומה המבוקשת היא לצורך מימון הגנה משפטית, לא יהיה בנוסח הפניות לתורמים משום הטלת דופי ברשויות המדינה ולא תיוחס להם כוונת רדיפה כנגד חבר הכנסת או האשמות כיו"ב;
 - (4) העמותה תודיע מראש, כי עם סיום ההליכים המשפטיים היא תתפרק, ויתרת הכספים - אם יהיו - יימסרו למטרה ציבורית שתצוין; לכשתתפרק העמותה, תפרסם בעתונות דו"ח בהתאם;
- אשר לחבר הכנסת עצמו, עליו להימנע מקבלת תרומה כל שהיא, בין במישרין ובין באמצעות העמותה, כאשר קיים חשש כלשהו לאפשרות של ניגוד עניינים; כמו כן על חבר הכנסת לעקוב אחר רשימת התורמים וגובה התרומות, ובמידת הצורך, לבקש החזרת תרומות שאינן עומדות במבחנים שלעיל, לתורמים.

החלטת ועדת האתיקה

בענין קבלת מתנות וטובות הנאה בידי חברי הכנסת¹

א. טובות הנאה - עקרונות

- (1) חבר הכנסת הינו עובד הציבור. ככזה חלות עליו, בין היתר, נורמות התנהגות ראויה במסגרת אתיקה, שיש באי קיומן טעם לפגם.
- (2) ציבור האזרחים רשאי לדרוש מחברי הכנסת שהיושרה שלהם כנבחרי הציבור תהיה ללא דופי. חברי הכנסת חייבים לעמוד בדרישה ציבורית זו.
- (3) לפיכך, חברי הכנסת ינהגו באופן שלא יעמיד במבחן את היושרה שלהם כנבחרי הציבור ולא יפגעו באמון הציבור ביושרה זו.
- (4) אשר על כן, חברי הכנסת יסרבו לקבל טובת הנאה כלשהי, במישרין או בעקיפין, העלולה להתפרש בעיני הבריות כנסיון להשפיע על הדרך שבה ימלאו את תפקידם הציבורי.
- (5) חברי הכנסת יהיו רגישים גם לכל חשש של מראית עין של נסיון להשפיע עליהם באמצעות טובת הנאה כלשהי.

ב. קבלת טובת הנאה

- (1) חבר הכנסת לא יקבל, לעצמו או לקרובו, טובת הנאה בקשר למילוי תפקידו, או בשל היותו חבר הכנסת.
- (2) לענין זה -
 "קרוב" - בן זוג של חבר הכנסת, הורה, צאצא, אח ובן זוגו של כל אחד מאלה וכן כל קרוב משפחה שפרנסתו על חבר הכנסת;
 "טובת הנאה" - כסף, שווה כסף, נכס, מוצר, שירות או טובת הנאה אחרת, ובכלל זה -

¹ התקבלה ביום ל' בשבט התשס"ב - 12.2.2002.

- (א) תלושי קניה ומתנות לחגים או לציון אירועים מיוחדים;
- (ב) הזמנות, כרטיסי מנוי או כרטיסים לאירועים או למתקנים שהכניסה אליהם היא בתשלום (כגון מתקני ספורט ובילוי, חדר כושר, מוזיאונים, מסעדות, בתי מלון, הצגות, קונצרטים וכיוצא באלה);
- (ג) הנחות בקשר לרכישת מצרך או קבלת שירות מעבר להנחה המקובלת לגבי כלל הציבור, או שדרוג מצרך או שירות מעבר לרמה לגביה ניתן תשלום (למשל החלפת מכשירי הטלפון הסלולארי מעבר למה שניתן לכלל הציבור);
- (ד) השתלמות על חשבון גופים עסקיים וגופים אחרים שאינם הכנסת, שלא באישור ועדת האתיקה.

ג. סייגים לאיסור קבלת טובת הנאה

טובת ההנאה המנויות להלן לא ייחשבו כטובת הנאה שאסור לקבלה:

- (1) השתתפות ללא תמורה באירועים המפורטים להלן, הכרוכים לגבי כלל הציבור בתשלום, אליהם הוזמן חבר הכנסת בתוקף תפקידו:
- (א) אירוע ממלכתי או אירוע בעל אופי ציבורי-רשמי (כגון אירוע לציון מאורעות בתולדות המדינה);
- (ב) אירוע שהכנסותיו מיועדות למטרה ציבורית;
- (ג) אירוע פומבי (כגון אירוע ספורט או תרבות) בו משמש חבר הכנסת אורח כבוד;

- (ד) אירועי תרבות, השתלמויות או ימי עיון שבהם משתתף חבר הכנסת כמרצה או כדובר.
- (2) השתתפות באירועים המפורטים להלן, שאינם כרוכים בתשלום, אליהם הוזמן חבר הכנסת בתוקף תפקידו:
- (א) אירוע חגיגי של מוסדות, מפעלים או בתי עסק;
- (ב) שמחות בעלות אופי משפחתי כגון בר מצווה או חתונה;
- (3) קבלת מתנה שנהוג לתיתה, לרגל מאורע חגיגי של חבר הכנסת (כגון בר מצווה או חתונה) או של קרובו;
- (4) קבלת מתנה סמלית הניתנת לשם פרסומת או מטעמי נימוס;
- (5) קבלת מתנה מחברים לעבודה או קבלת פרס על הישגים, אם ניתן להענקתו פומבי בדרך שנקבעה בתקנות לפי חוק שירות הציבור (מתנות), התש"ס-1979.

ד. דינה של טובת הנאה אסורה¹

- (1) ניתנה לחבר הכנסת טובת הנאה אסורה והוא לא החזירה לנותן, תקום טובת הנאה לקנין הכנסת.
- (2) חבר הכנסת שקיבל טובת הנאה וברצונו להחזיק בה ולא להעבירה לכנסת, יפנה לקבלת היתר לוועדת ההיתרים לפי חוק שירות הציבור (מתנות), התש"ס-1979.

ביום א' בתמוז התשס"ב (11 ביוני 2002) דנה ועדת האתיקה בנושא קבלת ספרים על ידי יושב ראש הכנסת וחברי הכנסת.

¹ לענין זה ראה גם סעיף 2(א1) לחוק שירות הציבור (מתנות), התש"ס-1979 והתקנות שהותקנו מכוחו, לפיהם רשאי חבר הכנסת לבקש היתר להקנות לו, תמורת תשלום, מתנה שקיבל.

החלטת הוועדה :

ככלל, הוועדה איננה רואה בקבלת ספרים מגופים שונים ענין האסור מתוקף איסור קבלת טובת הנאה. על כן, אין הוועדה מוצאת לנכון להוציא כללים והנחיות בנושא זה. הוועדה משאירה לשיקול דעתו של כל חבר כנסת מתי לדחות ומתי לקבל ספר ו/או סדרת ספרים מגוף כלשהו וזאת בהתחשב בשווי מתנה ו/או חשש לניגוד ענינים.

החלטת ועדת האתיקה

בדבר איסור הכללת פרסומת מסחרית ב"איגרת לבוחר"¹

במסגרת תקציב הקשר עם הציבור אשר לו זכאי חבר הכנסת לפי פרק ה' להחלטת שכר חברי הכנסת (הענקות ותשלומים), התשס"א-2001, רשאי חבר הכנסת לשלוח לציבור בוחריו "איגרת לבוחר" ובה פירוט פעילותו כחבר הכנסת.

ועדת האתיקה דנה בשאלה האם ניתן לכלול ב"איגרת לבוחר" מודעות פרסומת מסחריות.

הוועדה החליטה כי, בהכללת מודעות פרסומת מסחריות במסגרת "האיגרת לבוחר", יש משום מראית עין של מתן חסות על ידי חבר הכנסת לגופים המפרסמים ושל נסיון להשפיע על ציבור הבוחרים, שהוא גם קבל היעד של הגופים המפרסמים, לצרוך את המוצרים נשוא הפרסומת.

כמו כן נראה לוועדה כי גם אם החברות המסחריות נשאו באותו חלק מעלות הפרסום הממתייחס למודעות שלהן, עדיין קיימת מראית עין של מימון מלא על ידן של הוצאות "האיגרת לבוחר".

לפיכך החליטה ועדת האתיקה, שחברי הכנסת אינם רשאים לכלול ב"איגרת לבוחר" שהם שולחים לציבור בוחריהם מודעות פרסומת מסחריות מכל סוג שהוא.

¹ התקבלה ביום כ"ה בתשרי התשס"ד - 21.10.2003.

החלטת ועדת האתיקה בענין מימון נסיעות לחו"ל של חברי הכנסת¹

מבוא

חוק שירות הציבור (מתנות), התש"ס-1979, החל גם על חברי הכנסת, אוסר על עובד הציבור קבלת מתנה, דהינו קבלת "נכס שלא בתמורה או שירות או טובת הנאה אחרת שלא בתמורה". הפרת הוראות החוק האמור מהווה עבירה פלילית.

כלל 4 לכללי האתיקה של חברי הכנסת קובע כי חבר הכנסת לא יקבל, במישרין או בעקיפין, הנאה חומרית בעד מעשה שעשה, בכנסת או מחוץ לה, בתפקידו או במעמדו כחבר הכנסת.

בנוסף לכך, קובע כלל 5 לכללי האתיקה כי לא יהיה לחבר הכנסת במילוי תפקידו ענין אישי, וכן כי לא יהיה לחבר הכנסת ניגוד ענינים בין מילוי תפקידו לבין ענינו האישי.

כלל 14 לכללי האתיקה, כפי שתוקן בינואר 2002, אוסר על חבר הכנסת קבלת תשלום בעד הרצאות או הופעות בחו"ל.

כמו כן אוסר כלל זה קבלת תשלום על ידי חבר הכנסת אם נסע לחו"ל בשליחות ממלכתית או בשליחות מוסד ציבורי.

מימון נסיעה לחו"ל לחבר הכנסת יכול להיחשב כמתן הנאה חומרית כאמור בכלל 4 לכללי האתיקה, שמטרתו להשפיע על שיקול דעתו של חבר הכנסת במהלך פעילותו ולעתים אף כמתנה האסורה לפי חוק שירות הציבור (מתנות).

מאידך, אין ספק כי ישנה חשיבות רבה לנסיעות לחו"ל של חברי הכנסת לצורך שמירה על קשרים עם מדינות אחרות, הסברה והעלאת קרנה של מדינת ישראל בעיני מדינות וגופים שונים בעולם.

ברוח האמור לעיל, יש להתייחס לסוגים השונים של נסיעות לחו"ל של חברי הכנסת כמפורט בהחלטה זו.

¹ התקבלה ביום ל' בשבט התשס"ב - 12.2.2002.

1. הצטרפות חברי הכנסת לנסיעותיהם של שרים

- 1.1 על פי החלטת ועדת האתיקה מיום 21.7.93, מינוי של חברי הכנסת בידי הממשלה או שר משריה לתפקידים שונים, יוצר אפשרות של ניגוד ענינים, פגיעה בעקרון הפרדת הרשויות, חשש לפגיעה בעצמאותם של חברי הכנסת, סכנה של התערבות שיקולים זרים בתפקידי הביקורת המוטלים עליהם ופגיעה בתדמית הכנסת כגוף שתפקידו לבקר את הממשלה. לפיכך, קבעה הוועדה, כי חבר הכנסת לא יקבל מינוי ממשלתי, אלא אם ראתה ועדת האתיקה טעם מיוחד לאשר מינוי כאמור.
- 1.2 ועדת האתיקה החליטה כי הצטרפות חבר הכנסת אל שר היוצא לחו"ל, כמוה כמינוי זמני לתפקיד של חבר במשלחתו של השר, ועל כן נדרש אישורה של הוועדה לנסיעה מסוג זה.
- 1.3 שר המבקש לצרף לנסיעתו חבר הכנסת, יפנה בכתב מבעוד מועד אל ועדת האתיקה, וינמק בקשתו.
- 1.4 צירופם או שיגורם של חברי הכנסת לנסיעות מסוג זה צריך שיעשה על בסיס כישוריהם האישיים ולא דווקא לפי השתייכותם המפלגתית.
- 1.5 מימון הנסיעה יהיה על ידי המשרד הממשלתי הנוגע בדבר.

2. שליחות מטעם ה"בונדס" בארה"ב

- 2.1 ככלל, אין מניעה לנסיעה של חבר הכנסת לחו"ל בשליחות מטעם ה"בונדס", אולם נסיעה כזו אינה יכולה להיחשב כנסיעה בשליחות הכנסת. ה"בונדס" יכול להסתייע גם בחברי הכנסת לשעבר וכן לכוון את הנסיעות לפגרות הכנסת. בכל מקרה אין מדובר באירועים בהם רואה הכנסת חובה לעצמה להיות מיוצגת, גם במהלך כנסי הכנסת.
- 2.2 נסיעה מסוג זה של חבר הכנסת טעונה אישור מראש של ועדת האתיקה.

- 3. השתתפות במשלחות מטעם הכנסת**
- 3.1 אין מניעה להשתתפותו של חבר הכנסת במשלחת מטעם הכנסת, לרבות נסיעות לכינוסים של גופים פרלמנטריים כגון I.P.U, אונסק"ו, מועצת אירופה וכיוצא באלה.
- 3.2 מימון הנסיעה יהיה על ידי הכנסת.
- 3.3 השתתפות במשלחות מטעם הכנסת אינה טעונה אישור של ועדת האתיקה.
- 4. נסיעות לחו"ל של חברי הכנסת שלא במסגרת משלחות מטעם הכנסת**
- כל סוגי הנסיעות לפי סעיף זה טעונות אישור מראש של ועדת האתיקה.
- 4.1 **בהזמנת מדינה זרה ובמימון**
- אם ראתה ועדת האתיקה כי ההזמנה קשורה באופן ישיר לתפקידו של חבר הכנסת - אין מניעה להשתתפותו של חבר הכנסת בנסיעה מסוג זה.
- למשל: נסיעת יושב ראש ועדת העבודה והרווחה של הכנסת על פי הזמנה של משרד עבודה במדינה זרה.
- 4.2 **בהזמנת אגודת יחידות בין ישראל ומדינה זרה**
- אין מניעה להשתתפותו של חבר הכנסת בנסיעה מסוג זה.
- 4.3 **בהזמנת מוסד או גוף ציבורי ישראלי ובמימון**
- באופן כללי, חל איסור על חבר הכנסת לקבל כל תמורה, ממוסד או מגוף ציבורי בו הוא חבר או שבראשו הוא עומד, לרבות נסיעה לחו"ל, בנסיבות בהן הנסיעה אינה באה כדי לקדם את מטרות הגוף הציבורי ואותן בלבד.

אם הוכח להנחת דעתה של ועדת האתיקה כי הנסיעה באה כדי לקדם את מטרות הגוף המזמין, בין אם חבר הכנסת חבר בו ובין אם לאו - אין מניעה לאשר נסיעה מסוג זה, ובלבד שמתקיימים כל אלה:

- (א) חבר הכנסת לא מקבל תמורה מהגוף המזמין למעט החזר הוצאות ממשי (כרטיס טיסה, הוצאות לינה בבית מלון וכיוצא באלה); מובהר בזה כי בשום מקרה אין לאשר החזר גלובלי;
- (ב) אין חשש לניגוד ענינים בין פעילותו של חבר הכנסת לבין הגוף המזמין.

הערה: במקרה של חשש לניגוד ענינים, למשל: חבר הכנסת שפעיל בהסתדרות המורים בישראל הנוסע לחו"ל מטעמה או חבר הכנסת הנוסע לחו"ל מטעם עמותה על מנת לסייע לה בגיוס תרומות בחו"ל - עליו להימנע בעתיד מהשתתפות בהצבעות הקשורות באופן ישיר לגוף שמימן את נסיעתו.

4.4 בהזמנת גוף עסקי ישראלי

נסיעה מסוג זה אסורה בהחלט.

5. השתתפות חברי הכנסת בסיורים לימודיים בחו"ל המאורגנים על ידי גופים ישראליים

- 5.1 נסיעות מסוג זה טעונות אישור מראש של ועדת האתיקה.
- 5.2 ועדת האתיקה לא תאשר נסיעות מסוג זה אלא אם כן הוכח להנחה דעתה כי ישנה חשיבות והצדקה לסיור.

שיקולי ועדת האתיקה יהיו, בין היתר, האינטרס שיש לכנסת או לוועדה מוועדותיה בסיור וכן כי לא קיימת אפשרות ממשית של ניגוד ענינים.

5.3 לצורך קבלת ההחלטה של ועדת האתיקה צריכים להתקיים כל אלה:

(א) הוגשה המלצה בכתב של הוועדה הנוגעת בדבר תוך פירוט שמוטיהם של חברי הכנסת המיועדים לצאת לסיור;

(ב) הוגשה תוכנית מפורטת של הסיור.

5.4 אם למזמינים אינטרס כלכלי כלשהו (למשל הזמנת חברי ועדת הכספים לסיור בחו"ל על ידי ארגון מגדלי הפרחים לצורך הכרת ענף יצוא זה) - ימומן הסיור על ידי הכנסת.

אם נראה על פני הדברים כי למזמינים אין אינטרס כלכלי ישיר (למשל הזמנה של התנועה לפלורליזם או התנועה למען חוקה בישראל או הזמנה של לשכת מסחר לקידום יחסי הסחר בין מדינת ישראל לבין מדינה זרה) - אין מניעה כי הסיור ימומן על ידי הגוף המזמין.

5.5 יודגש כי בכל מקרה על חברי הכנסת המשתתפים בסיור להימנע מניגוד ענינים בינם לבין המזמינים.

במקרה של חשש לניגוד ענינים על חברי הכנסת להימנע בעתיד מהשתתפות בהצבעות הקשורות באופן ישיר לגוף שמימן את נסיעתם.

6. **השתתפות חברי הכנסת בסמינרים בחו"ל בכנסים בינלאומיים ובהשתלמויות הנערכות על ידי גופים בינלאומיים**

6.1 נסיעות מסוג זה טעונות אישור מראש של ועדת האתיקה.

6.2 אין מניעה לאשר נסיעות מסוג זה ובלבד שנתקיימו לגביהן כל אלה:

(א) פעילותו של חבר הכנסת קשורה לנושא הסמינר, הכנס או ההשתלמות (למשל: השתתפות של יושב ראש הוועדה לאיתור רכוש יהודי בכנס בינלאומי בנושא רכוש יהודי-תרבותי);

(ב) לחבר הכנסת יכולת לייצג בצורה הולמת את האינטרסים של המדינה בסמינר, בכנס או בהשתלמות.

6.3 מימון הנסיעה יהיה על ידי המשרד הממשלתי הנוגע בדבר, או על ידי הגוף המזמין, לפי הענין.

7. נסיעות חברי הכנסת לצורך מתן הרצאות או הופעות בחו"ל

7.1 לענין הסברת מדיניותה של ישראל, קיימת חשיבות לנסיעותיהם של חברי הכנסת לחו"ל לצורך מתן הרצאות או הופעות.

7.2 נסיעות מסוג זה טעונות אישור מראש של ועדת האתיקה.

7.3 בכפוף לאמור בכלל 14 לכללי האתיקה, האוסר על חברי הכנסת קבלת תשלום עבור הרצאות או הופעות כאמור - רשאי חבר הכנסת לקבל מן הגוף המזמין החזר הוצאות ממשי (כרטיסי טיסה, הוצאות לינה בבית מלון וכו') אך אין הוא רשאי לקבל החזר הוצאות גלובלי.

8. צירוף בני זוג של חברי הכנסת לנסיעה לחו"ל

אין מניעה שבני זוג של חברי הכנסת יצטרפו לנסיעות חברי הכנסת לחו"ל, אולם מובהר בזה כי בכל מקרה מימון הנסיעה של בן הזוג יהיה על ידי חבר הכנסת עצמו ולא על ידי הכנסת או הגוף המזמין, לפי הענין.

9. חיוב במס הכנסה - לגבי חבר הכנסת הנוסע לחו"ל ולגבי בן זוגו המצטרף אליו

9.1 לגבי חבר הכנסת המוזמן

יש לראות בכיסוי ההוצאות של חבר הכנסת על ידי הגוף המזמין כ"הכנסת עבודה" של חבר הכנסת, לפי סעיף 22(2) לפקודת מס הכנסה.

יחד עם זאת, הואיל ומדובר למעשה בהוצאות שהן ל"נוחות המעביד" (הכנסת), דהינו הטבה שהיא תוצאת לוואי בלתי נמנעת ממילוי תפקידו של חבר הכנסת – נכנסות הוצאות אלא לגדר הסכומים המותרים בניכוי כהוצאה ולכן התוצאה הסופית היא שחבר הכנסת לא יחויב במס.

9.2 לגבי בן זוגו של חבר הכנסת

הואיל וכאמור בסעיף 8 לעיל מימון הוצאות של בן הזוג המצטרף לנסיעתו של חבר הכנסת צריך להעשות על ידי חבר הכנסת - לא מתעוררת שאלת החיוב במס הכנסה לגבי בן הזוג.

10. אישור של ועדת האתיקה לנסיעה של חבר הכנסת¹

מובהר בזה כי אישור של ועדת האתיקה לפי החלטה זו, הנדרש במקרה שבו נסיעת חבר הכנסת איננה במסגרת משלחת מטעם הכנסת, מתייחס אך ורק לפן האתי של הנסיעה הממומנת על ידי גורמים מחוץ לכנסת.

אין באישור הוועדה כדי לחייב את הכנסת בתשלומים כלשהם הכרוכים בנסיעה כאמור (כגון תשלומי אש"ל, כיסוי ביטוחי וכיוצא באלה) ואין באישור כדי להטיל על הכנסת אחריות כלשהי עבור נסיעות שאינן מטעמה.

¹ סעיף 10 הוסף בהחלטת ועדת האתיקה מיום א' בשבט התשס"ה - 11.1.2005.

החלטת ועדת האתיקה בדבר מענה לפניות הציבור¹

לוועדת האתיקה מגיעות מדי פעם תלונות על כך שחברי הכנסת נמנעים לעיתים מלהשיב לפניות הציבור.

ועדת האתיקה דנה בנושא ולהלן החלטתה:

חברי הכנסת מקבלים, מדי יום, מספר רב של פניות, במגוון נושאים. פניות אלה מגיעות מגופים שונים ומאנשים פרטיים, המעוניינים להציג מידע ועמדות בפני חברי הכנסת, או לבקש את התערבותם וסיועם בבעיות שונות. יש שהפניות נוגעות לנושאים הקשורים לפעילותו הפרלמנטרית או הציבורית של חבר הכנסת, אך לעתים קרובות הן קשורות לעניינים המצויים בסמכות משרדי הממשלה או גורמים אחרים, ואינן קשורות לכנסת.

לעתים הפניות נשלחות לחבר כנסת אחד, בשל דעותיו או תפקידו המיוחד, ובמקרים אחרים נשלחות הפניות למספר רב של חברי כנסת ואף לכולם. היכולת לשלוח דואר אלקטרוני בתפוצה רחבה בלחיצת כפתור, הפכה אפשרות זו לזמינה וקלה.

מענה לפניות ציבור וסיוע לאזרחים, בנושאים המצויים בסמכות חברי הכנסת, יכול להיחשב כחלק ממכלול תפקידיו של חבר הכנסת. הדבר נכון בעיקר לגבי נושאי תפקידים מיוחדים בכנסת, כגון יושב ראש הכנסת ויושבי ראש ועדות. מענה לפניות מתחייב אף מכללי הנימוס המקובלים, ותורם לשיפור מעמדה של הכנסת בעיני הציבור.

מאידך, אין לצפות מחבר הכנסת להשיב בכתב לכל פניה המגיעה למשרדו, לעתים בנושאים שבהם הוא כלל אינו עוסק, או כאשר הפניה נשלחה בתפוצה רחבה, לרבות לגורמים האחראים לנושא.

אמנם החוק לתיקון סדרי המינהל (החלטות והנמקות), התשי"ט-1958 קובע, בסעיף 2(א), שאם "נתבקש עובד הציבור, בכתב, להשתמש בסמכות שניתנה לו על פי דין, יחליט בבקשה וישיב למבקש בכתב בהקדם, אך לא יאוחר מארבעים וחמישה ימים מיום קבלת הבקשה", אולם הוראה זו אינה נוגעת לחברי הכנסת. בידי חברי הכנסת אין סמכויות אופרטיביות שניתנו להם על פי דין, שהציבור רשאי לבקש כי יעשו בהן שימוש, כאמור בסעיף 2(א) הנ"ל.

1 התקבלה ביום כ"ד בכסלו התשס"ה - 7.12.2004.

לאור כל האמור, ועדת האתיקה ממליצה כי יושב ראש הכנסת או יושב ראש ועדה מוועדות הכנסת, המקבל פניה הקשורה למילוי תפקידו האמור, ישיב לפניה, תוך פרק זמן סביר.

לענין כלל חברי הכנסת, הקובעים בעצמם את דרך עבודתם ואת התחומים שבהם הם מבקשים לעסוק, אין ועדת האתיקה מוצאת לנכון להמליץ בנושא זה. עם זאת, מפנה ועדת האתיקה את תשומת לב חברי הכנסת לסעיף 1א(4) לכללי האתיקה לחברי הכנסת, שבו נקבע, בין היתר, כי "חבר הכנסת יעשה לטיפוח אמון הציבור בכנסת". נראה שסיוע לאזרחים ומתן מענה לפניויותיהם יכול להועיל לתדמית הכנסת כולה, ולטיפוח אמון הציבור בה.

הודעה על הקמת קרן הכנסת לנזקקים¹

1.1 נמסרת בזה הודעה על הקמת קרן הכנסת לנזקקים (להלן - הקרן) שמטרותיה הן: 1.1.1 סיוע למוסדות בלא כוונת רווח לצורך קידום פרויקטים חברתיים; 1.2 סיוע פרטני ליחידים.	1.1 הקמת קרן הכנסת לנזקקים
2.1 הנהלת הקרן, שתפקידיה לקבוע את מדיניות הסיוע לנזקקים; 2.2 ועדה מייעצת, שתפקידיה להמליץ להנהלת הקרן על היקף הסיוע לגבי כל בקשה שהוגשה לקרן.	2. מבנה הקרן
3.1 יושב ראש הכנסת - יושב ראש; 3.2 מזכיר הכנסת; 3.3 יושב ראש ועדת הכנסת.	3. הנהלת הקרן
4.1 השופט מיכה לינדשטראוס, נשיא בית המשפט המחוזי חיפה - יושב ראש; 4.2 אריה (לובה) אליאב, חכ"ל - חבר; 4.3 דאוד חלאילה - חשב, חברת בולוס גד בע"מ - חבר;	4. הוועדה המייעצת

¹ י"פ התש"ס, עמ' 4326; כללי הוועדה פורסמו ב"פ התשס"א, עמ' 2857; התשס"ב, עמ' 326.

4.4. אנה שניידר, היועצת המשפטית לוועדת הכספים ולוועדה לענייני ביקורת המדינה של הכנסת - חברה;

4.5. נילי דרור - הממונה על איגום משאבים במשרד העבודה והרווחה - חברה.

מען להגשת בקשות:

לבנה דנקר, מרכזת קרן הכנסת לנזקקים, משכן הכנסת ירושלים 91950.

אברהם בורג
יושב ראש הכנסת

ו' בתמוז התש"ס
(9 ביולי 2000)

הערה:

זהו הרכב הוועדה המייעצת נכון לחודש ספטמבר 2004:

כב' השופט מיכה לינדנשטראוס - יושב ראש;
מר אריה (לובה) אליאב;
עו"ד אמנון דה-הרטוד;
עו"ד אנה שניידר;
גב' נילי דרור;
הרב ניסים בן שמעון;
ד"ר בנימין לבר;
מר עמוס כרמלי;
מר מנצור כניפס;
גב' מרגלית צנעני;
ד"ר אהרון בר-עוז;
ד"ר אכרם חסון;
מר שמשון מדמוני;
עו"ד אדם פיש;
רו"ח דני מנדל;
רו"ח נתן רוזנר.

**כללי הוועדה המייעצת לקרן הכנסת לנזקקים
בדבר סיוע למוסדות ללא כוונת רווח
לצורך קידום פרויקטים חברתיים¹**

1. סכום הסיוע

- 1.1. הוועדה המייעצת לקרן הכנסת לנזקקים שהוקמה ביום 18 ביולי 2000² (להלן - הוועדה), רשאית להמליץ על מתן סיוע מקרן הכנסת לנזקקים (להלן - סיוע) לעמותות או לגופים מאוגדים אחרים לפי שיקול דעתה, בסכום שלא יעלה על 30,000 שקלים חדשים לבקשה.
- 1.2. במקרים חריגים, רשאית הוועדה להמליץ על מתן תוספת סיוע בסכום גבוה יותר (להלן - תוספת תמיכה), מטעמים מיוחדים שיירשמו, ובלבד שלא יעלה על 60,000 שקלים חדשים לבקשה; בכל מקרה, מדי שנת כספים, לא יעלה הסכום המוקצה למקרים מיוחדים (סיוע ותוספת תמיכה) על 25% מסך כל התקציב שהוקצה לקרן מתקציב המדינה.

2. העקרונות למתן הסיוע

הוועדה תמליץ על מתן סיוע, על פי העקרונות האלה:

- 2.1. המבקש הוא מוסד ללא כוונת רווח (מלכ"ר) (עמותה) או גוף מאוגד אחר, שמתמלאים לגביו כל התנאים המפורטים להלן:
- 2.1.1. הוא רשום כדין;
- 2.1.2. לבקשת התמיכה מצורפים כל המסמכים המפורטים בסעיף 3 להלן;

¹ י"פ התשס"ד, עמ' 3310.

² י"פ התש"ס, עמ' 4326.

2.1.3 סך כל הסכומים שהוא מוציא כהוצאות מינהלה, לרבות שכר עובדי המינהלה, לא יעלה על השיעור המרבי של הוצאות הנהלה וכלליות, כמפורט בטור ב' בטבלה שלהלן, אלא אם כן ניתן לו אישור מאת הוועדה לחריגה מהשיעור האמור, וההוצאות עומדות בפועל בתנאי האישור; אישור הוועדה יינתן לאחר התייעצות עם החשב הכללי;

טור א'	טור ב'
מחזור ההכנסות השנתי (במיליוני שקלים חדשים)	שיעור מרבי של הוצאות הנהלה וכלליות ממחזור ההכנסות השנתי
עד 10	22%
10 עד 20	18%
25 עד 50	13%
50 עד 100	11%
100 ומעלה	7%

2.1.4 ככל שמדובר בגוף נתמך לפי סעיף 29 לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985 (להלן - החוק) כהגדרתו בסעיף 21 לחוק שעליו חלות הוראות פרק ד' לחוק, הוא אינו כלול ברשימת המוסדות הציבוריים שחרגו מהוצאות השכר שקבע הממונה על השכר במשרד האוצר;

2.1.5 הוא פעל במשך שנה אחת לפחות לפני הגשת הבקשה לסיוע.

2.2 הבקשה היא לפרוייקט קונקרטי המצוי בתחום מטרתו של המוסד, כפי שצוינו בתעודה שהנפיק רשם העמותות, ולא לסיוע כללי למוסד; בשום מקרה לא יינתן סיוע לצורך התפעול השוטף של המוסד (כגון: הוצאות מינהלה) או למימון גירעונות.

2.3 הבקשה מגובה בהמלצה אחת לפחות של משרד ממשלתי שהענין, נושא הבקשה, מצוי בתחום טיפולו.

3. המסמכים שיש לצרף לבקשה

הוועדה המייעצת לא תדון בבקשה אלא אם כן צורפו אליה:

- 3.1. חומר רקע על פעילות המבקש;
 - 3.2. פירוט העלויות הדרושות לביצוע הפרויקט נושא הבקשה, לרבות 3 הצעות מחיר לפחות במקרים המתאימים;
 - 3.3. פירוט כל מקורות המימון האחרים שעומדים לרשות המבקש לגבי הפרויקט נושא הבקשה, לרבות כל התמיכות שניתנו לו מאוצר המדינה וסכומיהן, וכן כל הבקשות לתמיכה שהגיש בשנת הכספים השוטפת;
 - 3.4. אישור על רישום כדין אצל רשם העמותות ובמע"מ, לרבות מועד הרישום;
 - 3.5. אישור עדכני על ניהול ספרים תקין;
 - 3.6. מאזן כספי מבוקר וחתום על ידי רואה חשבון לגבי שנת הכספים הקודמת לשנת הכספים שחלפה;
 - 3.7. מאזן בוחן לגבי שנת הכספים שחלפה, ולגבי חלק משנת הכספים השוטפת שלפני מועד הגשת הבקשה;
 - 3.8. המלצות כאמור בפסקה 2.3.
 - 3.9. פירוט מספר העובדים המינהליים ושכרם השנתי הכולל ופירוט מספר העובדים המקצועיים ושכרם השנתי הכולל והכל באישור רואה חשבון;
 - 3.10. פירוט חמשת בעלי התפקידים המקבלים את השכר הגבוה ביותר בחתימת רואה חשבון (אין צורך לציין שמות).
- המבקש ימציא מידע ומסמכים נוספים הנוגעים לבקשה, על פי הנחיית הוועדה.

4. זימון לישיבות הוועדה

ככלל, לישיבות הוועדה יוזמנו נציגי עמותה שהגישה בקשה, במקרים שבהם בקשת התמיכה שהוגשה על ידה טעונה, לדעת הוועדה, ליבון עובדתי או הבהרה אחרת שלא ניתן לקבלה בכתב.

5. הגבלות לגבי בקשות חוזרות

לא תידון בקשה למתן סיוע -

(1) אם לא עברו שנתיים לפחות ממועד קבלת סיוע קודם בידי המבקש מהקרן, אלא במקרים שעליהם תחליט הוועדה, מטעמים מיוחדים שיירשמו;

(2) אם לא העביר המבקש דוח על ביצוע הפעילות הקודמת בצירוף חשבוניות מס במקור.

6. בדיקת השימוש בכספי הסיוע**6.1. ביקורי פתע**

הנהלת הקרן רשאית להסמיך את הוועדה המייעצת לערוך ביקורי פתע במוסדות שקיבלו סיוע מהקרן לצורך בדיקת אופן השימוש בכספים שנתקבלו.

6.2. דוח ביצוע

מוסד שקיבל סיוע מהקרן, יגיש למזכירות הקרן דוח מילולי על השימוש בכספי הסיוע ויצרף חשבוניות, קבלות מקוריות וכל מסמך רלוונטי אחר (להלן - דוח ביצוע); דוח הביצוע יוגש מיד לאחר השימוש בכספי הסיוע, לא יאוחר מחלוף 6 חודשים מיום קבלתו.

7. אישור סיוע במקרים מיוחדים

במקרים מיוחדים המצדיקים זאת, רשאית הוועדה המייעצת להמליץ, מטעמים שיירשמו, על מתן סיוע תוך סטייה מן הכללים המפורטים לעיל, ובלבד שבכל מקרה לא יעלה סכום הסיוע על הסכום המפורט בסעיף 1.2.

.8 ביטול

כללי הוועדה המייעצת לקרן הכנסת לנזקקים, בדבר סיוע למוסדות ללא כוונת רווח לצורך קיום פרויקטים חברתיים¹ - בטלים.

מיכה לינדנשטראוס, שופט
יושב ראש הוועדה המייעצת
לקרן הכנסת לנזקקים

ה' בתמוז התשס"ד
(24 ביוני 2004)

¹ י"פ התשס"א, עמ' 2857.